Programmabegroting 2022

Gemeente Lingewaard

Inhoudsopgave

Hoofdstuk Samenvatting 4
Begroting in hoofdlijnen 4
Waar zetten we in 2022 op in? 7
Leeswijzer 10

Hoofdstuk De programma's 13
1. Veiligheid 13
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 18
3. Economie 24
4. Onderwijs 29
5. Sport, cultuur en recreatie 35
6. Sociaal domein 42
7. Volksgezondheid en milieu 52
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 61
9. Bestuur en ondersteuning 67

Hoofdstuk De paragrafen 76
Paragraaf 1 Lokale heffingen 76
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 90
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 100
Paragraaf 4 Financiering 106
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 111
Paragraaf 6 Verbonden partijen 118
Paragraaf 7 Grondbeleid 129
Paragraaf 8 Duurzaamheid 135

Hoofdstuk Financiën 142
Financiële positie 142
Financieel overzicht 144
Ontwikkelingen gemeentefonds 145
Voorstellen Kadernota financieel vertaald 146
Positieve effecten op saldo meerjarenbegroting 147
Jeugdzorg 147
Algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 148

Financieel overzicht 148
Onroerende zaakbelasting 149
Algemene uitkering 149
Dividend 150
Bespaarde rente reserves en voorzieningen 150
Precariobelasting 150
Saldo van de financieringsfunctie 150
Overige algemene dekkingsmiddelen 150
Vennootschapsbelasting 151
Onvoorzien 151
Overhead 152
Meerjarenbegroting 2022 - 2025 155
Baten en lasten meerjarenbegroting 2022 - 2025 157
Taakveldenbegroting 159
Reserves en voorzieningen 161
Uitvoeringsinformatie 165
Incidentele baten en lasten 167
Structurele mutaties reserves 171
Prognose balans 172
EMU-saldo 173
Autorisatie investeringsbudgetten 174
Gevoteerde investeringsbudgetten 175

Bijlagen 176
Samenstelling gemeentebestuur 176
Kerngegevens 178

Hoofdstuk Samenvatting

Begroting in hoofdlijnen

Voorwoord wethouder Financiën

Voor u ligt de begroting van Lingewaard voor 2022, de laatste van het huidige college van burgemeester en wethouders. In 2018 legden wij onze ambities vast in het college uitvoeringsprogramma, het CUP. We zijn erin geslaagd veel van die ambities te verwezenlijken. Investeringen in nieuwbouw, bereikbaarheid, het sociaal domein, onderwijs en accommodaties zorgden ervoor dat Lingewaard een fijne plek is en blijft om te wonen, werken en recreëren. We voeren een gezond financieel beleid met een uitstekend weerstandsvermogen. Wel zullen de inwoners meer gaan betalen voor de afvalstoffenheffing.

Met deze Begroting 2022 zetten we onze plannen voort om te doen wat nodig is voor Lingewaard. Met daarbij een structureel sluitende meerjarenbegroting. Daarbij past de kanttekening dat het lastig blijft om de financiële toekomst goed in beeld te brengen. Door de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds en de gevolgen van de COVID-19 crisis is onzeker hoeveel geld wij van het Rijk kunnen verwachten. Met name de herijking van het gemeentefonds zal zeer waarschijnlijk fors nadelig voor ons uitvallen. Wij verwachten dat besluiten over deze onderwerpen door het huidige demissionaire kabinet worden overgelaten aan het nieuw te vormen kabinet. Onze verwachting is dat we niet eerder dan in de Meicirculaire 2022 meer duidelijkheid hierover gaan krijgen.

We gaan voortvarend aan de slag met plannen waar we budget voor hebben en/of krijgen. Tegelijkertijd zijn we behoudend met nieuwe voorstellen vanwege de onzekerheid over middelen vanuit het Rijk. De algemene reserve is de komende jaren robuust genoeg om risico’s af te dekken. We blijven deze goed monitoren, ook gezien de financiële onzekerheden.

We bouwen woningen voor alle doelgroepen en maken plannen om nog meer woningen te bouwen. We nemen maatregelen om klaar te zijn voor het veranderende klimaat en om in 2050 energieneutraal te zijn. We maken ruimte voor bedrijven en willen investeren in NEXTgarden. We voeren het beleidsplan sociaal domein uit waarbij we nadrukkelijk aandacht hebben voor ouderen, mensen met psychische klachten, nieuwkomers, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en kwetsbare jongeren. We geven alle ruimte voor inwonersinitiatieven. Tot slot investeren we in onderwijs, sport, sociaal culturele activiteiten en regionale samenwerking. Dit alles doen we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en vele anderen. Zo blijven we samen bouwen aan een mooi Lingewaard!

Waar gaat het geld naar toe?

De gemeente besteedt in 2022 ruim € 113 miljoen aan de uitvoering van al haar taken. Dit is inclusief de ontwikkelingen in de financiële positie en de mutaties in de reserves. In het overzicht staat hoe de totale uitgaven zijn verdeeld over de negen programma's.

	Programma	lastenx€1.000	% van totaal
1	Veiligheid	-3.660	3,2%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.919	5,2%
3	Economie	-3.628	3,2%
4	Onderwijs	-4.185	3,7%
5	Sport, cultuur en recreatie	-9.650	8,5%
6	Sociaal domein	-46.996	41,5%
7	Volksgezondheid en milieu	-11.795	10,4%
8	Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing	-4.289	3,8%
9	Bestuur en ondersteuning	-23.191	20,5%
	Totaal van de programma's	-113.313	100%

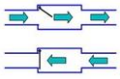
Waar komt het geld vandaan?

De gemeente ontvangt in 2022 tegen de € 115 miljoen. De belangrijkste inkomstenbron is de algemene uitkering die de gemeente van het rijk ontvangt. Daarnaast zijn de OZB, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de opbrengsten uit de grondexploitaties de grootste inkomstenbronnen.

	Programma	Batenx€1.000	% van totaal
1	Veiligheid	107	0,1%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	310	0,3%
3	Economie	3.058	2,7%
4	Onderwijs	556	0,5%
5	Sport, cultuur en recreatie	1.187	1,0%
6	Sociaal domein	9.257	8,1%
7	Volksgezondheid en milieu	11.050	9,6%
8	Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing	2.653	2,3%
9	Bestuur en ondersteuning	86.714	75,5%
	Totaal van de programma's	114.892	100%

Wat betalen inwoners?

De gemeente ontvangt ook geld uit lokale belastingen en heffingen. Hieronder ziet u wat een inwoner van Lingewaard jaarlijks betaalt.

	2022	2021
 OZB (gemiddeld tarief per woning)	€ 470,09	€ 463,71
 Rioolheffing (per aansluiting)	€ 239,04	€ 235,80
 Afvalstoffenheffing (per adres)		
Vast tarief	€ 194,28	€ 148,44
Diftar per lediging	€ 7,80	€ 8,45
 Hondenbelasting (per hond)	€ 59,16	€ 58,32
 Toeristenbelasting (per overnachting voor toeristen)	€ 1,00	€ 1,00

Lingewaard in cijfers

	2022	2021
Inwoners	47.025	46.836
Uitkeringsgerechtigden	480	499
Leerlingen onderwijs	6.297	6.453
Oppervlakte(ha)	6.914	6.914
Openbaar groen(ha)	320	318
Lengte van riolering (km)	447	445
Lengte van wegen (km)	345	345

Waar zetten we in 2022 op in?

In Lingewaard is het goed wonen
We realiseren ca 180 nieuwe woningen die qua aantal en kwaliteit zijn afgestemd op de lokale en regionale behoefte. Zoals het Mariaplein Haalderen en Vleumingen in Gendt. Daarnaast verwachten we de start bouw bij onder meer het Slingerbos en de Aloysiuslocatie in Huissen, Blauwe Hoek in Doornenburg en Wapen van Bemmel. Zo komen er onder meer tijdelijke woningen, woningen voor starters en woningen voor senioren bij. In de periode 2020 - 2025 willen we in totaal 1280 nieuwe woningen realiseren en tot 2030 1710 woningen. We gaan door met de revitalisering van de Zilverkamp in samenspraak met de bewoners. Het belang van het middengebied tussen de twee steden Arnhem en Nijmegen neemt door de verdere verstedelijking toe. Lingewaard vormt met haar groene karakter en haar ruimte voor wonen, recreatie en bedrijvigheid een belangrijke schakel in de ontwikkeling van de Groene Metropool Regio. Na vaststelling van de regionale agenda bepalen we hierin onze prioriteiten en welke capaciteit we inzetten om onze doelstellingen te realiseren. Dit doen we waar mogelijk samen met onze buurgemeenten. We handelen in 2022 conform de strategische agenda van het middengebied.

Veiligheid
De ontvangen signalen van de wijkplatforms over overlast door onder andere jeugd of honden willen we gebruiken om onze boa's nog gerichter in te zetten. De betreffende locaties zullen in gezamenlijk overleg met het wijkplatform worden bepaald.
We blijven inzetten op bewustwording en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit. Dit doen we onder meer door voorlichting en controles.

Afval
We vervangen prullenbakken in de openbare ruimte en de GFT-containers. We gaan door met de vervanging van bovengrondse- door ondergrondse verzamelcontainers. Vanaf 2020 zien we een verbetering in het afvalscheidingsgedrag van onze inwoners. Hierdoor wordt de container voor het restafval per jaar minder vaak aangeboden en zijn extra investeringen nodig in inzamelvoorzieningen. Dit heeft ook in 2022 financiële consequenties voor de afvalstoffenheffing.

Klimaatverandering
We willen als gemeente minder kwetsbaar zijn en worden voor de gevolgen van klimaatverandering: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Daarom gaan we de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) uitvoeren. Dit is een plan waarin staat beschreven hoe we onze omgeving zo goed mogelijk aanpassen aan het veranderende klimaat en water robuust maken.

Biodiversiteit
Samen met inwonersgroepen werken we aan de realisatie van beplantingsprojecten, het wegwerken van achterstallig onderhoud aan landschapselementen en aan training & opleiding van vrijwilligers. We voeren de proef met biodivers maaien van de gazons verder uit en voeren aangepast maaibeheer uit om de biodiversiteit in bermen te verhogen en het natuurlijk evenwicht te herstellen.

Lingewaard is goed en veilig bereikbaar
Om de bereikbaarheid te verbeteren en daarmee ook omgevingshinder op lokale routes te beperken, is regionale samenwerking noodzakelijk. Bijvoorbeeld bij de gebiedsgerichte aanpak van de N325/A325. Maar ook door de mogelijkheden te verkennen voor een nieuwe busverbinding en snelfietsverbinding tussen Huissen en Arnhem. We gaan aan de slag met de uitwerking van het GMP+. We bereiden de realisatie van de Dorpensingel voor en, afhankelijk van de beroepsprocedure,

ook de doortrekking van de A15 inclusief snelfietsroute. We gaan op verschillende plekken aan de slag met vervanging van het riool en herinrichting van de weg. Bijvoorbeeld in de Woerdsestraat in Gendt en de Gochsestraat in Huissen.

Lingewaard is in 2050 energieneutraal
We focussen op drie speerpunten: energie besparen, het opwekken van duurzame energie en warmtetransitie. Het Energieloket is bereikbaar voor inwoners die verduurzamen. We breiden dit verder uit met een mobiel energieloket. We helpen inwoners(initiatieven) en ondernemers die ideeën hebben om verder te verduurzamen. In de Zilverkamp en Doornenburg werken we aan mogelijkheden om woningen en gebouwen duurzaam te verwarmen zonder aardgas. Samen met regiogemeenten werken we aan een Regionale Energie Strategie (RES). En binnen onze gemeente werken we aan het duurzaam opwekken van energie uit zon en water en doen we verder onderzoek naar welke mogelijkheden Hoge Temperatuur Opslag (HTO) biedt. We geven als gemeente het goede voorbeeld door gemeentelijke gebouwen verder te verduurzamen.

Het ondernemersklimaat is in Lingewaard aantrekkelijk
In 2022 is het nieuwe economisch beleidsplan met een uitvoeringsagenda gereed voor besluitvorming. We stimuleren samenwerking in bedrijfsinvesteringszones en centrummanagement voor veilige bedrijventerreinen en bruisende kernen. De vraag naar ruimte op bedrijventerreinen blijft bestaan. Wij starten met de plannen voor Agropark III binnen het gebied van NEXTgarden.

We werken samen met de regio aan de profilering van NEXTgarden als energieneutraal en economisch krachtig tuinbouwgebied. Daarbij onderzoeken we de haalbaarheid (oa via lobby) van het realiseren van een tuinbouwbelevingscentrum met hotel en restaurant. We maken het warmtenet op NEXTgarden operationeel en gaan verder met het onderzoek naar (ondergrondse) warmte-opslag (HTO) als component in de energietransitie;

Toerisme
We zetten de samenwerking voort met de gemeente Overbetuwe en het bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) voor marketing en promotie. Hierbij betrekken we ondernemers (verenigingen) en we onderhouden de website Bezoek De Betuwe. We verbeteren het recreatieve routenetwerk.

In Lingewaard kijken we naar elkaar om

Wmo, participatie en jeugd
We gaan aan de slag met het uitvoeren van het nieuwe beleidsplan sociaal domein. Dit doen we samen met onze partners en in de vorm van coalities. We werken hard om alle maatregelen van de taskforce sociaal domein, die eind 2022 afloopt, te realiseren. Het aantal ouderen neemt snel toe. Daarom onderzoeken we of we meer algemene voorzieningen kunnen organiseren, zoals bijvoorbeeld algemene ontmoetingsactiviteiten voor ouderen of voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. We versterken het steunpunt mantelzorg bij SWL, we vergroten het aanbod in respijtzorg en we vereenvoudigen de aanvraag van het mantelzorgcompliment. We starten met de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering. We bieden nieuwe Lingewaarders een passend inburgeringsaanbod en begeleiden hen intensief. We implementeren de participatierotonde en intensiveren, samen met partners uit de arbeidsmarktregio, onze inspanningen om meer werkzoekenden aan het werk te helpen. We implementeren de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Met de extra middelen die we van het rijk ontvangen, nemen we extra maatregelen om te komen tot betere jeugdhulp en beheersing van de kosten.

We versterken de samenwerking met huisartsen met als doel om kinderen dicht bij huis te ondersteunen en instroom in specialistische zorg te verminderen. We versterken het schoolmaatschappelijk werk en onderzoeken op welke manier we ondersteuning van jongeren binnen het onderwijs kunnen inzetten vanuit het onderwijs. We steken extra energie in kinderen die in armoede opgroeien en spelen we proactief in op wensen van deze doelgroep door nieuwe producten te ontwikkelen voor het kindpakket. We investeren in alcohol- en drugspreventie voor jeugdigen samen met lokale partners en we richten ons met professionele voorlichtingen tevens op de ouders/verzorgers. Daarnaast gaan we aan de slag met de omgekeerde verordening en de omgekeerde toets. Hierbij staan niet de wetten en de regels voorop, maar de hulpvraag van de inwoner.

Onderwijs
We geven uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het NPO helpt leervertragingen die zijn opgelopen door COVID-19 in te halen en het onderwijs te verbeteren. We besteden een aantal keer per jaar aandacht aan laaggeletterdheid om hier het taboe te doorbreken en trainen de professionals in het herkennen hiervan. We breiden het IKC Binnenstebuiten uit met twee lokalen. Met het OBC De Heister wordt een samenwerkingsovereenkomst voor nieuwbouw opgesteld. Ook voor IKC de Doornick wordt gewerkt aan nieuwbouwplannen. Voor de Vonkenmorgen wordt een massastudie opgesteld. Voor het IKC Sterrenbos wordt hiervoor de opdracht gegeven. Daarnaast gaan we aan de slag met het opstarten van een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) vanaf 2023.

Sport, cultuur en recreatie
Van jong tot oud mee moet iedereen mee kunnen doen door een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten. Dit stimuleren door de ‘open club gedachte’. Maar ook diverse beweegactiviteiten voor jong en oud te stimuleren en ondersteunen via (sport)subsidies en de sport- en cultuurcoaches. We breiden het Ontmoetingscentrum De Leemhof in Gendt uit om ruimte te bieden aan nieuwe maatschappelijke gebruikers en we verkopen Villa Ganita. In Huissen werken we aan een uitvoeringsplan voor de huisvesting van sport- en sociaal culturele activiteiten. We blijven het behoud van gebouwd en landschappelijk erfgoed stimuleren. Dit doen we door het beschikbaar stellen van subsidie aan eigenaren van een monument en aan de beheerstichting van het Fort Pannerden. We werken mee aan een gezamenlijke aanpak van provincie, waterschap en andere gemeenten voor de promotie van de Waaldijk als recreatieroute (gastvrije Waaldijk).

Leefbaarheid
We actualiseren het beleidsplan ‘Ruimte voor Inwonersinitiatieven’, waarin we beschrijven hoe we als gemeente om willen gaan met initiatieven vanuit de samenleving. We bieden het succesvolle 'Lingewaard Doet' aan in Doornenburg en Huissen. We stemmen twee keer per jaar met initiatiefnemers af over de voortgang en realisatie van de dorps- en wijkontwikkelingsplannen en we ondersteunen hen bij de uitwerking.

Organisatie
In 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2021 gestart. We werken verder aan een inclusieve, klantgerichte dienstverlening. Hierbij nemen we de aanbevelingen uit (periodieke) onderzoeken mee. We maken inwonersbrieven, collegevoorstellen en -besluiten beter toegankelijk en schrijven in duidelijke taal. We versterken participatie verder door onder meer tools te ontwikkelen: zowel voor medewerkers als extern voor initiatiefnemers die in het kader van de Omgevingswet het initiatief nemen voor participatie.

Samen met Overbetuwe trekken we op in de regionale samenwerking. Dit doen we aan de hand van de Strategische agenda Middengebied. We nemen actief deel aan de regionale samenwerking binnen

de Groene Metropool Regio en zetten in op de acties die onze lokale doelstellingen versterken. Op deze manier zetten we Lingewaard en het middengebied op de kaart.

Leeswijzer

PROGRAMMA'S

Per programma benoemen we de inhoudelijke onderwerpen, de doelen die we daarvoor willen bereiken, de beleidsnota's en de relevante indicatoren. De werkelijke indicatoren 2020 en de begrote indicatoren 2021 zijn overgenomen uit respectievelijk de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 (ook als inmiddels de indicatoren op basis van de huidige bekende gegevens anders zouden luiden).

Wat gaan we doen in 2022?
Hier geven we zo concreet mogelijke informatie over de acties die we in 2022 gaan uitvoeren om de doelen te bereiken.

Wat mag het kosten?
Hier geven we aan welk budget er in het betreffende programma omgaat. Bij de vaststelling van de begroting worden de budgetten geautoriseerd op programmaniveau.
De budgetten zijn inclusief de lasten voor personele inzet. Ook de ontwikkelingen gemeentefonds, de voorstellen Kadernota die financieel zijn vertaald, de positieve effecten en de extra middelen jeugdzorg, zoals die in de financiële positie zijn opgenomen, zijn in de tabel 'Wat mag het kosten?' verwerkt.

Onder de tabel 'Wat mag het kosten?' wordt met verschillende kopjes steeds een toelichting gegeven op de grotere verschillen tussen 2021 en 2022, de mutaties in de reserves en de relevante besluiten met financieel belang na de vaststelling van de begroting 2021.

Voor de wijzigingen ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de raming 2021 zijn de budgetten opgenomen inclusief de begrotingswijzigingen die voortvloeien uit de tussentijdse rapportages en de aparte raadsbesluiten tot en met juli 2021.
- De volgende wijzigingen zijn hier opgenomen:
  - aanpassingen als gevolg van individuele raadsbesluiten;
  - de financiële gevolgen van de 1e en de 2e Tussentijdse rapportage 2021 voor het jaar 2022;
  - de actualisatie van het bestaand beleid en de nieuwe ontwikkelingen uit de Kadernota 2022;
  - de ontwikkelingen gemeentefonds, de financieel vertaalde voorstellen Kadernota 2022 en de positieve effecten opgenomen in deze programmabegroting;

De grotere verschillen tussen 2021 en 2022 worden alleen toegelicht als de afwijking meer bedraagt dan € 50.000. Als een groter verschil niet is toegelicht, komt dat omdat het uit meerdere bedragen bestaat die kleiner zijn dan € 50.000. Ook wijzigingen die het gevolg zijn van prijsindexaties, dotaties aan/stortingen in voorzieningen of budgetoverhevelingen worden niet toegelicht.

Investeringsplan
We besteden verder aandacht aan het Investeringsplan. Alle investeringen die op het investeringsplan staan, zijn al eerder door de raad vastgesteld of zijn al eerder opgenomen in de P&C-documenten.

In het investeringsplan staan de nog niet gevoteerde investeringsbudgetten. De toekomstige lasten hiervan staan in programma 9 bij de reserveringen. De lasten van de gevoteerde kredieten zitten in de kapitaallasten van het product. Deze zitten in de tabellen bij 'Wat mag het kosten' in elk programma. (In het overzicht 'Gevoteerde investeringsbudgetten' zijn alleen de investeringsbudgetten opgenomen waarvan de levering of realisatie langer gaat duren dan verwacht.)

Risico's
In de programma's zijn ook ontwikkelingen en risico's opgenomen. De risico's met een risicoscore van 15 of hoger worden toegelicht. Voor meer informatie over risico's verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verbonden partijen
Bij ieder programma lichten we toe hoe de verbonden partijen bijdragen aan de doelen van het programma door aandacht te besteden aan de doelen en de ontwikkelingen van de verbonden partijen die bij het programma hoort.

PARAGRAFEN

De paragrafen zijn programmaoverstijgend. In de paragrafen leggen we de beleidslijnen vast met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen. Naast de zeven verplichte paragrafen (lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid) heeft de gemeenteraad de paragraaf Duurzaamheid toegevoegd.

FINANCIËN

Dit onderdeel bevat onder meer een uiteenzetting van de financiële positie. Het 'financieel overzicht' geeft een beeld van het verloop van de financiën sinds de Kadernota 2022 tot en met het saldo van de meerjarenbegroting 2022-2025. De ontwikkelingen worden afzonderlijk toegelicht. Voor de doorwerking van de 2e tussentijdse rapportage 2021, wordt verwezen naar deze rapportage.

Hoofdstuk De programma's

1. Veiligheid

Onder dit programma vallen taken met betrekking tot toezicht en handhaving van de openbare orde, het tegengaan van georganiseerde criminaliteit en het bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving. Via de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) richten we ons ook op brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat willen we bereiken?

We vergroten de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Door op tijd in te grijpen voorkomen we zwaardere problematiek en overlast. We zoeken daarbij een balans tussen preventie, repressie en zorg. Dat doen we samen met verschillende veiligheidspartners. We roepen inwoners op om een bijdrage te leveren aan een veilige samenleving. Ook maken we ons meer weerbaar tegen elke vorm van ondermijning.

Onze doelen zijn:

1. Bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving samen met inwoners, ondernemers, organisaties en diverse veiligheidspartners. Dit doen we via de volgende sub-doelstellingen:
   - Verbetering van de verkeersveiligheid (zie ook programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat bij doel 2. Een betere verkeersveiligheid voor alle weggebruikers.);
   - Evenementen leveren geen veiligheidsproblemen op.
2. Vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van samenleving en bestuur met betrekking tot ondermijnende criminaliteit (zie ook programma 9. Bestuur en ondersteuning bij doel 1. Een betrouwbaar, transparant en professioneel bestuur.);
3. Beschermen van een veilige en bereikbare omgeving.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	0,8*	0,5	0,5	0,5
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,4	2,4	2,4	2,4
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	1,1*	1,8	1,5	1,5
Verwijzing naar Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	11	14	13	13
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	3,8	3,5	3,5	3,5

** De score is rechtstreeks opgevraagd bij de politie. De indicator was ten tijde van het opstellen van de jaarrekening niet beschikbaar via de website "waarstaatjegemeente".*

Wat gaan we doen in 2022?

Bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving samen met inwoners, ondernemers, organisaties en diverse veiligheidspartners (doel 1)

- We passen in een zo vroeg mogelijk stadium buurtbemiddeling toe ter beperking van overlast door buurtbewoners om erger te voorkomen. Dit doen we door gebruik te maken van getrainde buurtbemiddelaars.
- De wijkplatforms vormen de ogen en oren van de wijk. We willen de ontvangen signalen over overlast gebruiken om onze boa's nog gerichter in te zetten. Dit betekent dat locaties kunnen worden gemeld waar sprake is van overlast door jeugd of honden. Afhankelijk van de aard van het signaal kan de boa dan sneller en intensiever controleren. Elke boa heeft een eigen werkgebied. We stellen het wijkplatform ieder kwartaal op de hoogte van de resultaten die we via ons digitale handhavingssysteem bijhouden.
- We houden actief contact met organisatoren van evenementen en zoeken met hen op creatieve wijze naar oplossingen om evenementen, waar nodig in aangepaste vorm, mogelijk te maken. In de aanloop naar evenementen brengen we risico's in kaart met gerichte maatregelen.

Vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van samenleving en bestuur met betrekking tot ondermijnende criminaliteit (doel 2)

- Via campagnes willen we de meldingsbereidheid rondom ondermijning bevorderen onder de inwoners. Dat doen we onder andere door verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit herkenbaar te maken met concrete voorbeelden uit de 'eigen achtertuin'. We wijzen inwoners erop dat zij ook anoniem informatie kunnen verstrekken via Meld Misdaad Anoniem.
- We geven ten minste tweemaal voorlichting aan de doelgroepen jeugd, ouderen en ondernemers om hen bewust te maken van de gevaren van internetcriminaliteit. Per doelgroep richten we ons op concrete actuele ontwikkelingen.
- We voeren minimaal twee integrale controles uit op leegstaande/verdachte panden in het buitengebied. Dit doen we samen met diverse partners.
- Op basis van signalen over ondermijning voeren we samen met verschillende partners integrale controles uit op bedrijventerreinen.
- We gaan onze medewerkers meer bewust maken van signalen die erop kunnen wijzen dat er sprake is van mensenhandel. Denk hierbij aan gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en onveilige woonruimten voor arbeidsmigranten. Dat doen we door concrete voorbeelden te geven hoe mensenhandel er aan de balie of achter de voordeur uit kan zien.

Beschermen van een veilige en bereikbare omgeving (doel 3)

- Om goed voorbereid te zijn op rampen en crises op ons grondgebied trainen we jaarlijks minimaal éénmaal zowel het ambtelijk als bestuurlijk deel van onze organisatie.
- Indien zich rampen en crisis voordoen, informeren we onze inwoners en zorgen we voor onder meer opvang en verzorging. We werken hierbij nauw samen met politie, brandweer en GHOR en andere relevante partijen.
- Na een woningbrand schenkt de brandweer aandacht aan preventie in de betreffende wijk. In overleg wordt bepaald of dit gebeurt door een voorlichtingssessie of een folderactie van deur tot deur om inwoners te wijzen op brandveiligheid.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

1	Veiligheid	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**-2.632**	**-2.240**	**-2.463**	**-2.530**	**67**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	-493	4	**4**	-63	67
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	-2.051	-2.160	**-2.365**	-2.365	-
60103	Brandweerposten - Beheer & Onderh.	-88	-84	**-102**	-102	-
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**-1.051**	**-1.066**	**-1.091**	**-1.130**	**40**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	-363	-360	**-367**	-406	40
60105	Beleid Openbare Orde & Veiligheid	-417	-423	**-440**	-440	-
60106	Uitvoering Openbare Orde & Veiligh.	-271	-283	**-284**	-284	-
	Saldo Lasten en Baten	**-3.683**	**-3.306**	**-3.554**	**-3.660**	**107**
	Onttrekkingen reserves	15	9	-	-	-
	Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-3.668**	**-3.297**	**-3.553**	**-3.660**	**107**

Ter toelichting:

60102 Crisisbeheersing en brandweer: Verhoging bijdrage VGGM in verband met de nieuwe verdeelsleutel voor de financiering van de brandweerzorg, de vorming van een 24/7 beroeps brandweerpost Ede, en loon- en prijsstijging van de verschillende taken. € 236.000

Specificatie mutaties reserves

In 2022 zijn er geen mutaties in de reserves in programma 1 Veiligheid.

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Verlagen leges evenementen € 7.000 Nadeel.

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

1	Veiligheid	Begroot 2021	Begroot 2022
60101	Explosievendetectie en -ruiming	-13	-13
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	-60	-60
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	-381	-381
60105	Beleid Openbare Orde & Veiligheid	-348	-348
60106	Uitvoering Openbare Orde & Veiligh.	-244	-244
	totaal lasten	**-1.046**	**-1.046**

Beleidsnota's

- Integraal Veiligheidsplan 2020 - 2022
- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV 2022 zal in december 2021 ter besluitvorming worden voorgelegd)

Investeringsplan

Voor het programma Veiligheid zijn er geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2022-2025.

Ontwikkelingen

Effecten COVID-19

COVID-19 heeft gevolgen voor de openbare orde en veiligheid. Denk hierbij aan de grote kans op toenemende overlast, spanningen tussen inwoners en toezichthouders (boa's) en tussen inwoners onderling. Naarmate de crisis langer duurt, wordt het voor organisaties, ondernemers en inwoners waarschijnlijk lastiger om zich te houden aan de maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid. Het accent komt daarom te liggen op het vergroten van het draagvlak door het geven van voorlichting en uitleg. Dit betekent dat we toezichthouders minder inzetten op andere overlast gevende vraagstukken.

Gemeenten vervullen een essentiële rol in de crisisbeheersing. Dit noemen we ook wel bevolkingszorg. Samen met de andere gemeenten leveren we menskracht aan het cluster bevolkingszorg van de VGGM. Daarnaast is ook sprake van reguliere interne inzet op dit cluster. Door COVID-19 verwachten we zowel intern als regionaal, ook in 2022, extra inspanningen te moeten verrichten voor bevolkingszorg. Afhankelijk van de ontwikkelingen kan deze extra inzet ten koste gaan van de voortgang van andere onderwerpen.

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland - Midden (VGGM)		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	Het op efficiënte wijze inzetten van de middelen voor een optimale waarborging van de veiligheid en gezondheid van de inwoners van het verzorgingsgebied.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Samenwerking in de regio op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	De VGGM draagt bij aan het bieden van hulp en het beperken van schade bij mogelijke crises, zoals vermeld bij doel 3.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	Met het project RemBrand werkt Brandweer Nederland aan een

	systeem van risicogerichte opkomsttijden, in plaats van (nu nog) wettelijke verplichte objectgerichte opkomsttijden. Deze systematiek leidt mogelijk ook voor de regio Gelderland-Midden tot een andere registratie en beoordeling van opkomsttijden. Momenteel voldoet de regio niet 100% aan de wettelijke eis. Dit blijkt in de praktijk voor geen enkele veiligheidsregio in het land haalbaar.
Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Het project RemBrand is in de meerjarenbegroting opgenomen als prestatie in de periode 2021-2024. Vertaling in de ramingen heeft nog niet plaatsgevonden.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onder dit programma vallen alle taken die gaan over het aanleggen en onderhouden van de wegenstructuur, inclusief voorzieningen voor fietsers, voetgangers, parkeren, straatinrichting, verkeersborden, straatverlichting, openbaar vervoerhaltes en gemeentelijke watergangen.

Wat willen we bereiken?

Lingewaard ligt tussen de steden Arnhem en Nijmegen. Voor verkeer en mobiliteit vormen de rivieren een natuurlijke barrière. Deze natuurlijke begrenzing en het groeiend aantal inwoners in de regio zorgen ervoor dat de regionale hoofdas van de N325/A325 die de bruggen over Waal en Nederrijn verbindt, drukker wordt. Dat heeft ook effect op onze lokale wegen. Een verstopping op een regionale verbindingsweg leidt snel tot problemen op lokale routes.

We willen dat onze kernen goed en veilig bereikbaar zijn. Verbetering van bereikbaarheid en veiligheid heeft prioriteit. We streven naar nieuwe ontsluitingsmogelijkheden en we willen dat onze dijkwegen zoveel mogelijk open blijven voor autoverkeer. Betere verkeersveiligheid betekent bestaande situaties op basis van ons wegencategoriseringsplan aanpassen zodat kwetsbare weggebruikers veiliger aan het verkeer kunnen deelnemen.

Onze doelen voor 2022 zijn:
1. Een betere bereikbaarheid van onze woonkernen en bedrijventerreinen.
2. Een betere verkeersveiligheid voor alle weggebruikers.
3. Minder hinder van doorgaand verkeer in de vorm van geluid, luchtverontreiniging en barrièrewerking.
4. Meer gebruik van OV en fiets (verminderde verkeersdruk en duurzame mobiliteit).

Indicatoren

Er zijn bij dit programma geen indicatoren opgenomen.

Wat gaan we doen in 2022?

Bereikbaarheid (doel 1)

- Om de bereikbaarheid te verbeteren en daarmee ook omgevingshinder op lokale routes te beperken, is regionale samenwerking noodzakelijk. Daarom werken we actief aan de regionale samenwerking en de regionale agenda. In 2022 werken we met de regio aan
    - Voorbereiden nieuwe concessie OV voor Gelderland en Overijssel. Onderdeel van de concessie is het bevorderen van schonere bussen;
    - Het verkennen van mogelijkheden voor een snelfietsroute en een nieuwe busverbinding tussen Huissen-centrum en Arnhem-zuid;
    - Een gebiedsgerichte aanpak van de N325/A325. Dit betreft de regionale opgave m.b.t. oplossingen (auto, OV en fiets) voor het mobiliteitsvraagstuk in relatie tot bestaande knelpunten bij nieuwe woningbouw in en tussen de steden. Hierbij betrekken we de resultaten uit de verkeersstudie over de ontsluiting van Huissen naar de A325/Arnhem, en de conclusies voor wat betreft het wel/niet verbreden van de onderdoorgang van de Linge onder de A325 door.

- Vanuit lopende onderzoeken, plannen en procedures werken we aan:
    - Het starten van de realisatie doortrekking A15, inclusief realisatie van de snelfietsroute SFR15, afhankelijk van de uitkomst van de beroepsprocedure;

- Het starten van de realisatie van de Dorpensingel (Bemmel - N325) is afhankelijk van de afronding van de bestemmingsplanprocedure;
- Verkeersstudie en besluitvorming m.b.t. de tweezijdige ontsluiting van de Essenpas (Bemmel).

Uitvoering maatregelen uit het Maatregelenprogramma GMP+ (doelen 2, 3 en 4)
In juli 2021 is een geactualiseerd maatregelenprogramma GMP+ vastgesteld. Daarbij is tevens aangegeven dat een Mobiliteitsvisie wordt opgesteld voor de lange termijn en dat een mobiliteitsfonds wordt ingesteld voor financiële bijdragen aan infrastructuur bij ruimtelijke ontwikkelingen (zie ook amendement A9 van 8 juli 2021) . Besluitvorming over mobiliteitsvisie en -fonds vindt begin 2022 plaats. Het GMP+ bestaat uit 6 Infrastructurele projecten en 3 onderzoeken en het bezien hoe het traject Bochten Karstraat kan worden aangepast, zodat veiligheid en doorstroming verbeterd worden tegen lagere kosten dan nu gereserveerd. Hierbij wordt primair uitgegaan van het bestaande tracé. Of er na de afronding van deze voorbereiding ook tot uitvoering wordt overgegaan hangt af van verdere besluitvorming.

Stimuleren OV en fiets (verminderde verkeersdruk en duurzame mobiliteit) (doel 4)
- We gaan door met het stimuleren van het fietsgebruik door het realiseren van fietsparkeervoorzieningen en oplaadpunten voor e-bikes;
- Uitbreiden laadinfrastructuur en stimuleren elektrisch rijden: zie paragraaf duurzaamheid onderdeel mobiliteit;
- Beheer en onderhoud: zie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen onder Wegen, Civieltechnische kunstwerken, Openbare verlichting

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn. Bedragen x € 1.000

2	Verkeer, vervoer en waterstaat	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
2.1	**Verkeer en vervoer**	**-5.206**	**-10.675**	**-5.575**	**-5.738**	**163**
60201	Verkeersbeleid	-651	-882	**-641**	-641	-
60202	Verkeersveiligheid uitvoering	-6	-6	**-6**	-6	-
60203	Verkeersregelinstallaties	-25	-29	**-31**	-31	-
60204	Bewegwijzering en bebording	-252	-277	**-273**	-273	-
60205	Civieltechnische kunstwerken	-103	-178	**-332**	-332	-
60206	Gladheidsbestrijding	-170	-305	**-190**	-190	-
60207	Wegen	-2.622	-7.680	**-2.766**	-2.894	128
60208	Openbare verlichting	-685	-687	**-689**	-702	13
60209	Schoonhouden infrastructuur	-557	-494	**-505**	-505	-
60210	Straatmeubilair	-135	-137	**-142**	-164	22
2.2	**Parkeren**	**-41**	**-60**	**-75**	**-75**	
60211	Parkeren	-41	-60	**-75**	-75	-
	Saldo Lasten en Baten	**-5.247**	**-10.735**	**-5.650**	**-5.813**	**163**
	Onttrekkingen reserves	140	2.990	**146**	-	146
	Toevoegingen reserves	-108	-5.822	**-107**	-107	-

	Saldo inclusief mutaties reserves	**-5.215**	**-13.567**	**-5.610**	**-5.920**	**309**

Ter toelichting:

60201 Verkeersbeleid: in 2021 - Mobiliteitsvisie Lingewaard en Maatregelenprogramma GMP + verkeersonderzoeken € 150.000 / Bijdrage Regionaal Mobiliteitsfonds 2021 € 60.000 / DRIS-displays bushaltes € 75.000.
60206 gladheidsbestrijding: in 2021 hogere kosten € 115.000 in verband met extreem weer
60207 Wegen: in 2021 is eenmalig € 5.000.000 in de voorziening gestort vanuit de vrijval van de reserve precariobelasting.

Specificatie mutaties reserves

Onttrekkingen:
Dekking afschrijvingen Rehabilitatie wegen € 11.500
Dekking Valom uit investeringsreserve € 6.700
Kwartiermaker dijkversterking ten laste van Algemene reserve € 22.100
Civieltechnische kunstwerken ten laste van Algemene reserve € 61.000 (amendement KN 2022)
GMP-plus verkeersonderzoeken ten laste van Algemene reserve € 45.000 (amendement KN 2022)

Toevoegingen:
Dotatie civieltechnische kunstwerken € 17.500
Dotatie straatmeubilair € 20.000
Dotatie reserve Rehabilitatie wegen € 69.700

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Structurele ontwikkelingen 1e tussentijdse rapportage 2021
Inkomsten uit reclame niet haalbaar € 70.000 Nadeel

Kadernota 2022 Actualisatie bestaand beleid
Civieltechnische kunstwerken onderhoud incl. dotatie en onttrekking voorziening € 38.000 Nadeel
Civieltechnische kunstwerken klein onderhoud € 17.000 Nadeel
Dekking civieltechnische kunstwerken vanuit budget schadeherstel straatmeubilair € 3.400 Voordeel
Amendement ‘Gelden civieltechnische kunstwerken’:

- Civieltechnische kunstwerken structurele verhoging onderhoud € 45.000 Nadeel
- Dekking verkeersonderzoeken door Algemene Reserve € 45.000 Voordeel
- Civieltechnische kunstwerken eenmalige verhoging onderhoud € 61.000 Nadeel
- Dekking Civieltechnische kunstwerken eenmalige verhoging door Algemene Reserve € 61.000 Voordeel

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Gemeentelijk Mobiliteitsplan-plus verkeersonderzoeken € 45.000 Nadeel
Zwanenbad Huissen verkeersveiligheid € 50.000 Nadeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroot 2021	Begroot 2022
60201	Verkeersbeleid	-509	-535
60202	Verkeersveiligheid uitvoering	-5	-5
60203	Verkeersregelinstallaties	-1	-1
60204	Bewegwijzering en bebording	-83	-83
60205	Civieltechnische kunstwerken	-24	-37
60206	Gladheidsbestrijding	-83	-83
60207	Wegen	-347	-363
60208	Openbare verlichting	-46	-47
60209	Schoonhouden infrastructuur	-88	-88
60210	Straatmeubilair	-27	-27
60211	Parkeren	-7	-7
	totaal lasten	**-1.220**	**-1.276**

Beleidsnota's

- Gemeentelijk Mobiliteitsplan (2017), maatregelenprogramma GMP+ (2021)
- Nota Parkeernormen Lingewaard 2020
- Wegencategoriseringsplan Lingewaard 2020
- Visie en plaatsingsbeleid laadinfra (2021)
- Beleidsplan wegverhardingen (2017)
- Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken (2021)

Investeringsplan

2.01	Gemeentelijk mobiliteitsplan: resp. 2022/Fietsvoorzieningen De Plak/2023/2024/2025			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 847.000 € 2.814.000 € 910.000 € 910.000 € 910.000	€ 1.750.000 tlv investeringsreserve € 64.000 tlv AR € 1 miljoen subsidie De rest via afschrijving		€ 28.300 € 65.600 € 30.400 € 30.400 € 30.400	2022 2022 2023 2024 2025
De financiële vertaling van de voorstellen voor het GMP voor de periode 2019-2022 zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor 2022 is € 300.000 vanuit het GMP ingezet voor de Dorpensingel. Voor de fietsvoorzieningen De Plak is in 2022 € 2.814.000 geraamd. € 1.750.000 wordt gedekt door de investeringsreserve (gevormd tlv reserve precariobelasting), € 64.000 door de algemene reserve en voor € 1 miljoen worden bijdragen aan derden gevraagd. Of de subsidieaanvragen volledig gehonoreerd gaan worden, is onzeker. Vanuit Park Lingezegen wordt € 320.000 bijgedragen. De algemene reserve is beschikbaar als dekking voor de risico's.				

2.02	Hoogwatervrij maken Looveer			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 1.185.000	Via afschrijving		€ 57.200	2023-2029
Voor een goede bereikbaarheid van het industrieterrein is gewenst dat de toegangsweg hoger en breder wordt. Het waterdoorlatend maken van de weg (met een brug) is vanwege andere maatregelen in de regio niet urgent. Daarom onderzoeken we in overleg met de provincie welke verbetering mogelijk is met de gereserveerde middelen, aangevuld met cofinanciering vanuit de provincie.				

2.03	Gereserveerd bedrag voor bochten Karstraat			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 5.726.000	€1.017.000 GMP2022 € 2.500.000 fonds bv € 968.000 subsidie € 1.091.000 inv.res. € 150.000 AR		€ 159.000	2022 - 2026
In juli 2021 is het Maatregelenprogramma GMP+ behandeld. Conform het besluit gaan we het plan als volgt oppakken: Voor de zuidelijke bocht maken we een herijking van de financiële situatie. We streven er naar om dit bij de begrotingsbehandeling 2022 inzichtelijk te hebben. Voor de noordelijke bocht gaan we goedkopere alternatieven in beeld brengen die zoveel als mogelijk binnen het huidige tracé blijven. Dit willen we inzichtelijk hebben medio 2022.				

2.04	Fietsvoorzieningen snelfietsroute (SFR15) langs A15			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 355.000	€ 350.000 tlv Fonds bovenwijks € 5.000 tlv AR		rente € 5.300	2022-2025
De snelfietsroute zit in het tracé-besluit A15 en wordt aangelegd door Rijkswaterstaat. Onze gemeente betaalt € 355.000 mee aan de snelfietsroute.				

2.05	Gochsestraat Huissen			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 78.000	Afschrijving tlv reserve rehabilitatie wegen		€ 2.600	2022
Bij de wegreconstructie in deze straat wordt ook het bestaande gemengd rioolsysteem vervangen door een gescheiden rioolsysteem. De kosten voor de rioolaanpassingen vallen buiten deze investering en worden apart vanuit het GRP bekostigd. Vanwege synergievoordeel wordt voorgesteld tegelijkertijd de trottoirs en inritten te vervangen (vanuit reserve rehabilitatie wegen). De kosten van de verkeerskundige aanpassingen worden gedragen vanuit het GMP (€ 301.000).				

Ontwikkelingen

De mobiliteit binnen en naar Lingewaard blijft de komende jaren een groot speerpunt. Ons maatregelenprogramma (GMP+) is klaar om de knelpunten op te pakken waar we tot 2025 tegenaan lopen. Ook werken we aan een visie voor de langere termijn (2030 en verder) op duurzame mobiliteit in Lingewaard in brede zin: infra voor autoverkeer, OV, fiets, oftewel: verplaatsen binnen de gemeente en vanuit/naar elders. In 2022 wordt ook de nieuwe OV-concessie voorbereid. We zetten ons in voor behoud van de dienstverlening die geboden wordt met de buslijnen 33 en 35.
Onze plannen vragen aanzienlijke investeringen en goede afspraken met regio, provincie en rijk over medefinanciering. Of de uitvoering van de projecten na afronding van de voorbereiding ook doorgaat hangt af van verdere besluitvorming:

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

De Groene Metropool Regio draagt bij aan doelen uit de programma’s 2, 3, 5, 7 en 8. De doelen en ontwikkelingen m.b.t. de bestuurlijke samenwerkingsvorm zijn opgenomen bij het programma 9 (Bestuur en ondersteuning).

3. Economie

Onder dit programma vallen de taken die te maken hebben met economische ontwikkeling en bedrijvigheid, dienstverlening aan ondernemers en economische promotie. Onder bedrijvigheid vallen bedrijventerreinen en andere gebieden met veel bedrijvigheid zoals winkelconcentraties en het glastuinbouwgebied. Ook de economische component van recreatie en toerisme (promotie, toeristenbelasting, e.d.) hoort hierbij. De openluchtrecreatie valt onder programma 5 en de ruimtelijke component van recreatie zoals bijvoorbeeld het aanleggen van recreatieve routes, valt onder programma 8.

Wat willen we bereiken?

We willen een economisch vitale gemeente zijn voor onze ondernemers, inwoners en bezoekers. Dit wordt zichtbaar in werkgelegenheid op toekomstbestendige bedrijventerreinen, levendige (winkel)centra in de woonkernen en meer recreatief bezoek aan onze gemeente. Hiervoor werken we zoveel mogelijk samen met ondernemerscollectieven aan een beter ondernemersklimaat.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. Toekomstbestendige bedrijventerreinen en winkellocaties;
2. Meer werkgelegenheid en ontwikkelruimte voor de bedrijven op onze bedrijventerreinen;
3. Verbeteren van ondernemersklimaat en het in de afgelopen jaren bereikte serviceniveau voor het MKB;
4. Meer economisch profijt van recreatie en toerisme;
5. De positie van NEXTgarden als koploper in innovatie en verduurzaming behouden en verder door-ontwikkelen, zodat NEXTgarden in 2030 energieneutraal is.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Vestigingen van bedrijven	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 65jr	110	132	132	133
Functiemenging	Aantal banen in verhouding tot aantal woningen.	44%	45%	45%	45%

Beide indicatoren zeggen iets over pendel. Als het aantal bedrijven toeneemt, duidt dat op minder pendel van inwoners naar werk buiten de gemeente. Het landelijk gemiddelde is 150. Bij minder dan 50 % functiemenging is er pendel van inwoners naar werk buiten de gemeente, boven de 50 % is het andersom, dan is er pendel vanuit andere gemeenten naar bedrijven in Lingewaard. Het landelijk gemiddelde is 53 %. Het verschil wordt verklaard doordat er minder kavels zijn verkocht in 2020 dan verwacht.

Indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Verkopen bedrijfskavels	Aantal verkochte hectares • Bedrijventerreinen • Bergerden	 1,5 0	 1,8 3,2	 1* 3	 0 3
Verbeteren ondernemersklimaat	Cijfer rapportage 'MKB-vriendelijkste gemeente' **	6,8	6,8	6,9	7

**Slechts 1 hectare omdat er geen hectares meer beschikbaar zijn (Agropark 3 is nog niet meegenomen)*

*** Score in tweejaarlijkse enquête van MKB-Nederland. In 2018 was de score 6,2 en de hoogste score in 2020 landelijk was een 7,0.*

Wat gaan we doen in 2022?

Bedrijventerreinen en winkellocaties (doel 1)

- Het nieuwe economisch beleidsplan vaststellen;
- De revitalisering c.q. het faceliften van het bedrijventerrein Gendt-Bemmel, in samenspraak met de ondernemers;
- De bedrijfsinvesteringszones (BIZ) op De Houtakker en het terrein Gendt-Bemmel verder door-ontwikkelen in collectieven; de totstandkoming van een BIZ op het terrein Pannenhuis voorbereiden en meewerken aan het verduurzamen (doorstart van het subsidieverzoek aan de provincie vanuit de ondernemers);
- Centrummanagement in de centrumgebieden van Bemmel, Huissen en Gendt doorontwikkelen in samenspraak met de winkeliersverenigingen en vastgoedeigenaren. Dit richt zich onder meer op het beperken van leegstand en het aantrekken van bestedingen van bezoekers (inwoners en recreanten/toeristen);
- Deelnemen aan de regionale uitwerking van de opgave ontspannen regio voor wat betreft het speerpunt bruisende binnensteden/krachtige kernen.

Ontwikkeling van werkgelegenheid op bedrijventerreinen (doel 2)

- Acquisitie en verkoop van resterende kavels en begeleiding van ondernemers conform de 'rode loper aanpak' voortzetten. Die aanpak houdt in dat we actief inspelen op ondernemersvragen bij het realiseren van een vestiging op een van onze terreinen;
- Planontwikkeling starten voor uitbreidingsruimte van Agropark III (in totaal 12 hectare) binnen het gebied van NEXTgarden;
- In regionaal verband werken we aan uitvoering en monitoring van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW 2021 - 2024).

Ondernemersklimaat en dienstverlening ondernemers (doel 3)

- In het kader van de samenwerking tussen gemeente en ondernemerscollectieven hebben we
    - periodiek regulier overleg gericht op onderlinge afstemming en gezamenlijk opereren;
    - themabijeenkomsten met ondernemers;
    - activiteiten om lokale inkoop te bevorderen
    - onderlinge en gezamenlijke externe communicatie (nieuwsbrief, sociale media e.d.)
    - een adviserende rol voor het beheer van ondernemersfondsen;
- Het verbeteren van het serviceniveau van onze dienstverlening is een proces van continue aandacht. In 2022 ligt daarbij de focus op het aanscherpen van interne (gemeentelijke organisatie en omgevingsdienst) werkafspraken en bieden we een dagprogramma aan collega's aan om kennis m.b.t. MKB-specifieke onderwerpen te vergroten en een intern ondernemersteam te organiseren. Zie ook programma 9 onder doel 3 en de paragraaf Bedrijfsvoering. Daarnaast blijven de bedrijfsbezoeken;
- In regionaal verband nemen we deel aan het uitwerken van het speerpunt bruisende binnensteden en krachtige kernen dat zich mede richt op het ondernemersklimaat in centrumgebieden. Daarbij gaan we verder met de deelname aan onder meer de MKB-deal m.b.t. ondersteuning van digitalisering van het MKB.

Recreatie en toerisme (doel 4)

- We zetten de samenwerking voort met Overbetuwe en het bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) voor (centrum)marketing en promotie ten behoeve van het stimuleren van lokale bestedingen recreanten/toeristen. Hierbij betrekken we ondernemers (verenigingen) en we onderhouden de website Bezoek De Betuwe;
- We laten werelderfgoed zien. Zo nemen we deel aan het uitwerken van activiteiten, marketing en promotie van Fort Pannerden als onderdeel van het werelderfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie en worden vondsten uit de Limes tentoongesteld. Daarnaast ondersteunen we de uitgestelde activiteiten in het kader van de herdenking van operatie Market Garden en 75 jaar bevrijding;
- Samen met Overbetuwe actualiseren we de Nota recreatie & toerisme zodat die begin 2023 door de gemeenteraad kan worden behandeld;
- We verbeteren het recreatieve routenetwerk. Voor wandelroutes wordt, vergelijkbaar met het fietsknooppuntennetwerk, een wandelnetwerk gerealiseerd. Met bebording en digitaal wordt het netwerk zichtbaar gemaakt. In 2022 wordt het voetveer verbinding Bemmel-Ooij geopend door recreatiemaatschappij Uiterwaarde. Op termijn streeft de recreatiemaatschappij naar elektrische veerdiensten.

NEXTgarden (doel 5)

- We werken samen met de regio aan de profilering van NEXTgarden als energieneutraal en economisch krachtig tuinbouwgebied;
- We zetten in op de energietransitie: we maken het warmtenet op NEXTgarden operationeel; we gaan verder met het onderzoek naar (ondergrondse) warmte-opslag (HTO); we ronden de planontwikkeling af voor een zonne-thermieveld;
- We onderzoeken de haalbaarheid van het realiseren van een tuinbouwbelevingscentrum;
- We werken aan gebiedsvisie Rietkamp;
- We blijven de functieveranderingsregeling benutten om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

3	Economie	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
3.1	**Economische ontwikkeling**	**-238**	**-419**	**-291**	**-291**	
60302	Economische ontwikkeling	-238	-419	**-291**	-291	-
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**4.869**	**25**	**61**	**-2.764**	**2.825**
60304	Industrieterreinen	4.869	25	**61**	-2.764	2.825
3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**-152**	**-198**	**-180**	**-200**	**20**
60305	Bedrijvenloket	-125	-130	**-132**	-132	-
60306	Straatmarkten	-27	-68	**-48**	-68	20
3.4	**Economische promotie**	**-162**	**-121**	**-161**	**-375**	**214**
60307	Toerisme	-113	-94	**-141**	-235	94
60308	Kermis	-49	-22	**-15**	-135	120
60309	Economische promotie	-	-5	**-5**	-5	-
	Saldo Lasten en Baten	**4.317**	**-713**	**-571**	**-3.630**	**3.059**

	Onttrekkingen reserves	752	170	-	-	-
	Toevoegingen reserves	-5.561	-	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-492**	**-543**	**-569**	**-3.630**	**3.059**

Ter toelichting:

60302 Economische ontwikkeling: in 2021 € 140.000 voor Gevelstimuleringsfonds de Houtakker via budgetoverheveling en resultaatbestemming

Specificatie mutaties reserves

In 2022 zijn er geen mutaties in de reserves in programma 3 Economie.

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Gastvrije Waaldijk planvorming en promotie € 25.000 Nadeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

3	Economie	Begroot 2021	Begroot 2022
60302	Economische ontwikkeling	-90	-112
60304	Industrieterreinen	-422	-424
60305	Bedrijvenloket	-130	-132
60306	Straatmarkten	-31	-31
60307	Toerisme	-84	-106
60308	Kermis	-36	-36
	totaal lasten	**-793**	**-841**

Beleidsnota's

- Economisch beleidsplan 2016 (actualisatie wordt begin 2022 behandeld)
- Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2016 - 2022
- Regionaal Programma Werklocaties (2021)
- Strategische visie NEXTgarden (eind 2021 in de raad).
- Coronaplan Lingewaard herstelt stap voor stap (2020)

Investeringsplan

Voor het programma Economie zijn er geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2022-2025.

Ontwikkelingen

De vraag naar ruimte op bedrijventerreinen blijft bestaan. Daarom zetten we in op een nieuw bedrijventerrein om in de ruimtebehoefte te kunnen voorzien. Voor verduurzaming en het aantrekkelijk inrichten van bedrijventerreinen werken we samen met de ondernemers op het terrein. Met het doortrekken van de A15 verwachten we dat de aantrekkelijkheid van het ondernemersklimaat in Lingewaard verder toeneemt.
NEXTgarden heeft tot doel de regio een koploper in duurzaamheid, circulaire economie en innovatie te maken. Het huidige programma NEXTgarden loopt tot eind 2021. Voor 2022 en verder werken we aan een nieuwe visie en aan partnerschap met regio en provincie.

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling recreatieschap Overbetuwe / recreatiemaatschappij Uiterwaarde		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	Het bevorderen van dagrecreatie.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Het beheer van intensieve dagrecreatie-voorzieningen. In Lingewaard heeft Uiterwaarde geen voorzieningen in beheer.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Doel 4, uit recreatie en toerisme meer economisch profijt halen.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	Geen.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Geen.

De Groene Metropool Regio draagt bij aan doelen uit de programma's 2, 3, 5, 7 en 8. De doelen en ontwikkelingen m.b.t. de bestuurlijke samenwerkingsvorm zijn opgenomen bij het programma 9 (Bestuur en ondersteuning).

4. Onderwijs

Onder dit programma vallen de kinderopvang, het basisonderwijs, bewegingsonderwijs, onderwijshuisvesting, voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstandenbeleid, passend onderwijs, leerplicht, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie.

Wat willen we bereiken?

Onderwijs is de basis voor een samenleving waarin iedereen tot zijn recht komt. De meeste kinderen en jongeren doorlopen zonder noemenswaardige problemen het onderwijs. Daar waar het moeizamer gaat, is er een gedeelde verantwoordelijkheid tussen onderwijs en gemeente om kinderen, jongeren en hun ouders te ondersteunen bij het bieden van optimale ontwikkelkansen. Zodat iedereen de kans krijgt het beste uit zichzelf te halen. Met onderwijs maken we een goede start op de arbeidsmarkt mogelijk.
In Lingewaard willen we dat iedereen mee kan doen. Om dat mogelijk te maken geven we specifieke aandacht aan bevordering en ondersteuning van taalontwikkeling bij kinderen en basisvaardigheden bij volwassenen.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich veilig en prettig gedurende hun schoolperiode.Er is een netwerk van ketenpartners dat zorgt voor goede preventie en dat actief inspringt als dat nodig is.
2. Goede gebouwen voor scholen die voldoen aan de huisvestingseisen.
3. 99,1% van de leerlingen tot 23 jaar behaalt een startkwalificatie en maximaal 8 leerlingen per 1.000 inwoners is ongeoorloofd afwezig.
4. Het taboe rondom laaggeletterdheid doorbreken, bewustwording hieromtrent creëren en het aantal laaggeletterden verminderen.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.	*	0	0	0
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5-18 jaar	*	4,9	8	7
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. (VSV-ers)	*	0,90	1,20	1

** gegevens zijn niet beschikbaar op de website "waar staat je gemeente".*

Wat gaan we doen in 2022?

Basisonderwijs en kinderopvang (doel 1 en 3)

- Kinderopvang en BSO gaan aansluiten bij de ronde tafel- en planbijeenkomsten die er nu al zijn op de basisscholen. Hierdoor ontstaat een integrale ondersteuningsstructuur voor kinderen van 0 tot 12.
- Met de werkgroep Doorgaande Ontwikkelingslijn en in de LEA (lokale educatieve agenda) verbeteren we de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) door te sturen op ouderbetrokkenheid en het aanstellen van een pedagogisch beleidsmedewerker voorschoolse educatie in de kinderopvang.
- Op drie IKC's (Integraal Kind Centrum) in Lingewaard starten we met een kwaliteitsmeting van de VVE. Deze kwaliteitsmeting draagt enerzijds bij aan kwaliteitsversterking op organisatie- en IKC-niveau. Anderzijds geeft de meting ons handvatten om een passend kader op te stellen voor een VVE-kwaliteitssubsidie.
- We werken samen met de kinderopvang en GGD met de peutermonitor van Innovatie013.

Onderwijs/educatie/Leerlingenvervoer (doel 1 en 3)

- We geven uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het NPO helpt leervertragingen die zijn opgelopen door COVID-19 in te halen en het onderwijs te verbeteren.
- Wij sturen op een goede verhouding tussen inzet van ouders en het recht op leerlingenvervoer in het vervoeren van leerlingen tussen huis en de dichtstbijzijnde passende school. Wij maken hierbij gebruik van de input van het ouderplatform. Zo onderzoeken we of een informatiefolder die de scholen gericht kunnen meegeven aan de ouders van de aanstaande doelgroep zinvol is.
- In samenwerking met de samenwerkingsverbanden Passend Wijs en De Verbinding geven we uitvoering aan de acties uit het lokale uitvoeringsplan aansluiting onderwijs-jeugdhulp, bijvoorbeeld het versterken van leerkrachtvaardigheden in het (speciaal) basisonderwijs.

Onderwijshuisvesting (doel 2)

- We actualiseren het huidige Integraal Huisvestingsplan (IHP) en treffen voorbereidingen voor de volgende termijn hiervan (2023 – 2027).
- We bereiden het IKC Binnenstebuiten uit met twee lokalen, conform besluit college uit 2021. Dit doen we vanwege het structurele ruimtetekort bij dit IKC. Het schoolbestuur is bouwheer, wij faciliteren bij de realisatie.
- We gaan verder met de uitvoering van de eerste termijn van het IHP. OBC De Heister in Bemmel, IKC Het Sterrenbos in Huissen, IKC De Vonkenmorgen in Gendt en IKC De Doornick in Doornenburg komen in aanmerking voor nieuwbouw of renovatie. Het betreft meerjarige projecten.
- We gaan verder met de overdracht van het juridisch eigendom aan het schoolbestuur waar dit nog niet gebeurd is.

Laaggeletterdheid (doel 4)

- Minimaal drie keer per jaar besteden wij bij landelijke themaweken (zoals de nationale voorleesdagen en de week van de alfabetisering) expliciete aandacht aan laaggeletterdheid.
- We trainen professionals en vrijwilligers op het herkennen van laaggeletterdheid. We richten ons vooral op laaggeletterden met een Nederlandse achtergrond.
- We werven Taalambassadeurs (ervaringsdeskundigen) voor het lezerspanel van de gemeente om de dienstverlening toegankelijker te maken en zetten hun expertise ook in voor de leesbaarheid van de gemeentelijke website.
- We evalueren de inspanningen en resultaten aan het einde van het jaar. Deze evaluatie gaat ter informatie naar de raad.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

4	Onderwijs	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
4.1	**Openbaar basisonderwijs**	**-50**	**-49**	**-44**	**-44**	
60401	Openbaar basisonderwijs	-50	-49	**-44**	-44	-
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**-2.433**	**-2.078**	**-2.069**	**-2.072**	**3**
60402	Bijzonder basisonderwijs	-279	-126	**-155**	-155	-
60403	Onderwijshuisvesting	-2.154	-1.952	**-1.914**	-1.917	3
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**-1.324**	**-1.771**	**-1.517**	**-2.069**	**552**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-388	-735	**-457**	-1.009	552
60405	Leerlingenvervoer	-924	-1.021	**-1.045**	-1.045	-
60406	Volwasseneducatie	-12	-15	**-15**	-15	-
	Saldo Lasten en Baten	**-3.807**	**-3.898**	**-3.630**	**-4.185**	**555**
	Onttrekkingen reserves	20	90	-	-	-
	Toevoegingen reserves	-12	-	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-3.799**	**-3.808**	**-3.629**	**-4.185**	**555**

Ter toelichting:

60404 Onderwijsbeleid en leerlingzaken: in 2021 budget voor onderwijsachterstanden via resultaatbestemming € 78.000 en in 2022 extra middelen Nationaal programma onderwijs € 200.000

Specificatie mutaties reserves

In 2022 zijn er geen mutaties in de reserves in programma 4 Onderwijs

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Structurele ontwikkelingen 1e tussentijdse rapportage 2021
Uitkering Rijk onderwijsachterstandenbeleid € 28.500 Voordeel
Inzet uitkering Rijk onderwijsachterstandenbeleid € 28.500 Nadeel
Leerlingenvervoer efficiency voordeel € 190.000 Voordeel

Programmabegroting 2022 (Financieel overzicht)
Extra middelen Nationaal Programma Onderwijs € 200.000 Voordeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

4	Onderwijs	Begroot 2021	Begroot 2022
60402	Bijzonder basisonderwijs	-5	-5
60403	Onderwijshuisvesting	-75	-75
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-164	-167
60405	Leerlingenvervoer	-53	-54
60406	Volwasseneducatie	-10	-10
	totaal lasten	**-307**	**-311**

Beleidsnota's

- Beleidsnotitie Visie Integraal Kind Centrum gemeente Lingewaard (2015)
- Beleidsnotitie vormgeving harmonisatie voorschoolse voorzieningen (2016)
- Beleidsnota leerlingenvervoer 'Samen kom je verder' (2014, aangepast in 2018)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2019)
- Instructie voor leerplichtambtenaar Lingewaard (2020)
- Kaders Sociaal Beleid 2021 – 2024 (2020)
- Beleidsplan sociaal domein 2021 - 2024 (beoogde vaststelling 30 september 2021)

Investeringsplan

4.01	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP)			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 11.034.000 € 13.661.000	Via afschrijving		€ 369.000 € 457.000	2022-2023 2022-2024

In de begroting 2018 is voor de uitvoering van het huisvestingsprogramma onderwijs in 2019 al € 3,5 miljoen gereserveerd. In totaal is hiermee € 28,2 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van het IHP. In het IHP is een financiële paragraaf opgenomen waarin we aangeven welke investeringen voor de komende jaren in de onderwijshuisvesting noodzakelijk zijn. Vanaf 2019 zijn al deze investeringsbedragen opgenomen in de begroting.
De ramingen uit het IHP betreffen stichtingskosten. Dit zijn de bouwkosten en de kosten van de adviseurs (architect, constructeur, etc.). De locatie gebonden kosten komen hier nog bovenop. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kosten voor grondverwerving, afschrijving van boekwaardes, stijgende prijzen van bouwmaterialen en inrichting van de openbare ruimte. Na het afronden van het Voorlopig Ontwerp kunnen we per project deze locatie gebonden kosten in kaart gaan brengen. Voor de projecten uit het IHP is in 2020 een voorbereidingskrediet van 5% per project beschikbaar gesteld. In totaal is dit € 1.282.000. Dit wordt betaald uit de € 3,5 miljoen uit 2018. Hiervan gaan we in 2022 verder met de ontwerpfase van OBC De Heister. Ook voor IKC Het Sterrenbos, IKC De Doornick en IKC De Vonkenmorgen willen we in 2022 de voorbereidende fase afronden en starten met de ontwerpfase.

4.02	Uitbreiding IKC binnenstebuiten			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 665.000	Via afschrijving		€ 22.300	2022
Dit budget wordt gebruikt voor de uitbreiding van IKC Binnenstebuiten (Huissen) met twee lokalen voor onderwijs. Het schoolbestuur Stichting Wonderwijs is bouwheer. De voorbereidingen voor de uitbreiding zijn gestart.				

Ontwikkelingen

COVID-19 en het Nationaal Programma Onderwijs
Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is opgesteld door het rijk voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na COVID-19. We ontvangen als gemeente vanuit dit programma een specifieke uitkering met bestedingsvoorwaarden om in samenwerking met scholen, kinderopvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen activiteiten aan te bieden om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak aanvullend te stimuleren. Wij moeten hierbij zorgen voor een lokale, integrale en meerjarige aanpak. Kern is het nemen van aanvullende maatregelen op de interventies van scholen.
Hiernaast geven we uitvoering aan de plannen ‘Lingewaard herstelt stap voor stap’ en ‘Sociaal sterker de crisis uit’ om de extra COVID-19 middelen die door het rijk toegekend zijn te besteden.

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal (MGR SD CG)		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De MGR voert namens de gemeenten in de regio een aantal gemeenschappelijke uitvoerende taken binnen het brede sociaal domein uit. Zij doet dat in de vorm van modules en sub modules waaraan gemeenten flexibel kunnen deelnemen.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Regionaal uitvoeren van diverse gemeentelijke taken binnen het sociaal domein. Voor dit programma betreft dat de module Onderwijszaken (leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt). Dit moet geschieden binnen de door het Algemeen Bestuur van de MGR en de Bestuurscommissie Onderwijszaken vastgestelde kaders, waarbij financieel zoveel mogelijk de ‘nullijn’ wordt gevolgd
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Het werk van de MGR, module onderwijszaken, sluit aan bij doelen 1, 3 en 4 uit programma 4.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	We voorzien bij de module onderwijszaken, gezien alle signalen in 2021, een verzwaring van het aantal en type verzuimmeldingen. We verwachten een toename van het aantal

		uitschrijvingen in het schooljaar 2021-2022 omdat er minder binding is met school door de lange duur van het afstandsonderwijs en veranderende kansen op werk. Analyse van data is van groot belang en wordt doorontwikkeld. De MGR onderzoekt of dit pakket uitgebreid kan worden met het contractmanagement voor inburgering. Dit kan leiden tot een aanpassing van de regeling. Om de governance overzichtelijk te houden zal dan ook de inrichting in modules aangepast worden, waaronder de module onderwijszaken.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Het Algemeen Bestuur van de MGR heeft de begroting 2022 e.v. op 24 juni 2021 vastgesteld. De meerjarenbegroting 2022 en de daarin verwachte uitgaven sluiten aan bij onze gemeentelijke begroting 2022. Dat geldt zowel voor alle modules.

Gemeenschappelijke Regeling Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De BVO Doelgroepenvervoer is in 2016 opgericht voor het uitvoeren van regionale taken op het gebied van het doelgroepenvervoer en leerlingenvervoer.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Het doelgroepenvervoer zo adequaat mogelijk te laten verlopen voor de inwoners van de gemeente(n) die er gebruik van maken.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Het doelgroepenvervoer valt onder verschillende programma's van de begroting. In dit programma gaat het om doel 1 en 3.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	In 2021 zal blijken of de wijzigingen uit 2020 als gevolg van onder andere de aanbestedingen bijdragen in het beheersen van de kosten. Ook zullen verdere maatregelen in regionaal verband waar mogelijk ingevoerd worden.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Naast de VP is ook de gemeente met het beleid van invloed op de resultaten. De verwachting is dat de resultaten voor Lingewaard gunstiger uitvallen dan de meerjarenbegroting van de BVO voorziet.

5. Sport, cultuur en recreatie

Onder dit programma vallen taken op het gebied van cultuur, kunst, sport, erfgoed, groen & openluchtrecreatie. De economische component van recreatie en toerisme (promotie, toeristenbelasting, e.d.) valt onder programma 3 en de ruimtelijke component van recreatie, zoals het aanleggen van recreatieve routes, valt onder programma 8.

Wat willen we bereiken?

We streven naar sociale samenhang en vitaliteit van onze inwoners. Samen met verenigingen en andere maatschappelijke organisaties zorgen we voor een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen, waarbij de beleving en behoefte van de inwoner uitgangspunt zijn. De besteding van onze vrije tijd staat hierbij centraal. We werken aan aantrekkelijke openbaar toegankelijke voorzieningen en een aantrekkelijke openbare ruimte voor iedereen. Een leefomgeving die uitnodigt om erop uit te gaan, elkaar te ontmoeten en mee te doen.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. Gezonde inwoners en een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen doordat we een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten en voorzieningen in de directe leefomgeving van onze inwoners bieden.
2. Aantrekkelijkere en betaalbare maatschappelijk accommodaties in Lingewaard waarin voldoende ruimte is voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties en waar door multifunctioneel gebruik een goede bezetting is.
3. Versterken van de biodiversiteit en natuurwaarde in samenwerking met agrariërs, inwoners en natuurorganisaties.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	niet beschikbaar*	41%*	40%	40%

*) Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van de GGD. Laatst beschikbare informatie dateert van 2016.

Activiteiten	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Aanplanten inheems plantmateriaal	Percentage aanplant met inheems materiaal wanneer dit ruimtelijk wenselijk en leverbaar is.	80%	80%	80%	80%

Wat gaan we doen in 2022?

Sport en activering (doel 1)

- In het sportbeleid voor 2021 en verder zijn doelen en acties opgenomen rondom de thema's meedoen, jeugd, vitale aanbieders en duurzame sportinfrastructuur. In 2022 hebben we speciale aandacht voor de monitoring van de motorische vaardigheden bij jeugd en ondersteuning sport- en beweegaanbieders.
- We ondersteunen en bevorderen de vitaliteit van sportaanbieders en stimuleren de 'open club gedachte'. Dit doen we door kennis uit te wisselen en goede voorbeelden te delen.

(Sport)accommodaties (doel 1 en 2)

- We werken de voorkeursvariant maatschappelijk huisvestingsplan voor Huissen uit naar een uitvoeringsplan.
- We breiden het Ontmoetingscentrum De Leemhof in Gendt uit om ruimte te bieden aan nieuwe maatschappelijke gebruikers en we verkopen Villa Ganita.
- We werken aan een richting voor een accommodatieplan in Haalderen.
- We implementeren fasegewijs de geharmoniseerde huurtarieven voor de binnen- en buitensport en maatschappelijke accommodaties.
- We stellen een beleidsplan buitensportvelden op.

Kunst, cultuur en bibliotheek (doel 1)

- Nadat de nieuwe cultuurnota in december 2021 is vastgesteld, bepalen we samen met het Cultureel Platform Lingewaard welke acties we wanneer gaan oppakken. We informeren de gemeenteraad uiterlijk eind tweede kwartaal hierover met een informatienota.
- In regionaal verband worden onder de opgave 'ontspannen regio' de mogelijkheden voor uitbreiding van het cultuuraanbod verkend, in zowel de steden als de kleinere woonkernen.
- We participeren ook in 2022 in het Pact van Loevestein (bestuurlijk samenwerkingsverband voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie in Gelderland) en dragen daar financieel aan bij.
- We blijven het behoud van gebouwd en landschappelijk erfgoed stimuleren. Dit doen we door het beschikbaar stellen van subsidie aan eigenaren van een monument en aan de beheerstichting van het Fort Pannerden.
- We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving voor het behoud van erfgoed en brengen het belang van erfgoed onder de aandacht door jaarlijks een monumentenprijs uit te reiken.

Speeltoestellen (doel 1)

- We verbeteren de speelvoorziening aan de Tuinlaan in Bemmel.
- We maken meer schoolpleinen openbaar voor spelen en leggen dit juridisch vast.
- Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf kapitaalgoederen, speeltoestellen/-tuinen.

Openluchtrecreatie (doel 1)

- We werken mee aan een gezamenlijke aanpak van provincie, waterschap en andere gemeenten voor de promotie van de Waaldijk als recreatieroute. De projectnaam waaronder de samenwerking plaatsvindt is 'gastvrije Waaldijk'. Daarnaast is een investeringsbedrag voor de uitvoering van fysieke maatregelen (herinrichting dijkvak) opgenomen in het investeringsplan.

Groen en biodiversiteit (doel 1 en 3)

- We voeren een kwaliteitsbeoordeling van het openbaar groen in Huissen uit.

- We voeren de proef met biodivers maaien van de gazons verder uit en voeren aangepast maaibeheer uit om de biodiversiteit in bermen te verhogen en het natuurlijk evenwicht te herstellen.
- We blijven sterk inzetten op de sociale paragraaf in het groenonderhoud zodat ca. 50 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een duurzame werkplek in het groenonderhoud hebben.
- Vanuit het uitvoeringsprogramma landschap en biodiversiteit werken we met inwonersgroepen aan de realisatie van beplantingsprojecten, het wegwerken van achterstallig onderhoud aan landschapselementen en aan training & opleiding van vrijwilligers.
- In regionaal verband werken we binnen de opgave 'ontspannen regio' samen met andere gemeenten aan mogelijkheden om de Linge-zone als groen-blauwe ader door de regio te versterken. Dit draagt bij aan de natuur- en recreatiewaarde van het landschap.
- Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf kapitaalgoederen, openbaar groen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

5	Sport, cultuur en recreatie	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
5.1	**Sportbeleid en activering**	**-605**	**-587**	**-583**	**-583**	
60501	Sportbeleid en activering	-605	-587	**-583**	-583	-
5.2	**Sportaccommodaties**	**-1.945**	**-2.265**	**-2.647**	**-3.558**	**911**
60502	Binnensportaccommodaties	-78	-167	**-179**	-688	509
60503	Buitensportaccommodaties	-205	-208	**-176**	-378	202
60504	Zwembaden	-303	-300	**-302**	-494	192
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	-346	-499	**-665**	-665	-
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.013	-1.091	**-1.325**	-1.333	8
5.3	**Cult.-presentatie, -productie en -partic**	**-308**	**-378**	**-406**	**-407**	**2**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	-198	-219	**-230**	-231	2
60509	Cultuur	-93	-139	**-144**	-144	-
60510	Kunst in de openbare ruimte	-17	-20	**-32**	-32	-
5.5	**Cultureel erfgoed**	**-104**	**-94**	**-94**	**-95**	
60511	Monumenten & Archeologie	-81	-67	**-67**	-67	-
60512	Oudheidkunde	-23	-27	**-27**	-28	-
5.6	**Media**	**-813**	**-848**	**-842**	**-848**	**6**
60513	Bibliotheken	-813	-848	**-842**	-848	6
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**-3.825**	**-3.898**	**-4.000**	**-4.135**	**134**
60514	Natuur en landschap	-129	-229	**-191**	-203	12
60515	Recreatieve voorzieningen	-176	-119	**-151**	-177	26
60516	Speelvoorzieningen	-271	-284	**-304**	-304	-
60517	Dierenparken	-34	-20	**-34**	-34	-
60518	Groen- en reststroken	-26	-42	**-44**	-138	93
60519	Hondenuitlaatstroken	-170	-173	**-173**	-173	-

60520	Onderhoud openbaar groen	-2.327	-2.305	**-2.334**	-2.334	-
60521	Evenementen	-250	-269	**-288**	-291	3
60522	Park Lingezegen	-259	-257	**-279**	-279	-
60523	Watergangen / onderhoud	-183	-200	**-202**	-202	-
	Saldo Lasten en Baten	**-7.600**	**-8.070**	**-8.572**	**-9.626**	**1.053**
	Onttrekkingen reserves	146	113	**132**	-	132
	Toevoegingen reserves	-36	-16	**-22**	-22	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-7.490**	**-7.973**	**-8.463**	**-9.648**	**1.185**

Ter toelichting:
Er zijn in dit programma geen relevante mutaties te vermelden.

Specificatie mutaties reserves

Onttrekking:
Dekking afschrijving de Kinkel ten laste van reserve Sociaal Culturele Centra € 40.600.
Dekking tijdelijke huisvesting SGS uit investeringsreserve € 78.000.
Dekking actualisatie sportbeleid uit reserve inzet combinatiefunctionarissen € 14.000.

Toevoegingen:
Dotatie landschapsfonds voor uitvoeringsprogramma landschap en biodiversiteit 2019-2023 € 13.600.
Dotatie reserve kunst € 8.000.

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Begrotingswijzigingen 2021
Sport in Lingewaard, goed in beweging € 14.000 Nadeel

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Dekking regionale agenda groene metropoolregio uit budget landschap en natuur € 7.000 Voordeel

Programmabegroting 2022
Inzet investeringsreserve tijdelijke huisvesting SGS € 78.000 Voordeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

5	Sport, cultuur en recreatie	Begroot 2021	Begroot 2022
60501	Sportbeleid en activering	-133	-136
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	-29	-30
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	-109	-111
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	-4	-13
60509	Cultuur	-40	-49
60510	Kunst in de openbare ruimte	-6	-6
60511	Monumenten & Archeologie	-3	-3
60512	Oudheidkunde	-10	-10
60513	Bibliotheken	-29	-30
60514	Natuur en landschap	-133	-155
60515	Recreatieve voorzieningen	-24	-24
60516	Speelvoorzieningen	-63	-64
60517	Dierenparken	-8	-8
60518	Groen- en reststroken	-145	-132
60519	Hondenuitlaatstroken	-60	-61
60520	Onderhoud openbaar groen	-532	-596
60521	Evenementen	-160	-160
60522	Park Lingezegen	-22	-23
60523	Watergangen / onderhoud	-26	-26
	totaal lasten	**-1.536**	**-1.637**

Beleidsnota's

- Visie Beeldende Uitingen in de Openbare Ruimte Lingewaard (2012)
- Groenfonds (2015) en addendum (2021)
- Evaluatie sociaal-cultureel en maatschappelijk accommodatiebeleid (2016)
- Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2016 - 2022 (2016)
- Bomenlijst 2018
- Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2019-2023 (2018)
- Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
- Beleidsplan spelen (2019)
- Sportbeleid gemeente Lingewaard ‘Goed in beweging’ 2021 en verder
- Cultuurnota 2022 en verder (beoogde vaststelling 15 december 2021)

Investeringsplan

5.01	Vervanging groen en bomen			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 123.000	Via afschrijving		€ 7.200	2022
€ 123.000			€ 7.200	2023
€ 123.000			€ 7.200	2024
€ 123.000			€ 7.200	2025
Veel openbaar groen is aan vervanging toe. We vervangen openbaar groen op wijkniveau. De kwaliteit van de bomen en de beplanting in de gemeente brengen we in beeld. Daarna pakken we het groen dat het hardst aan vervanging toe is op wijkniveau aan.				

5.02	Gastvrije Waaldijk			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 100.000	Via afschrijving		€ 3.300	2024-2025
Parallel aan de lopende dijkversterkingsprojecten wordt de gehele noordelijke Waaldijk in Gelderland heringericht. Met die herinrichting blijft autoverkeer mogelijk en wordt de dijk voor recreatief verkeer veiliger en aantrekkelijker. Aan recreatieve voorzieningen zoals rustpunten, informatiezuilen e.d. betalen gemeenten € 100.000 mee. Komende jaren wordt voor de Waaldijk vanaf Bemmel tot aan het splitsingspunt de opgave voor de dijkversterking duidelijk. Intentie is om dan aan te sluiten bij de herinrichting van 'gastvrije Waaldijk'. Naast de investering is een exploitatiebudget van € 25.000 beschikbaar voor planuitwerking, communicatie en promotie, in samenspraak met provincie, waterschap en de andere gemeenten.				

5.03	Investeringen de Brink Huissen			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 223.800	via afschrijving		€ 19.400	2022
In de nieuw afgesloten exploitatieovereenkomsten voor de Brink in Huissen is opgenomen dat er investeringen worden gedaan. Hiermee realiseren we een interne verbouwing voor een splitsing van SCC en horeca, overname van (sport)inventaris en led-verlichting van de oude exploitant en vervanging van (sport)inventaris. De kapitaallasten worden gedekt uit de lagere exploitatiekosten in het nieuwe contract voor de sporthal.				

5.04	Fietspad zomerdijk			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 88.000	via afschrijving		€ 2.900	2022
In de Angerense polder herstellen we een recreatieve fietsroute. Dit gebeurt deels door reconstructie van de bestaande weg en aanleg van een nieuw fietspad rondom het fabrieksterrein. In aanvulling daarop willen we het vracht- en fietsverkeer over de Scherpekamp scheiden door een apart pad langs de bestaande weg in de uiterwaard aan te leggen. De zomerkade aan de rivierkant kan vanwege de eigendomssituatie niet voor het realiseren van een fietspad worden gebruikt. Het realiseren van een vrijliggend fietspad is afhankelijk van co-financiering door RWS. Hierover is overleg gaande.				

Ontwikkelingen

COVID-19

De crisismaatregelen om het COVID-19 virus te beheersen, dan wel de nasleep hiervan, hebben naar verwachting ook in 2022 nog impact op onze samenleving. Het rijk heeft op verschillende gebieden tijdelijke ondersteuningsmaatregelen in het leven geroepen. Met de plannen ‘Lingewaard Herstelt stap voor stap’ en ‘Sociaal sterker de crisis uit’ beogen we deze tijdelijke middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Daarbij hebben we oog voor activiteiten en projecten op het gebied van ontmoeten, sport en cultuur. Het is tijdens de COVID-19 periode duidelijk geworden dat juist activiteiten op deze gebieden enorm gemist werden.

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	Instandhouding van de basisvoorzieningen voor natuur en recreatie in het parkgebied, gefinancierd uit het beheerfonds. Doorontwikkeling van het parkkarakter nieuwe initiatieven en activiteiten die passen binnen de parkdoelen.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Coördinatie van beheer en onderhoud; het onderhouden van een netwerk van inwonersgroepen, beheerders en ondernemers/initiatiefnemers die participeren in het gebruik van het park.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Deze verbonden partij draagt bij aan de doelen van 2 programma’s. Voor dit programma gaat het om doel 1: aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve voorzieningen in de leefomgeving.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	Inpassing ontwikkelingen en initiatieven (A15, Dorpensingel, omgeving Hornbach in Nijmegen-noord, voorbereiding doortrekking fietspad langs De Plak); Actualisatie beheerafspraken en –contracten; Uitbouwen netwerk sociaal beheer en inwonersgroepen.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Uitgangspunt is dat ontwikkelingen passen binnen bestaande budgetten (beheerfonds, GMP, e.d.).

6. Sociaal domein

Dit programma richt zich op alle inspanningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet. Welzijn, preventie, armoedebeleid en schuldhulpverlening maken ook deel uit van dit programma. Daarnaast richt het zich op het faciliteren van inwonersinitiatieven.

Wat willen we bereiken?

We bouwen samen met inwoners en maatschappelijke partners aan een samenleving waarin iedereen zijn leven op een prettige manier en naar eigen keuze kan invullen. We stellen de inwoner, zijn leefwereld en zijn behoeften centraal. Met dit uitgangspunt zorgen wij voor een goede sociale infrastructuur en aanvullende hulp en ondersteuning als inwoners tijdelijk of langdurig niet voldoende voor zichzelf of hun gezin kunnen zorgen. Daarmee creëren wij een aantrekkelijk sociaal leefklimaat waarin iedereen, jong en oud, kan meedoen en waar we naar elkaar omkijken.
In Lingewaard hebben we bruisende, vitale kernen. We stimuleren dat inwoners zelf met initiatieven komen en stemmen onze rol af op de behoefte van de initiatiefnemers. Ook het samen met inwoners vormgeven aan een dorps- of wijkontwikkelingsplan vinden we erg belangrijk. Onze inwoners zijn immers de experts als het gaat om hun eigen leefomgeving.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. Inwoners kunnen naar vermogen langer zelfstandig thuis wonen en deelnemen aan het maatschappelijk leven.
2. Het aantal mensen in de bijstand verlagen door meer uitkeringsgerechtigden aan het werk te helpen.
3. Kinderen en jongeren groeien gezonder en veiliger op en hebben voldoende mogelijkheden om zich te ontwikkelen.
4. De kosten in het sociaal domein met betrekking tot de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet binnen de kaders van de taskforce stabiliseren en daar waar afgesproken terugdringen door het implementeren van de Taskforcemaatregelen.
5. De leefbaarheid in de buurt of stad/dorp verbeteren door het stimuleren van minimaal 16 inwonersinitiatieven en de inzet van Lingewaard Doet.
6. Inwoners en platforms faciliteren bij het opstellen en uitvoeren van hun dorps- en wijk ontwikkelplannen

Indicatoren

Wmo

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	Aantal cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners.	630	580	620	620

Participatie

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners van 18 jaar e.o.	204,2*	220	215	205
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	258,3*	180	280	290

Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	niet beschikbaar	445	470	500
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking.	niet beschikbaar	66%	72%	72%
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren.	niet beschikbaar	2,2%	3%**	2%

** Deze indicator is bijgesteld t.o.v. de voorgaande begroting*

*** In verband met de COVID-19 maatregelen verwachten we in 2022 tijdelijk een stijging.*

Jeugd

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Niet beschikbaar	2%	2%	2%
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Niet beschikbaar	0,6%	0,6%	0,6%
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	11,6%	10%	9,8%	9,6%
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	1,0%	0,5%	0,5%	0,5%
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Inwonersinitiatieven

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Lingewaard Doet	Aantal gerealiseerde ideeën	43	23	35	35
Inwonersinitiatieven	Aantal maatschappelijke initiatieven	15	16	16	16

Wat gaan we doen in 2022?

Wmo (doel 1)

- We onderzoeken of we meer algemene voorzieningen kunnen invoeren, zoals algemene ontmoetingsactiviteiten voor ouderen. Dit is noodzakelijk omdat de begroting is gebaseerd op een autonome groei van de bevolking, terwijl het aandeel ouderen naar verwachting sneller toeneemt. Hierdoor kan het voorzieningengebruik sneller stijgen dan is begroot.
- We richten een aanjagersgroep op om initiatieven tegen eenzaamheid onder de aandacht te brengen.
- We stimuleren de ontwikkeling van vrijwilligersvervoer, als aanvulling op het doelgroepenvervoer.

- We werken, samen met het Netwerk Dementie aan een dementievriendelijk Lingewaard. Dit doen we door bijvoorbeeld de samenleving te informeren en te trainen.
- We zorgen dat mantelzorgers weten waar en hoe ze hulp en respijtzorg kunnen krijgen om hen te ontlasten. Dit doen we door het steunpunt mantelzorg bij SWL te versterken, door meer aanbod in respijtzorg en door de aanvraag van het mantelzorgcompliment te vereenvoudigen.
- We evalueren de inzet van de wijk-GGZ als extra schakel in de samenwerking tussen veiligheid, GGZ en het sociaal domein.
- We onderzoeken of we een ontmoetingsplek voor kwetsbare inwoners met onder meer GGZ-problematiek in de Zilverkamp kunnen organiseren. Dit combineren we met de inzet van ervaringsdeskundigen en peer-support bijeenkomsten.
- We formaliseren de verbinding tussen onze lokale zorgstructuur en het regionale 'ketenbreed meldpunt verward gedrag' en het meldpunt 'niet acuut' door middel van een convenant.
- We implementeren de doordecentralisatie Beschermd Thuis conform de regionale samenwerkingsafspraken en convenant (die vermoedelijk eind 2021 vastgesteld worden).

Participatie (doel 2)

- We maken een start met de implementatie van de Participatierotonde, waarbij we ons focussen op de uitkeringsgerechtigden die binnen een jaar aan het werk kunnen (Taskforce maatregel 30).
- We stimuleren werkgevers om bij de invulling van lokale- en regionale vacatures voorrang te geven aan kandidaten uit het landelijke doelgroepenregister.
- We realiseren een passende werkplek voor iedere inwoner die een advies indicatie beschut werk heeft.
- We intensiveren, samen met partners uit de arbeidsmarktregio, onze inspanningen om meer werkzoekenden aan het werk te helpen en geven we gezamenlijk uitvoering aan de COVID-19 maatregelen (regionale mobiliteitsteams en WSP Midden-Gelderland Werkt Door).
- We starten met de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering. We bieden nieuwe Lingewaarders een passend inburgeringsaanbod en begeleiden hen intensief.
- We stimuleren de beschikbaarheid van voldoende woonruimte voor de nieuwkomers door samen met de woningcorporaties tot creatieve oplossingen te komen. Voorbeeld is de pilot Molenkamp.

Jeugd (doel 3)

- We implementeren de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Door beter samen te werken met ketenpartners, vanuit eenzelfde visie, borgen we de veiligheid van onze kwetsbare kinderen.
- We versterken de samenwerking met huisartsen met als doel om kinderen dicht bij huis te ondersteunen en instroom in specialistische zorg te verminderen. Om dit te bereiken starten we met de inzet van praktijkondersteuners (POH) Jeugd (taskforcemaatregel 12).
- We onderzoeken op welke manier we jeugdhulp binnen het onderwijs kunnen inzetten vanuit het onderwijs (m.b.v. onderwijsassistenten) (taskforcemaatregel 13).
- We versterken het schoolmaatschappelijk werk. Hiervoor gebruiken we de inzichten die we hebben opgedaan uit de pilot Gezinscoach op School (taskforcemaatregel 13).
- We starten met het Project ‘Young Leaders’ waarbij talentontwikkeling centraal staat. In dit traject worden jongeren uitgedaagd om zich te verdiepen in hun eigen kwaliteiten, versterken zij hun vaardigheden en bedenken ze een of meerdere plannen voor het organiseren van sociale activiteiten in hun buurt.
- We bereiden het ondersteuningsaanbod voor ouders en voor kinderen van wie de ouders in scheiding liggen verder uit. (taskforcemaatregel 15).
- We voeren de Hervormingsagenda Jeugd uit, die begin 2022 door het rijk wordt vastgesteld. Deze Hervormingsagenda moet leiden tot bezuinigingen in het jeugdstelsel. Zo wordt er op

Landelijk niveau nagedacht op welke manier we kunnen sturen op een versnelling van de uitstroom.

Armoedebeleid (doel 1 t/m 3)

- Samen met SWL organiseren we themabijeenkomsten 'Ontmoetingen' om bewustwording van de impact van armoede te vergroten en een stem te geven aan mensen die niet altijd gehoord worden.
- Samen met maatschappelijke partners steken we extra energie in kinderen die in armoede opgroeien en spelen we proactief in op wensen van deze doelgroep door nieuwe producten te ontwikkelen voor het kindpakket en dit actief te promoten via bijvoorbeeld het netwerk van de kinderburgemeester en met in- en externe netwerkpartners.
- We maken gebruik van het landelijk dashboard vroegsignalering schulden voor landelijk resultaat vergelijking landelijk en gemeenten van gelijke grootte.

Beleidsplan Sociaal Domein (doel 1 t/m 3)

- We werken met onze samenwerkingspartners aan de vijf thema's (Opgroeien en opvoeden, Gezond en gelukkig ouder worden, Uit de verwarring, Aan het werk en Nieuw in Lingewaard) uit het Beleidsplan sociaal domein 2021 – 2024.
- We gaan aan de slag met de acht beloftes uit het beleidsplan. Belangrijke acties zijn meer gebruikmaken van ervaringsdeskundigen en het organiseren van laagdrempelige ondersteuning in de buurt.
- We versterken het welzijnsveld door te werken met één opdracht, één gezamenlijk aanbod en daarbij passende subsidiëring voor SWL, maatschappelijk werk en MEE.
- We gaan in 2022 aan de slag met de omgekeerde verordening en de omgekeerde toets. Hierbij staan niet de wetten en de regels voorop, maar de hulpvraag van de inwoner.
- We geven uitvoering aan de Lokale Inclusieagenda 2022–2024. Deze agenda richt zich op inclusie en diversiteit in brede zin.

Taskforce Sociaal Domein (doel 4)

- We informeren de gemeenteraad over de voorgang van de taskforce in twee tussenrapportages.
- We voeren in het vierde kwartaal een evaluatie uit en stellen een advies op voor het vervolg. We informeren de raad hierover via het afsluitende jaarverslag.
- Belangrijke maatregelen in 2022 zijn onder meer het versterken van de samenwerking met huisartsen (Taskforce maatregel 12), organiseren van algemene voorzieningen (taskforce maatregel 16), sluitend aanbod voor mensen met een psychische dan wel verstandelijke kwetsbaarheid (taskforce maatregel 20) en beleid op orde (taskforce maatregel 30).
- De maatregelen die als gevolg van COVID-19 vertraging hebben opgelopen of die langer dan 2022 doorlopen zijn ondergebracht in het beleidsplan. De taskforce loopt tot en met 31 december 2022.

Leefbaarheid (doel 5 en 6)

- We actualiseren het beleidsplan 'Ruimte voor Inwonersinitiatieven', waarin we beschrijven hoe we als gemeente om willen gaan met initiatieven vanuit de samenleving.
- We bieden het succesvolle 'Lingewaard Doet' aan in Doornenburg en Huissen.
- We stemmen twee keer per jaar met initiatiefnemers af over de voortgang en realisatie van de dorps- en wijkontwikkelingsplannen en we ondersteunen hen bij de uitwerking.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

6	Sociaal domein	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**-4.363**	**-5.015**	**-5.757**	**-6.330**	**573**
60601	Sociaal en cultureel werk	-158	-164	**-168**	-168	-
60602	Algemeen maatschappelijk werk	-506	-582	**-592**	-592	-
60603	Jeugd uitvoeringskosten	-895	-1.158	**-1.828**	-1.828	-
60604	Algemene voorzieningen jeugd	-204	-208	**-310**	-310	-
60605	Jeugd- en jongerenwerk	-316	-332	**-327**	-333	6
60606	Jeugd- en jongerenwerk - B&O	-19	-15	**-6**	-6	-
60607	Dorpshuizen	-267	-211	**-215**	-284	69
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	-588	-563	**-652**	-652	-
60609	Wijkplatforms	-312	-534	**-389**	-389	-
60610	Inwonerparticipatie	-175	-214	**-210**	-210	-
60611	Kinderdagverblijven	145	102	**101**	-116	217
60612	Kinderdagverblijven-Beheer/Onderh.	-193	-175	**-202**	-202	-
60613	Ouderenwerk	-330	-321	**-327**	-327	-
60669	Algemene voorzieningen WMO	-545	-640	**-632**	-913	281
6.3	**Inkomensregelingen**	**-1.862**	**-2.078**	**-1.943**	**-10.528**	**8.586**
60615	Bijstandsverlening algemeen	-208	-151	**-152**	-152	-
60616	BBZ 2004	40	16	**16**	-225	241
60617	BUIG	-303	-435	**-290**	-8.584	8.295
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	-1.155	-1.222	**-1.231**	-1.281	50
60619	Kwijtscheldingen	-236	-286	**-286**	-286	-
6.4	**Begeleide participatie**	**-5.713**	**-5.548**	**-5.341**	**-5.341**	
60620	Sociale werkvoorziening	-5.713	-5.548	**-5.341**	-5.341	-
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**-913**	**-1.429**	**-1.155**	**-1.175**	**20**
60621	Inburgering nieuwkomers	-217	-369	**-342**	-362	20
60622	Re-integratie en participatie	-696	-1.060	**-813**	-813	-
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (WMO)**	**-3.143**	**-3.446**	**-3.273**	**-3.350**	**78**
60660	WMO Uitvoeringskosten	-1.778	-1.630	**-1.620**	-1.620	-
60662	Hulpmiddelen WMO	-1.365	-1.816	**-1.653**	-1.730	78
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**-7.178**	**-7.855**	**-8.012**	**-8.012**	
60661	Begeleiding WMO	-3.079	-3.505	**-3.574**	-3.574	-
60663	Hulp bij huishouden	-3.842	-4.038	**-4.126**	-4.126	-
60667	PGB WMO	-257	-312	**-312**	-312	-
6.72	**Maatwerkdienstverlening 18-**	**-11.061**	**-11.886**	**-11.255**	**-11.255**	
60664	Jeugdhulp (zin)	-10.827	-11.707	**-11.076**	-11.076	-
60666	PGB jeugd	-234	-179	**-179**	-179	-
6.82	**Geëscaleerde zorg 18-**	**-1.623**	**-1.561**	**-1.553**	**-1.553**	

60665	Gespecialiseerde jeugdhulp	-1.623	-1.561	**-1.553**	-1.553	-
	Saldo Lasten en Baten	**-35.856**	**-38.818**	**-38.289**	**-47.544**	**9.257**
	Onttrekkingen reserves	2.721	2.048	**550**	550	-
	Toevoegingen reserves	-3.864	-	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-36.999**	**-36.770**	**-37.739**	**-46.994**	**9.257**

Ter toelichting:

60603 Jeugd uitvoeringskosten: besteding extra middelen jeugdzorg, waaronder praktijkondersteuner huisarts € 250.000, extra schoolmaatschappelijk werk € 250.000, herstelagenda 2022-2028 € 100.000, personele inzet € 240.000
60604 Algemene voorzieningen jeugd: **i**n 2022 € 100.000 nieuwe vorming innovatiemiddelen
60617 BUIG: in 2022 verhoging bezuinigingen Taskforce € 150.000
60620 Sociale werkvoorziening: in 2022 lagere bijdrage WSW ivm aflopende wsw-populatie € 236.000
60662 Hulpmiddelen WMO: In 2021 hogere kosten ivm sterk verhoogde tarieven € 192.000 (gedekt door reserve Wmo)
60664 Jeugdhulp (zin): in 2022 extra middelen jeugdzorg € 1.400.000 en in 2021 middelen meicirculaire per saldo € 2.200.000 meer dan in 2022

Specificatie mutaties reserves

Onttrekking:
Dekking Task Force uit bestemmingsreserve Sociaal Domein € 550.000

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Structurele ontwikkelingen 1e tussentijdse rapportage 2021
MGR nieuwe taak kwaliteitsbeheer € 25.000 Nadeel
MGR verwachte hogere uitstroom € 35.000 Voordeel
Armoedebestrijding € 40.000 Nadeel
Wmo Algemene voorzieningen € 30.000 Voordeel

Structurele ontwikkelingen 2e tussentijdse rapportage 2021
Veilig thuis € 88.000 Voordeel
Inzet respijtzorg € 60.000 Nadeel

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Dekking regionale agenda groene metropoolregio uit budget Leefbaarheid € 5.000

Programmabegroting 2022
Bestedingsvoorstellen Jeugdzorg € 2.146.000 Nadeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

6	Sociaal domein	Begroot 2021	Begroot 2022
60601	Sociaal en cultureel werk	-128	-132

60602	Algemeen maatschappelijk werk	-161	-165
60603	Jeugd uitvoeringskosten	-745	-1.009
60605	Jeugd- en jongerenwerk	-26	-26
60607	Dorpshuizen	-71	-73
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	-14	-14
60609	Wijkplatforms	-202	-203
60610	Inwonerparticipatie	-139	-140
60611	Kinderdagverblijven	-32	-33
60612	Kinderdagverblijven-Beheer/Onderh.	-3	-3
60613	Ouderenwerk	-3	-3
60615	Bijstandsverlening algemeen	-26	-28
60617	BUIG	-977	-992
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	-126	-130
60620	Sociale werkvoorziening	-856	-885
60621	Inburgering nieuwkomers	-181	-186
60622	Re-integratie en participatie	-191	-217
60660	WMO Uitvoeringskosten	-1.258	-1.207
60662	Hulpmiddelen WMO	-3	-4
	totaal lasten	**-5.142**	**-5.450**

Beleidsnota's

- Beleidsplan ruimte voor inwonersinitiatieven (2017)
- Notitie mantelzorg, vrijwilligers en ouderen (MVO) (2018)
- Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
- Taskforce (2019)
- Kaders Sociaal Beleid 2021 – 2024 (2020)
- Beleidsplan Sociaal Domein 2021 – 2024 (beoogde vaststelling 30 september 2021)

Investeringsplan

Voor het programma Sociaal Domein zijn geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2022 - 2025.

Ontwikkelingen

COVID-19

De crisismaatregelen om het COVID-19 virus te beheersen hebben naar verwachting ook in 2022 nog impact op onze samenleving. De huidige situatie zorgt bij veel mensen voor onzekerheid over hun gezondheid, hun baan, inkomen of onderneming en natuurlijk het sociale contact met familie, vrienden en collega's. We houden nauwlettend in de gaten hoe het in de samenleving gaat en waar we iets kunnen betekenen. Dit doen we onder meer door uitvoering te geven aan de plannen 'Lingewaard herstelt stap voor stap' en 'Sociaal sterker de crisis uit' om de extra COVID-19 middelen die door het rijk toegekend zijn te besteden.

Hervormingsagenda Jeugd

Het rijk heeft besloten om in 2022 € 1,314 miljard extra vrij te maken ter compensatie voor de tekorten op het gebied van jeugdhulp. Het nieuwe kabinet dient daarbij een besluit te nemen over de structurele financiële bekostiging van gemeenten vanaf 2023 op dit dossier. Onderdeel van deze extra middelen is dat het rijk en VNG zich committeren aan een Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028. Deze agenda moet voor 1 januari 2022 gereed zijn. Doel van deze hervormingsagenda is om de decentralisatie ten volle waar te maken en de beheersbaarheid en effectiviteit van het jeugdstelsel te verbeteren. De financiële compensatie vanuit het rijk dient dus samen te gaan met een stevige inzet van gemeenten en rijk om te komen tot een verbeterde jeugdhulp en beheersing van de kosten.

Hieraan gekoppeld hebben we ook in Lingewaard extra maatregelen genomen om te komen tot betere jeugdhulp en beheersing van de kosten. Hiervoor hebben we enkele extra maatregelen getroffen, welke aansluiten bij de Taskforce maatregelen jeugd. Het gaat hierbij onder meer over het investeren in de toegang om actiever te sturen op uitstroom, doorpakken op de POH Jeugd, het inzetten van extra schoolmaatschappelijk werk om de samenwerking met het onderwijs te versterken en het inkopen van extra aanbod voor ouders en kinderen in een (complexe) scheidingssituatie. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen we naar de informatienota.

Regionale Transformatieplan Jeugdhulp
In september 2018 is het Regionale Transformatieplan Jeugdhulp vastgesteld. De afgelopen 3 jaar zijn we druk bezig geweest hier uitvoering aan te geven. Eind 2021 wordt deze geëvalueerd. Hierbij wordt tevens bezien hoe we hier in 2022 e.v. mee om willen gaan. We hebben mooie ontwikkelingen in gang gezet en willen hier graag mee doorgaan. We verwachten dan ook dat deze ontwikkelingen structureel worden doorgezet, wat gepaard gaat met structurele kosten. Dekking hiervoor vinden we in de extra financiële middelen die we in 2022 van het rijk ontvangen.

Nieuwe aanbesteding Jeugdbescherming en –reclassering
In 2019 heeft de Inspectie aangegeven dat de jeugdbeschermingsketen onvoldoende op orde is. Hierop hebben we de opdracht gekregen om samen met zeven jeugdhulpregio’s in Gelderland een verbeterplan te schrijven. De Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. In dit plan zijn onder meer afspraken gemaakt over het gelijktrekken van de contracten tussen deze zeven regio’s. Streven is om per 1 januari 2022 te werken met nieuwe contracten met de Gecertificeerde Instellingen. Deze nieuwe contractafspraken gaan gepaard met een kostenstijging van 4% excl. indexering. Deze kostenstijging wordt gedekt door de extra financiële middelen jeugdzorg.

Wet Woonplaatsbeginsel
Per 1 januari 2022 treedt het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet in werking. Het nieuwe woonplaatsbeginsel zorgt voor een verschuiving in het aantal cliënten met verblijf waar wij als gemeente Lingewaard inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor zijn. De afgelopen jaren is er veel discussie bij het bepalen van de verantwoordelijke gemeente binnen de Jeugdwet. Het nieuwe woonplaatsbeginsel gaat ervan uit dat bij zorg met verblijf de gemeente verantwoordelijk is waar de jeugdige als laatste verbleef, voordat hij of zij in verblijf ging. De implementatie van deze wet heeft daarmee effect op onze jeugdzorgkosten en op het al dan niet realiseren van taskforcemaatregel 14. Pas aan het eind van 2021 is helder hoe ons jeugdbestand eruit komt te zien. Wel is duidelijk dat we, vooralsnog, minder budget ontvangen vanuit het rijk voor deze zorgvorm. We gaan onderzoeken of we aanspraak kunnen maken op de 'Compensatieregeling Onderbreking financieringssystematiek voogdij en 18+' die hiervoor in het leven is geroepen. Een aanvraag kan pas in Q3 van 2022 ingediend worden.

Beschermd Wonen
Vanaf 1 januari 2023 komt er één geïntegreerd objectief verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding. De contouren voor beschermd wonen zijn inmiddels bekend

en laten voor beschermd wonen een behoorlijke afname zien. Per inwoner ontvangen we in onze regio in 2023 € 88 per inwoner (vgl.: 22 € 147 per inwoner). in de Meicirculaire van 2022 volgen vermoedelijk de definitieve uitkomsten.

Risico's

Taskforcemaatregelen (▼)

In de afgelopen jaren merkten we hoe weerbarstig de kostenontwikkeling in het sociaal domein kan zijn. Noodzakelijke zorg willen en zullen wij onze inwoners niet onthouden. Om de kostenontwikkeling te beheersen, hebben we maatregelen geformuleerd in de taskforce. Er bestaat een risico dat de in de taskforce geformuleerde maatregelen niet leiden tot de voorgenomen besparing. Belangrijke oorzaken daarvan zijn externe factoren zoals de gevolgen van beleidswijzigingen door het rijk en het verwijsgedrag van andere verwijzers. Deze zijn niet altijd voorspelbaar en/of beïnvloedbaar. Voor 2022 schatten we het risico lager in. De arbeidsmarkt herstelt sneller dan gedacht. Daarnaast ontvangen we extra jeugdmiddelen (zie informatienota) waardoor de kans dat we de voorgenomen besparingen niet halen verkleind is.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De BVO Doelgroepenvervoer is in 2016 opgericht voor het uitvoeren van regionale taken op het gebied van het doelgroepenvervoer en leerlingenvervoer.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Het doelgroepenvervoer zo adequaat mogelijk te laten verlopen voor de inwoners van de gemeente(n) die er gebruik van maken.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Het doelgroepenvervoer valt onder verschillende programma's. Voor dit programma zijn de volgende doelen van toepassing: doel 1 en 3 (Jeugd en Wmo).
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	In 2021 zal blijken of de wijzigingen uit 2020 als gevolg van onder andere de aanbestedingen bijdragen in het beheersen van de kosten. Ook zullen verdere maatregelen in regionaal verband waar mogelijk ingevoerd worden.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Naast de VP is ook de gemeente met het beleid van invloed op de resultaten. De verwachting is dat de resultaten voor Lingewaard gunstiger uitvallen dan de meerjarenbegroting van de BVO voorziet.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal (MGR SD CG)

Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De MGR voert namens de gemeenten in de regio een aantal gemeenschappelijke uitvoerende taken binnen het brede Sociaal Domein uit. Zij doet dat in de vorm van modules en sub modules waaraan gemeenten flexibel kunnen deelnemen.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Regionaal uitvoeren van diverse gemeentelijke taken binnen het Sociaal Domein. Voor dit programma gaat het om de modules Inkoop van Zorg (m.n. Wmo en Jeugdwet),

		Werkgeversservicepunt (WSP) en Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW). Dit moet geschieden binnen de door het Algemeen Bestuur van de MGR en de Bestuurscommissies van de desbetreffende modules vastgestelde kaders, waarbij financieel zoveel mogelijk de 'nullijn' wordt gevolgd
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	Het werk van de MGR sluit aan bij 1 t/m 3 uit programma 6.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	De *module Inkoop* legt in 2022 de nadruk op de contractmonitoring. Voor Beschermd Wonen zal een nieuwe contractering worden uitgezet. Dit sluit aan op regionale afspraken in het kader van de verdere decentralisatie van Beschermd Wonen en de invoering van het objectieve verdeelmodel. Voor de *module WSP* is de inschatting dat de vraag naar personeel in 2022 blijft groeien. Daarbij is de verwachting dat er ook weer ruimte zal komen voor kandidaten uit het doelgroepenregister/ banenafspraak. Voor *de module WgSW* heeft 2022 eenzelfde ambitie als afgelopen jaar, namelijk het invullen van het formeel werkgeverschap van in 2022 ca. 1600 SW medewerkers. Eind 2021 wordt naar verwachting de keuze gemaakt over de continuering van het werkgeverschap Wsw na 2022 bij Scalabor en onder welke voorwaarden. De MGR onderzoekt of het pakket uitgebreid kan worden met contractmanagement voor inburgering. Dit kan leiden tot een aanpassing van de regeling. Om de governance overzichtelijk te houden zal dan ook de inrichting in modules aangepast worden.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	Het Algemeen Bestuur van de MGR heeft de begroting 2022 e.v. op 24 juni 2021 vastgesteld. De meerjarenbegroting 2022 en de daarin verwachte uitgaven sluiten aan bij onze gemeentelijke begroting 2022. Dat geldt zowel voor dit programma als voor de samenwerkingsmodules Inkoop van Zorg, WSP en de module WgSW. De keuze over de continuering van het werkgeverschap Wsw na 2022 bij Scalabor en onder welke voorwaarden kan financiële gevolgen hebben vanaf 2023.

7. Volksgezondheid en milieu

Dit programma bevat taken met betrekking tot de volksgezondheid, afvalwater, waterhuishouding, huishoudelijk afval, bescherming van het milieu, begraafplaatsen, klimaat en duurzaamheid.

Wat willen we bereiken?

We dragen bij aan de bescherming van de gezondheid van onze inwoners en de verbetering van het fysieke leefklimaat en omgeving. In 2050 willen we een energieneutrale, klimaatadaptieve en circulaire gemeente zijn. Daarvoor werken we samen met onze inwoners en bedrijven en geven zelf het goede voorbeeld.
Uiteindelijk is het duurzaam handelen straks een vast onderdeel in ons dagelijks leven.

Onze doelen zijn:

1. We bevorderen een gezonde leefstijl van onze inwoners. Vooral op het gebied van overgewicht, alcohol, drugs en roken. Dat draagt bij aan het gezond ouder worden van onze inwoners en het gezond opgroeien van onze kinderen.
2. De gemeente is minder kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming.
3. De hoeveelheid restafval per inwoner in Lingewaard daalt en er is maximaal hergebruik van de ingezamelde grondstoffen.
4. Een energieneutrale gemeente door middel van energiebesparing, duurzame opwekking en warmtetransitie.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Omvang fijn huishoudelijk afval	Ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk afval per inwoner per jaar (de prestatie 2016 was 120,1 kg)	85	90	65	30
Hernieuwbare elektriciteit	% van het energieverbruik opgewekt uit zon, wind, biomassa of waterkracht	17,4%	15%	18%	22%

Activiteiten	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Projecten om energiebesparing te bevorderen	Percentage energiebesparing door inwoners en bedrijven per jaar (t.o.v. voorgaand kalenderjaar)	0,8%*	>1,5%	>1,5%	>1,5%

** Dit is het meest recente cijfer uit de Klimaatmonitor 2019. Inwoners besparen energie, maar als het aantal bedrijven stijgt, wordt in de gemeente meer energie verbruikt.*

De activiteit Verduurzaming gemeentelijk vastgoed verdween. Het meetbaar resultaat (gebouwen met een minimaal energietabel B) bereikte in 2021 de maximale 100%.

Wat gaan we doen in 2022?

Volksgezondheid (doel 1)

- We werken de ambities, afspraken en plannen uit rondom de leefstijlthema's overgewicht, alcohol & drugs en roken uit het Preventieakkoord Lingewaard.
- We onderzoeken de structurele voortzetting van GO! (Gezond Onderweg) voor jeugdigen met overgewicht in relatie tot de ontwikkelingen binnen de basisverzekering.
- We investeren in alcohol- en drugspreventie voor jeugdigen samen met lokale partners en we richten ons met professionele voorlichtingen tevens op de ouders/verzorgers.
- We gaan door met de lokale coalitie Kansrijke Start. Daarin werken we samen met de lokale en regionale partners uit de geboortezorg. Samen investeren we in de eerste 1000 dagen van een kind zodat kinderen gezonder en gelukkiger op kunnen groeien.
- De Jeugdgezondheidszorg (Jgz) blijft opvoed-/opgroeirisico's signaleren. Zij zorgen ook voor het doorgeleiden naar vormen van gezinsondersteuning of andere interventies. De Jgz verleent zelf ook (kortdurende) opvoedondersteuning en gebruikt onder meer de interventies Stevig Ouderschap en Voorzorg.
- We blijven diverse beweegactiviteiten voor jong en oud stimuleren en ondersteunen via (sport)subsidies en de sport- en cultuurcoaches.

Riolering en water (doel 2)

- We gaan samen met de regio aan de slag met de maatregelen uit de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) en de daarbij behorende Samenwerkingsagenda. Zie hiervoor ook de paragraaf Duurzaamheid: Klimaatadaptatie.
- We handelen volgens de inhoud van de Lokale Adaptatiestrategie (LAS). Zie hiervoor ook de paragraaf Duurzaamheid: Klimaatadaptatie.
- We verlengen het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) tot 2023.
- We verbeteren in een aantal straten de riolering. Zie hiervoor de paragraaf Kapitaalgoederen onder 3. Riolering en water.

Huishoudelijk afval (doel 3)

- We vervangen prullenbakken in de openbare ruimte. Naast de technisch noodzakelijke vervanging ontmoedigen we hiermee ook het ontwijkgedrag bij huishoudelijk restafval.
- We vervangen GFT-verzamelcontainers.
- We onderzoeken in regionaal verband de grondstoffenstromen en gebruiken de uitkomsten hiervan in de mogelijke opzet van een (regionale) grondstoffenbank.
- We zetten de vervanging van bovengrondse- door ondergrondse verzamelcontainers voort.
- We gaan door met het zwerfafvalprogramma om zwerfafval te verminderen (opruimen) en om door middel van educatie (creëren van bewustwording) zwerfafval te voorkomen.

Energietransitie (doel 4)

Energiebesparing, minimaal 1,5% besparing per jaar, doen we onder meer door:

- Energieloket; informeert en stimuleert inwoners en bedrijven om energie te besparen.
    - We richten het energieloket meer op maat in: meer op afspraak en meer online, minimaal 100 afspraken.
    - We breiden het energieloket uit met een mobiel energieloket. We bezoeken minimaal acht locaties.
    - Het energieloket ondersteunt minimaal drie verenigingen in Lingewaard om te kunnen besluiten over verduurzaming.
- Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW); op natuurlijke momenten inwoners activeren door in te zetten op gedragsverandering en kleine besparingsmaatregelen.

    - We continueren de collectieve inkoopactie voor particulieren. Deelname door minimaal 75 particulieren.
- Handhaving van energiebesparing bij bedrijven door de ODRA.
    - De ODRA voert 30 controles/handhavingsacties uit op toepassing van de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML).
    - We wijzen bedrijven op hun informatieplicht over energiecijfers.
    - Kantoorpanden moeten in 2023 minimaal een energielabel C hebben. We geven voorlichting en willen minimaal de helft van het aantal kantooreigenaren bereiken.
- Op gesprek; we bekijken actief waar projecten voor energiebesparing ontstaan.
    - Wij voeren minimaal acht gesprekken over nieuwe (inwoners)initiatieven (bijvoorbeeld uit de wijk- of dorpsontwikkelplannen) en/of bedrijven die energie willen besparen.
- We onderzoeken of en op welke manier we leges kunnen verlagen bij verplichte vergunningen bij isolerende maatregelen.
- We onderzoeken of we een subsidieregeling kunnen ontwikkelen waarin we isolatiemaatregelen kunnen koppelen aan (het reduceren van) geluidshinder.
- Zie voor meer acties de paragraaf Duurzaamheid: Energietransitie.

Opwekken van duurzame energie, doen we onder meer door:
- Zonnepark Hagevoort: de gemeenteraad besluit over de vergunning voor dit zonnepark van het waterschap Rivierenland.
- We oriënteren ons op mogelijkheden van duurzame opwekking rond de A15.
- Regionale Energie Strategie: we continueren de regionale samenwerking binnen de Circulaire Regio, een van de opgaven van de regionale agenda.
- Initiatief Windpark Caprice: de gemeenteraad besluit over de twee windturbines (CUP), mits er duidelijkheid is over de te hanteren normen.
- Op gesprek;
    - we voeren minimaal vier gesprekken met initiatiefnemers die duurzame energie willen opwekken.
- Zie voor meer acties de paragraaf Duurzaamheid: Energietransitie.

Warmtetransitie, daarvoor doen we onder andere:
- Zilverkamp aardgasvrij:
    - de gemeenteraad besluit over de duurzame warmte-oplossing in de Zilverkamp.
- Duurzame bronnen Zilverkamp Huissen:
    - de gemeenteraad besluit over zonnepark Zilverkamp
    - de gemeenteraad besluit over aquathermie Zwanewater.
- Zonnethermie Lingewal Bemmel:
    - de gemeenteraad besluit over zonnethermie in het huidige zoekgebied zon.
- We gaan verder met de uitwerking Hoog Temperatuur Opslag (HTO).
- Zie voor meer acties de paragraaf Duurzaamheid: Energietransitie.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

7	Volksgezondheid en milieu	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
7.1	**Volksgezondheid**	**-1.629**	**-1.723**	**-1.763**	**-1.763**	
60701	Openbare gezondheidszorg	-784	-797	**-823**	-823	-
60702	Jeugdgezondheidszorg	-845	-926	**-940**	-940	-
7.2	**Riolering**	**1.567**	**1.582**	**1.531**	**-3.374**	**4.904**
60720	Algemeen rioolbeheer	-1.842	-1.738	**-2.282**	-2.282	-
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	-1.368	-1.472	**-1.072**	-1.092	19
60722	Rioolheffing	4.777	4.792	**4.885**	-	4.885
7.3	**Afval**	**649**	**873**	**1.591**	**-3.913**	**5.504**
60723	Afval algemeen	-123	-158	**-133**	-133	-
60724	Huishoudafval	-2.874	-2.743	**-2.800**	-3.382	582
60725	Overige afvalstoffen	-366	-314	**-332**	-398	66
60726	Afvalstoffenheffing	4.012	4.088	**4.856**	-	4.856
7.4	**Milieubeheer**	**-1.735**	**-2.484**	**-2.184**	**-2.288**	**103**
60727	Milieubeheer	-1.189	-1.284	**-1.265**	-1.345	80
60728	Duurzaamheid	-476	-1.124	**-843**	-867	23
60729	Plaagdierbestrijding	-70	-76	**-76**	-76	-
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**-173**	**-132**	**-145**	**-345**	**200**
60730	Algemene begraafplaatsen	-163	-117	**-130**	-330	200
60731	Begraven	-10	-15	**-15**	-15	-
	Saldo Lasten en Baten	**-1.321**	**-1.884**	**-970**	**-11.683**	**10.711**
	Onttrekkingen reserves	136	652	340	-	340
	Toevoegingen reserves	-27	-	-113	-113	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.211**	**-1.232**	**-744**	**-11.796**	**11.051**

Ter toelichting:

60720 Algemeen rioolbeheer: in 2021 € 200.000 opsporen en herstellen foutieve
60721 Riolering en waterzuiv./Onderhoud: in 2021 € 385.000 extra budget klein onderhoud
60722 rioolheffing: € 93.000 meer opbrengst in 2022 indexering 1,4% en nieuwbouw woningen
60724 Huishoudafval: in 2021 € 55.000 proef omgekeerd inzamelen
60726 Afvalstoffenheffing: € 570.000 minder opbrengsten diftar ivm betere scheiding afval en € 147.000 kadernota 2022 verhoging dekking afvalstoffenheffing
60728 Duurzaamheid: in 2021 € 300.000 Lingewaards Warmteinfra Bedrijf (LWIB) en warmtenet NEXTgarden

Specificatie mutaties reserves

Onttrekking:
Inzet transitiefonds energie conform de paragraaf Duurzaamheid € 340.000

Toevoeging:
Egalisatiereserve afvalstoffen € 89.000 minus dekking motie oud papier € 10.000

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Structurele ontwikkelingen 1e tussentijdse rapportage 2021
Gevaarlijk afval – toename ingezamelde KCA € 70.000 nadeel
Meer vergoeding ingezameld PBD door betere afvalscheiding € 50.000 voordeel

Structurele ontwikkelingen 2e tussentijdse rapportage 2021
Motie oud papier € 10.000 nadeel
Dekking motie oud papier door afvalstoffenheffing € 10.000 voordeel

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Dekking regionale agenda groene metropoolregio uit materieel budget duurzaamheid € 38.000 voordeel
Bijdrage Regionale Adaptatiestrategie en Samenwerkingsagenda € 15.000 nadeel
Dekking bijdrage RAS uit voorziening riolering € 15.000 voordeel

Programmabegroting 2022 (Financieel overzicht)
Reservering Lokale Adaptatiestrategie (LAS) en Uitvoeringsagenda € 75.000 nadeel
Dekking LAS en Uitvoeringsagenda tlv gemeentelijk rioleringsplan € 25.000 voordeel
Hogere dekking gemeentelijk rioleringsplan € 115.000 voordeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

7	**Volksgezondheid en milieu**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**
60701	Openbare gezondheidszorg	-45	-46
60702	Jeugdgezondheidszorg	-26	-26
60720	Algemeen rioolbeheer	-396	-428
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	-190	-189
60723	Afval algemeen	-128	-133
60724	Huishoudafval	-188	-146
60725	Overige afvalstoffen	-165	-178
60727	Milieubeheer	-74	-75
60728	Duurzaamheid	-119	-177
60729	Plaagdierbestrijding	-55	-55
60730	Algemene begraafplaatsen	-180	-187
	totaal lasten	**-1.566**	**-1.640**

Beleidsnota's

- Beleidsplan Sociaal Domein 2021 – 2024 (beoogde vaststelling 30 september 2021)
- Kaders Sociaal Beleid 2021 – 2024 (2020)
- Preventieakkoord Lingewaard 2021-2023
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2021-2024
- Gemeentelijk Rioleringsplan Lingewaard 2017 - 2021 (hoofdrapport)
- Grondstoffenbeleid Lingewaard Circulair en Duurzaam (2019)
- Beleidskader Energietransitie (2021)
- Beleidskader Wind (2019)
- Beleidskader Zon (2019)
- Transitievisie warmte (2021)

Investeringsplan

7.01	Investeringen vervangingen en investeringen maatregelen riolering			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
Vervangingen € 1.998.000 € 2.047.000 € 1.998.000 € 2.358.000 Maatr./Projecten € 839.000 € 839.000 € 839.000 € 839.000	De kapitaallasten van de investeringen worden gedekt door de rioolheffing.			Vervangingen 2022-2024 2023-2025 2024-2026 2025-2027 Maatregelen 2022-2024 2023-2025 2024-2026 2025-2027
Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de planperiode 2017-2021 werd op 17 november 2016 vastgesteld. Het bevat alle vervangingsinvesteringen en de investeringen voor (verbeter) maatregelen/projecten. Bij de vervangingsinvesteringen gaat het onder meer om het vervangen van pompen/gemalen, persleidingen en (vrijverval) rioolbuizen. Bij de investeringen maatregelen/projecten betreft het naast resterende maatregelen/projecten uit het vorige GRP, nieuwe investeringsbudgetten voor afkoppelen en waterberging in de openbare ruimte. De benodigde jaarlijkse investeringsbudgetten voor de vervangingen zijn afhankelijk van de jaarlijkse kwaliteitsinspecties. De kapitaallasten van alle investeringen uit het GRP dekken we volledig met de inkomsten uit de rioolheffing.				

7.02	Vervanging GFT-verzamelcontainers			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 252.000	Tlv afvalstoffenheffing			2022-2025
De huidige GFT-zuilen zijn technisch afgeschreven. Voor de efficiënte uitvoering van de GFT-inzameling bij hoog- en gestapelde bouw is vervanging noodzakelijk. We voorzien de inzamelzuilen van een elektronisch afsluitbare inwerpopening. Daarmee voorkomen we ook ongewenst gebruik en vervuiling van GFT-afval met andere stoffen.				

7.03	Vervanging prullenbakken			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Looptijd
€ 240.000	Afschrijving tlv reserve straatmeubilair		€ 18.000	2022-2025
In Lingewaard staan ruim 600 prullenbakken in de openbare ruimte met daarin regelmatig restafval (ontwijkgedrag door afvaltoerisme). In 2022 starten we met de vervanging van prullenbakken door exemplaren met een kleinere inwerpopening. Met de technisch noodzakelijke vervanging ontmoedigen we tegelijk het ontwijkgedrag.				

Ontwikkelingen

Effecten COVID-19
De wereldwijde crisis door COVID-19 beïnvloedt nadrukkelijk onze gemeentelijke taken op het gebied van volksgezondheid. Het effect van vooral de vaccinatie is nog onduidelijk. Mogelijk zal een regelmatige herhaling van de vaccinatie noodzakelijk zijn. Dit kan dan consequenties hebben voor de zorgtaak van de gemeente.

Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)
Op 1 juli 2022 treedt niet alleen de nieuwe Omgevingswet maar ook de Wet kwaliteitsborging bouw in werking. Doel van de Wkb is de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daardoor vervallen gemeentelijke werkzaamheden voor de vergunningaanvraag en dus ook de kosten. Hiervoor kunnen dan geen leges meer worden gerekend. Meer informatie is te vinden op Rijksoverheid-Wkb.

Risico's

Bodemverontreiniging brandweerkazerne Gendt (▲)
Dit risico valt onder programma 1 en 9. Bij het saneren van de grond onder de brandweerkazerne Gendt is PFAS in de grond ontdekt. De afvoer van PFAS is een lastig vraagstuk waarbij de prijs hiervoor tegen dagwaarde schommelt. Op dit moment is zeker dat er PFAS in de grond aanwezig is maar nog onduidelijk wat de afvoerkosten hiervan zullen bedragen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden onderdeel Publieke Gezondheid Toezichtarrangement 2		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De VGGM behartigt de belangen van goede voorzieningen Publieke Gezondheidszorg binnen de deelnemende gemeenten en voert deze mede uit.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Uitvoering van de Wet publieke gezondheidszorg waaronder: - algemene gezondheidszorg (onder meer bestrijding infectieziekten); - jeugdgezondheidszorg; - monitoring & onderzoek.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	De VGGM levert een bijdrage aan het realiseren van de programmadoelen:

		- een gezonde leefstijl van alle inwoners; - gezond opgroeien en opvoeden van alle kinderen.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	In haar conceptbegroting 2022 heeft de VGGM intensivering/wijziging voorzien van onder andere de onderwerpen: - modernisering klantcontacten; - voortzetting geïntensiveerde aandacht infectieziektepreventie en –bestrijding; - advisering in een gewijzigd domein fysieke leefomgeving (klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en energietransitie) waar nieuwe gezondheidsrisico's aan de orde zijn; - prenataal huisbezoek jeugdgezondheidszorg (er gelden nieuwe wettelijke bepalingen); - ontwikkelingen en uitbreiding van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP); - evaluatie GGD-taken (benchmark en (kern)taken discussie).
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	De consequenties zijn nog onduidelijk voor de gemeentelijke inwonersbijdrage betreffende: - kosten en rijksbijdrage prenataal huisbezoek; - kosten en rijksbijdrage uitbreiden RVP; - toename ICT-lasten; - uitkomsten functiewaardering van vooral verpleegkundig personeel VGGM/GGD.

Gemeenschappelijke Regeling ODRA, toezichtsarrangement 3

Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. Ze is belast met vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van bouwen en milieu (WABO-taken). Ook verzorgt zij de milieuadvisering.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Uitvoering van het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde werkprogramma.

	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	De ODRA levert een bijdrage aan de uitvoering van de reguliere taken uit meerdere programma's in de begroting.
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	De ODRA bereidt zich voor op de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb). Doel is dat de organisatie van de ODRA, zodra deze wetten in werking treden, 'Omgevingswet- en Wkb-proof' is.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	We gaan er van uit dat taken binnen de bestaande capaciteit van de ODRA kunnen worden opgevangen bij het in werking treden van deze wetten. Voor de gemeente kunnen er wel (financiële) consequenties zijn: er verschuiven taken van provincie naar gemeenten (onderdeel bodem). De inwerkingtreding van beide wetten leidt ook tot financiële consequenties voor de mogelijkheid om leges te kunnen heffen. De consequenties voor legesinkomsten worden in de loop van 2022, na een onderzoek, inzichtelijk.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onder dit programma vallen alle taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening, wonen en woonomgeving. Gebiedsgerichte aanpak van de woonomgeving kan gaan over de kernen maar ook over het buitengebied. Het programma omvat ontwikkeling en vergunningverlening/beheer. De milieutaken van de Omgevingsdienst vallen onder programma 7, de bouwtaken onder programma 8.

Wat willen we bereiken?

Wij willen een prettige woon- en leefomgeving voor al onze inwoners en voor diegenen die in onze gemeente een woning zoeken. Wij spannen ons in voor een aantrekkelijk en gezond leefklimaat. Daarom richten we ons op een evenwichtige samenstelling van de bevolking en een verantwoorde inpassing van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij moeten onze inwoners binnen onze gemeente een wooncarrière kunnen doorlopen. Het woningaanbod dient te zijn afgestemd op de financiële mogelijkheden die mensen hebben. Goede huisvesting betekent dat ook in het betaalbare segment sprake is van een goede kwaliteit en toekomstwaarde van de woningen. De focus ligt op versnelling van nieuwbouw, een flexibel bouwprogramma en actief regisseren. Daarbij blijft aandacht voor de doelgroepen senioren en starters en willen we ook kleinere betaalbare woningen realiseren.
Zoals de Omgevingswet bedoelt is er in de woonomgeving ruimte voor eigen initiatief, binnen de kaders van ons eigen beleid.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. We werken bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet (naar verwachting op 1 juli 2022) Omgevingswet-proof (burger krijgt één antwoord van de overheden en ruimte voor eigen initiatief);
2. Realisatie van circa 180 nieuwe woningen die qua aantal en kwaliteit zijn afgestemd op de lokale en regionale behoefte. In de periode 2020 - 2025 willen we in totaal 1280 nieuwe woningen realiseren en tot 2030 1710 woningen.
3. We bewaken een evenwichtige impact van alle ruimtelijke claims op de leefomgeving en een goede ruimtelijke inpassing van nieuwe initiatieven en plannen;
4. We faciliteren participatie en betrokkenheid van inwoners en organisaties om de leefbaarheid te verbeteren (zie programma 6);
5. Een gevarieerde en evenwichtige bevolkingssamenstelling behouden om de leefbaarheid te waarborgen.

Indicatoren

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Nieuw gebouwde woningen*	Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen van de totale voorraad	9	14	14	14
Demografische druk**	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar	80%	79%	79%	77%

**Aantal blijft stabiel ondanks bouw van nieuwe woningen omdat de totale woningvoorraad ook toeneemt*

***Niet-beroepsbevolking in verhouding tot beroepsbevolking.*

Wat gaan we doen in 2022?

Omgevingswet (doel 1)

- We zijn aangesloten op het landelijk te installeren Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO);
- Onze werkprocessen (en die van de omgevingsdienst) zijn heringericht. Initiatieven worden integraal getoetst en behandeld volgens de 'ja, mits…'-benadering die de wet voorstaat;
- We ronden de gemeentelijke omgevingsvisie af;
- We bereiden het opstellen van een omgevingsplan voor. Daartoe maken we een plan van aanpak voor de doorvertaling van rijksregels die bij inwerkingtreding van de wet overgaan naar gemeenten. Bij het omgevingsplan hoort ook het nemen van een technisch verzamelbesluit om voorbereid te zijn op de inwerkingtreding van de wet (onder meer legesverordening);
- We bereiden plan van aanpak voor m.b.t. het opstellen van omgevingsprogramma's.

Woningbouw (doel 2)

- Particuliere initiatieven: We werken mee aan particuliere initiatieven voor woningbouw en functieverandering van vrijkomende (agrarische) bebouwing, als die initiatieven binnen de kaders van gemeentelijk beleid passen.
- Regionale samenwerking: Samen met de regio werken we de uitvoering van de woondeal en de afstemming met andere opgaven in de verstedelijkingsstrategie uit, zoals mobiliteit, verduurzaming van de bouwproductie en maatregelen i.v.m. klimaatadaptatie.
- Tijdelijke woningen: We leveren zes tijdelijke woningen op in Haalderen. Daarnaast gaan we verder op zoek naar nieuwe locaties om in 2022 nog meer tijdelijke woningen te realiseren
- Woningbouwcorporaties: Samen met de twee woningbouwcoöperaties maken we goede afspraken. We betrekken de corporaties bij nieuwe plannen. Dit gebeurt onder meer bij Driegaarden, Vleumingen, Hof van Klein Baal, Zandsestraat Bemmel en Moalderij Angeren. Daarnaast werken we mee aan de herstructurering van de Staatliedenbuurt (Gendt) en de nieuwbouw aan de Klappenburg (Bemmel).

<u>Uitvoering van plannen:</u>

- In 2022 leveren we naar verwachting 180 nieuwe woningen op.
- Deze woningen worden gebouwd in verschillende kernen. Er zijn meerdere woningbouwprojecten zoals bijvoorbeeld Loostraat in Bemmel (10), Vleumingen in Gendt (38), het Mariaplein in Haalderen (10) en diverse locaties in Huissen (90) . Daarnaast is incidenteel sprake van toevoeging van woningen als gevolg van functieverandering, woningsplitsing en realisatie van bestaande bouwtitels in bestemmingsplannen.

- We verwachten dat de volgende bestemmingsplannen in 2022 in werking treden of in werking zijn getreden en de bouw start. Oplevering kan over meer jaren plaatsvinden:
  - Angeren: De Poel (ca. 44), Op den Winkel (9), Moalderij Lodderhoeksestraat (17).
  - Bemmel: Wapen van Bemmel (21).
  - Doornenburg: Blauwe Hoek/ Groenestraat (ca. 56).
  - Huissen: Bloemstraat / Slingerbos (ca. 60), Driegaarden (114), Malenborg (ca. 13) en Aloysiuslocatie (27,via actief grondbeleid).

<u>Voorbereiding van plannen:</u>

Bestemmingsplannen die in 2022 in voorbereiding zijn en aansluitend in procedure kunnen:

- Bemmel: Zandsestraat- De Pas, Bemmel (ca. 85)
- Doornenburg: Ancari (ca. 16)
- Gendt: Vleumingen fase 2 (aantal nog onbekend)
- Haalderen: Hof van Klein Baal (ca. 55)

- Huissen: Herontwikkeling locaties Bulters en Helsen (20)

Plannen die in 2022 worden voorbereid en waarvan daarna een bestemmingsplan wordt opgesteld:
- Bemmel: Kinkelgebied
- Doornenburg: Martinuskerk, Doornenburg
- Gendt: Villa Ganita en Bibliotheek
- Huissen: Bordbusters en Driegaarden fase 2 en 3

Gebiedsontwikkeling en ruimtelijke inpassing (doel 3 en 4)
- We werken mee aan programma's van het rijk en het waterschap voor een veilige afvoer van hoogwater in de grote rivieren. Daarin zoeken we mogelijkheden om lokale ambities mee te nemen (bereikbaarheid Looveer, recreatieve ontsluiting van natuur en agrarisch beheer). In 2022 start de voorbereiding van de dijkversterking van de Waaldijk in onze gemeente. Hierin willen we aanhaken bij het project Gastvrije Waaldijk (zie het investeringsplan bij programma 5). Voor een klein deel van de Waaldijk, vanaf de gemeentegrens met Nijmegen tot Sprok bij Bemmel, zijn de uitvoeringsbesluiten al definitief. In verband met beroep tegen die uitvoeringsbesluiten elders langs de Waal, wordt de versterking van dit stukje dijkvak in 2024 uitgevoerd;
- We ronden de planprocedure af voor de herontwikkeling van Park Holthuizen met meer natuurwaarde en recreatieve waarde in het parkgebied zoals de komst van een koffie- en theeschenkerij;
- We verbeteren de leefbaarheid via medewerking aan verbetervoorstellen vanuit de Klankbordgroep Wonen, de buurtbeheerder van de corporaties en de inzet van Lingewaard Doet. Streven is om jaarlijks 16 initiatieven uit te voeren. Dit monitoren we met initiatiefnemers en we informeren wijkplatforms hierover. Lingewaard Doet is in 2022 in Doornenburg en Huissen. Ook actualiseren we het beleidsplan 'Ruimte voor inwonersinitiatieven';
- In regionaal verband werken we aan de opgave 'groene groei'. Die opgave staat naast de uitvoering van de Woondeal (zie onder doel 2) voor een evenwichtige inpassing van nieuwe ruimtelijke claims en het tijdig anticiperen op het ruimtelijk borgen van de resultaten van de regionale energiestrategie (RES) en klimaatadaptatie (RAS/LAS). In 2022 spitsen de activiteiten zich toe op het meewerken aan de totstandkoming van een verstedelijkingsakkoord tussen het rijk en onze regio, op basis van de regionale verstedelijkingsstrategie.

Demografische samenstelling (doel 5)
- Ontwikkeling van inwoneraantal en samenstelling qua leeftijdsgroepen hebben effect op de mogelijkheden om basisvoorzieningen in de woonkernen te behouden en daarmee op ons beleid. We initiëren daarom dat relevante prognoses intern goed verwerkt en gemonitord worden.
- We houden rekening met de effecten van een veranderende bevolkingssamenstelling bij het opstellen van nieuw beleid;
- We zetten in op het bouwen van starterswoningen om jongeren te behouden en aan te trekken.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.
Bedragen x € 1.000

8	Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
8.1	**Ruimtelijke ordening**	**-652**	**-2.209**	**-505**	**-1.380**	**875**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	-361	-714	**-493**	-500	7
60802	Faciliterend grondbeleid	-59	-951	**-12**	-880	868
60809	Omgevingswet	-232	-544	-	-	-
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**77**		**-1**	**-447**	**446**
60803	Actief grondbeleid	77	-	**-1**	-447	446
8.3	**Wonen en bouwen**	**-1.265**	**-1.202**	**-1.130**	**-2.461**	**1.331**
60804	Geo-Informatie	-311	-324	**-332**	-332	-
60805	Bouwen - Vergunningverlening	-107	3	**-16**	-1.166	1.150
60806	Bouwen - Handhaving	-719	-588	**-588**	-598	10
60807	Wonen	-92	-260	**-153**	-272	119
60808	Woonwagenzaken	-36	-33	**-41**	-93	52
	Saldo Lasten en Baten	**-1.840**	**-3.411**	**-1.636**	**-4.288**	**2.652**
	Onttrekkingen reserves	620	1.127	-	-	-
	Toevoegingen reserves	-777	-	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.997**	**-2.284**	**-1.636**	**-4.288**	**2.652**

Ter toelichting:

60801 ruimtelijke ontwikkeling: in 2021 onderzoek Kinkelvisie € 138.000 en voorbereidingsbudgetten visie Bemmel-Haalderen € 50.000 en onderzoek tijdelijke woningen Lingewaard € 50.000
60802 Faciliterend grondbeleid: in 2022 tov 2021 € 200.000 V minder uren € 400.000 V hogere kostenverhaal grondexploitaties en in 2021 eenmalig vaststellingsovereenkomst € 300.000.
60807 Wonen: in 2021 motie woningen € 120.000 (personele inzet)
60809 Omgevingswet: in 2021 kosten voor implementatie Omgevingswet € 544.000

Specificatie mutaties reserves

In 2022 zijn er geen mutaties in de reserves in programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Voor programma 8 zijn er ten opzichte van vorig begrotingsjaar geen wijzigingen voortgekomen uit aparte raadsbesluiten, de turaps 2021, de actualisatie van het bestaand beleid en de nieuwe ontwikkelingen uit de Kadernota 2022 en ook niet uit deze begroting.

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

8	Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing	Begroot 2021	Begroot 2022
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	-344	-361
60802	Faciliterend grondbeleid	-1.080	-868
60803	Actief grondbeleid	-64	-193

60804	Geo-Informatie	-237	-244
60805	Bouwen - Vergunningverlening	-19	-20
60807	Wonen	-240	-142
60808	Woonwagenzaken	-3	-3
60809	Omgevingswet	-22	-
	totaal lasten	**-2.009**	**-1.831**

Beleidsnota's

- Structuurvisie Lingewaard (2012)
- Nota Wonen (2020),
- Notitie verruiming mogelijkheden particuliere woningbouw (2020)
- Koersdocument omgevingsvisie (mei 2021)
- Nota Erfgoed (2015)
- Gids ruimtelijke kwaliteit (2018)
- Landschapsontwikkelingsplan (2012)
- Demografische Ontwikkelingen (2019)

Investeringsplan

8.01	Reservering Aloysiuslocatie infrastructuur en multifunctionele accommodatie			
Investering	Dekking	Incidentele jaarlast	Structurele jaarlast	Realisatie in:
€ 106.000 € 1.398.000	Via afschrijving		€ 5.300 € 66.000	2022-2023 2022-2023
Voor een multifunctionele accommodatie is € 1.398.000 gereserveerd. De € 106.000 betreft aanpassing van infrastructuur. Naast bovengenoemde investering in de multifunctionele accommodatie is een voorstel 'Investering en grondexploitatie Aloysiuslocatie' in behandeling ten tijde van het toesturen van deze programmabegroting. Dat voorstel heeft betrekking op de gehele herontwikkeling (exclusief de multifunctionele accommodatie) en is nog niet verwerkt in bovengenoemde bedragen. Bij positieve besluitvorming kan de bovengenoemde investering van € 106.000 van het investeringsplan worden geschrapt, want deze aanpassingen in de infrastructuur zijn opgenomen in de gehele herontwikkeling van de Aloysiuslocatie.				

Ontwikkelingen

Om een betaalbaar en aantrekkelijk woonaanbod in Lingewaard te realiseren, neemt het belang van regionale en lokale afspraken over verstedelijking en bereikbaarheid toe. Binnen de nieuwe regionale samenwerking (de Groene Metropool Regio) worden afspraken gemaakt over verstedelijking van de regio. Ook over bereikbaarheid en mobiliteitsmaatregelen maken we in regionaal verband afspraken. Het belang van het middengebied tussen de twee steden Arnhem en Nijmegen neemt door de verdere verstedelijking toe. Lingewaard vormt met haar groene karakter en haar ruimte voor wonen, recreatie en bedrijvigheid een belangrijke schakel in de ontwikkeling van de Groene Metropool Regio. Samen met Overbetuwe stelden we een agenda op het middengebied op.
Vanaf 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De afgelopen jaren zijn de voorbereidingen getroffen om de wet adequaat in te voeren. De verwachting is dat nieuwe procedures en werkwijzen extra aandacht blijven vragen. Ook gaan we in 2022 de Lingewaardse Omgevingsvisie vaststellen.
Vanaf 2020 zien we een verbetering in het afvalscheidingsgedrag van onze inwoners. Hierdoor wordt de container voor het restafval per jaar minder vaak aangeboden en zijn extra investeringen nodig in inzamelvoorzieningen. Dit heeft ook in 2022 financiële consequenties voor de afvalstoffenheffing.

Risico's

In dit programma is geen sprake van significante risico's.

Verbonden partijen

De ODRA verzorgt de vergunningverlening van bouwplannen en zo nodig de handhaving van bestemmingsplanregels. De doelen en ontwikkelingen ten aanzien van de verbonden partij ODRA zijn opgenomen in Programma 7.

De Groene Metropool Regio draagt bij aan doelen uit de programma's 2, 3, 5, 7 en 8. De doelen en ontwikkelingen m.b.t. de bestuurlijke samenwerkingsvorm zijn opgenomen bij het programma 9 (Bestuur en ondersteuning).

9. Bestuur en ondersteuning

Dit programma gaat over het besturen van onze gemeente, over integriteit, een klantgerichte (digitale) dienstverlening, het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving en het bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden.

Wat willen we bereiken?

We zijn een dienstbaar en betrouwbaar bestuur dat los durft te laten. Maar ook een gemeente, die als het moet, met daadkracht problemen aanpakt. Waar inwoners, ondernemers en verenigingen centraal staan. Met een moderne, servicegerichte dienstverlening. Waar inwoners en organisaties erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig met hun gegevens en privacy omgaan.

Onze doelen voor 2022 zijn:

1. Een betrouwbaar, transparant en professioneel bestuur.
2. Een betrouwbare en sterke partner in de regio.
3. Inwoners en organisaties staan centraal in onze dienstverlening.

Indicatoren

Indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022	B2025
Klantwaardering dienstverlening • Totaal • Digitaal • Balie • Telefonie	Gemiddeld rapportcijfer Totaalwaardering voor alle drie de kanalen	 --- --- --- ---	 7,1 7,6 7,6 7,1	 7,1 7,6 8,0 7,0	 7,1 7,6 7,6 7,1
Gemiddelde wachttijd aan de balie	Percentage balieklanten geholpen binnen de servicenorm van max. 10 min.	Niet bekend	92%	93%	95%
Afhandeling meldingen openbare ruimte (MOR) • Groen / openbare verlichting / straatmeubilair • Afval / wegen / verkeer • Acute problemen welke een bedreiging zijn voor de openbare veiligheid	Percentage dat melder is geïnformeerd binnen de servicenorm van 5 werkdagen Idem Afhandeling melding binnen 24 uur	 89,24% 83,35% 100%	 91% 83% 100%	 92% 85% 100%	 93% 85% 100%

Wat gaan we doen in 2022?

Bestuur (doel 1)

- We houden elkaar scherp door heel regelmatig en als vanzelfsprekend, aan de hand van dagelijkse situaties, het gesprek te voeren over 'integer handelen'. Het is een automatisch en logisch onderdeel van het handelen van organisatie, college en raad.
- We laten nieuwe wethouders screenen op integriteit.
- De raadswerkgroep integriteit organiseert periodiek (minimaal 1 keer per jaar) bijeenkomsten/workshops die gaan over het onderwerp integriteit. Deze bijeenkomsten dragen bij aan het 'levend houden' van de gedragscode die in 2020 is vastgesteld.
- In 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Om de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 goed te laten verlopen zijn de voorbereidingen hiervoor in 2021 gestart. We stellen stembureaus in, werven en instrueren stembureauleden, verzorgen verkiezingsmaterialen, communicatie etc. Verder denken we na over opkomstbevorderende activiteiten en werken we aan een inwerkprogramma voor de raads- en collegeleden.

Samenwerkingsverbanden (doel 2)

- Voor 2022 is er een regionale agenda Groene Metropool Regio gemaakt. De gemeenteraad heeft hierop een zienswijze gegeven waarin wij hebben uitgesproken dat wij zowel bestuurlijk als ambtelijk actief in de Groene Metropool Regio willen opereren. Wij werken mee aan alle opgaven. De gemeenteraad stelt de regionale agenda in het najaar van 2021 vast.
- Na vaststelling van de regionale agenda bepalen we voor 2022 waar onze prioriteiten binnen elke opgave van de Groene Metropool Regio liggen en welke capaciteit en investeringsmiddelen we hiervoor inzetten. Daarbij kijken we waar onze eigen beleidsdoelstellingen versterkt worden door de regionale samenwerking. Dit vertalen we voor de jaren daarna ook verder door bij de start van de nieuwe raadsperiode, zodat we ook voldoende capaciteit kunnen inzetten om de beoogde doelstellingen te realiseren.
- In de Groene Metropool Regio trekken we samen op met de gemeente Overbetuwe, vanuit de Strategische agenda Middengebied, die de gemeenteraad in september 2021 bespreekt. Waar mogelijk zetten we ook samen met andere buurgemeenten capaciteit in voor onze prioriteiten. We zijn hierin een sterke en betrouwbare regionale partner.
- De voorbereiding en behandeling van de P&C-documenten van de verbonden partijen doen we in gezamenlijkheid met de andere deelnemende gemeenten. Het proces hiervoor is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling van de betreffende verbonden partij.
- Conform de Nota Verbonden Partijen evalueren we in 2022 een verbonden partij. In 2022 is dat de VGGM – onderdeel Brandweer. Deze evaluatie zou in 2021 plaatsvinden, maar is doorgeschoven naar 2022.

Een klantgerichte (digitale) dienstverlening (doel 3)

- We voeren verbeteringen door aan de hand van de resultaten van het klantbelevingsonderzoek ‘Waar staat Lingewaard’ dat in 2021 is uitgevoerd onder alle inwoners van Lingewaard.
- We stellen een visie op klantcontact op. We formuleren doelen om onze dienstverleningskanalen zo goed mogelijk op elkaar en op de wensen en mogelijkheden van onze inwoners te laten aansluiten. We richten een team digitale dienstverlening op om onze service via de digitale kanalen te verbeteren.
- We gaan verder met het digitaliseren van onze dienstverleningsprocessen, zoals de pilot van iReisdocumenten en iRijbewijzen.
- We vinden het belangrijk dat inwoners weten welke besluiten we nemen voor Lingewaard. We maken daarom onze collegevoorstellen en -besluiten beter toegankelijk. Inwoners kunnen dan de documenten na besluitvorming inzien via onze website.

- We blijven het belangrijk vinden dat inwoners onze informatievoorziening (brieven en andere teksten) goed begrijpen. Daarom leggen we minimaal tien brieven of teksten voor aan het lezerspanel. Het gaat om brieven en teksten die de gemeente regelmatig stuurt aan inwoners, of één keer stuurt aan heel veel inwoners. Opmerkingen van het lezerspanel nemen we mee in het verbeteren van onze teksten en delen we ook met de betrokken collega's om het communiceren in duidelijke taal te stimuleren.
- Als gemeente zijn we verplicht om te voldoen aan de Europese toegankelijkheidsnorm. Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedereen, dus ook mensen met een functionele beperking, gebruik kan maken van onze website. Daarom laten we in 2022 onze website opnieuw testen op toegankelijkheid. Met de uitkomsten van het onderzoek kunnen we onze website verder verbeteren.
- We vinden het belangrijk dat onze inwoners meepraten over keuzes die in Lingewaard, in hun kern en hun straat worden gemaakt. We versterken participatie door:
    - Ideeën uit de samenleving op te halen, initiatieven vanuit inwoners zoals bijvoorbeeld vanuit de dorps- en wijkontwikkelplannen te ondersteunen, problemen samen op te lossen en inwoners mee te nemen in noodzakelijke ontwikkelingen. Hiervoor ontwikkelen we een participatiebeleid en vernieuwen we het beleid voor inwonersinitiatieven.
    - De aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek naar burgerparticipatie die overgenomen zijn in 2022 en de aanbevelingen vanuit de quick scan lokale democratie pakken we (verder) op in 2022.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

9	Bestuur en ondersteuning	2020 Werkelijk	2021 Begroot	2022 Begroot	2022 Lasten	2022 Baten
9.1	**Bestuur**	**-2.223**	**-2.411**	**-2.726**	**-2.726**	
60014	Gemeenteraad	-587	-607	**-652**	-652	-
60015	Raadsfracties	-27	-40	**-40**	-40	-
60016	Rekenkamercommissie	-47	-40	**-40**	-40	-
60017	Griffie	-297	-329	**-333**	-333	-
60018	College van B&W	-946	-941	**-1.019**	-1.019	-
60301	Samenwerkingsverbanden	-319	-454	**-642**	-642	-
9.2	**Burgerzaken**	**-420**	**-680**	**-659**	**-1.229**	**570**
60001	Basis registratie personen (BRP)	-309	-370	**-399**	-922	523
60002	Burgerlijke stand	-79	-112	**-118**	-165	47
60003	Verkiezingen	-32	-198	**-142**	-142	-
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**-886**	**-1.407**	**-785**	**-864**	**79**
60004	Eigendommen	-288	-385	**-437**	-516	79
60005	Overige gebouwen	-620	-817	**-69**	-69	-
60006	Gronden algemeen	22	-205	**-279**	-279	-
9.4	**Overhead**	**-15.929**	**-15.580**	**-15.695**	**-17.187**	**1.492**
60050	Directie	-331	-311	**-315**	-315	-

60051	Stafafdeling	-800	-795	**-790**	-790	-
60052	Team Technisch Wijkbeheer	-100	-161	**-135**	-135	-
60053	Materieel TWB	65	-	**2**	2	-
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	-239	-300	**-311**	-311	-
60055	Team Fac.Zaken & BM-Ondersteuning	-898	-1.000	**-1.006**	-1.006	-
60056	Facilitair	-396	-444	**-447**	-447	-
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	-1.040	-1.394	**-1.545**	-1.545	-
60058	Representatie	-39	-84	**-84**	-84	-
60059	Team Informatievoorziening	-1.710	-1.813	**-1.839**	-2.455	616
60060	Automatisering	-1.082	-1.154	**-1.110**	-1.110	-
60061	Documentaire informatievoorz.	-196	-199	**-193**	-193	-
60062	Team P&O/Communicatie	-1.469	-1.674	**-1.394**	-1.394	-
60063	Personeelsbeheer	-667	-98	**-445**	-445	-
60064	Personeelsontwikkeling	-157	-144	**-154**	-154	-
60065	Organisatieontwikkeling	-67	-75	**-75**	-75	-
60066	Communicatie	-80	-74	**-50**	-50	-
60067	Team Fin./JZ/Ink.	-1.821	-2.094	**-2.236**	-2.241	5
60068	Begroting & verantwoording	-75	-80	**-80**	-80	-
60069	Juridische kwaliteitszorg	-262	-255	**-269**	-269	-
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	-47	-155	**-163**	-231	68
60071	Team Klant Contact Centrum	-435	-673	**-536**	-536	-
60072	Team Projectrealisatie	-281	128	**152**	152	-
60073	Team Ruimtelijk Beleid	-197	-38	**-22**	-22	-
60074	Team Sociaal Beleid	-627	-550	**-547**	-547	-
60075	Team Bedrijfsbureau SD	-157	-258	**-117**	-117	-
60076	Team Toegang SD	-498	-456	**-498**	-498	-
60077	Calamiteit gemeentekantoor	-897	-	**-**	-	-
60078	Herbouw gemeentekantoor	-117	-	**-**	-	-
60079	Ondernemingsraad	-4	-8	**-8**	-8	-
60080	Informatisering	-1.305	-1.407	**-1.480**	-1.480	-
60081	Automatisering ICT-samenwerking	-	-14	**-**	-	-
60082	Automatisering Overbetuwe	-	-	**-**	-803	803
9.5	**Treasury**	**-160**	**192**	**215**	**146**	**68**
60007	Treasury	-160	192	**215**	146	68
9.61	**OZB woningen**	**8.787**	**8.963**	**9.331**	**-180**	**9.511**
60008	Waardering Onroerende Zaken	-194	-265	**-180**	-180	-
60009	Onr.Zaakbelast. - Woningen	8.981	9.228	**9.511**	-	9.511
9.62	**OZB niet-woningen**	**2.962**	**3.176**	**3.229**		**3.229**
60010	Onr.Zaakbelasting - Niet-woningen	2.962	3.176	**3.229**	-	3.229
9.64	**Belastingen overig**	**2.886**	**2.854**	**-563**	**-974**	**411**
60011	Belastingen	2.886	2.854	**-563**	-974	411
9.7	**Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds**	**65.397**	**68.985**	**71.236**		**71.236**

60013	Gemeentefonds - Algemene uitkering	59.602	62.705	**66.285**	-	66.285
60019	Gemeentefonds - Sociaal Domein	5.795	6.280	**4.951**	-	4.951
9.8	**Overige baten en lasten**	**132**	**-1.179**	**-178**	**-178**	
60012	Reserveringen en stelposten	132	-1.179	**-178**	-178	-
9.9	**Vennootschapsbelasting**	**-4**				
60020	Vennootschapsbelasting	-4	-	-	-	-
	Saldo Lasten en Baten	**60.542**	**62.913**	**63.405**	**-23.192**	**86.596**
	Onttrekkingen reserves	3.811	13.095	**118**	-	118
	Toevoegingen reserves	-3.402	-7.329	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**60.950**	**68.679**	**63.523**	**-23.192**	**86.714**

Ter toelichting:

Algemeen

60018 College van B&W: verhoging raming wachtgeld wethouders ivm verkiezingen € 67.000
60301 Samenwerkingsverbanden: in 2022 € 187.000 regionale agenda groene metropoolregio
60003 Verkiezingen: Tweede Kamer Verkiezing 2021 € 82.000

Bedrijfsvoering

60005 Overige gebouwen: € 435.000 minder begroot t.o.v. 2021 ivm herverdeling MeerjarenOnderhoudsPlan / in 2021 € 270.000 grondsanering gemeentewerf / in 2022 € 50.000 minder lasten ivm bezuiniging vastgoed
60057 Huisvesting gem.kantoren: in 2022 hogere afschrijving en rente € 104.000
60062 Team P&O/communicatie: in 2021 € 325.000 inhuur. Deels gecompenseerd door corona middelen.
60063 Personeelsbeheer: in 2022 € 80.000 minder salaris bovenformatieve medewerkers / in 2021 inzet coördinatiemodule al verdeeld over de teams € 147.000 / in 2021 € 87.000 saldo voordeel Van Werk naar Werk / in 2021 dekking diverse inhuur en trainees door P-budget € 139.000 / in2021 € 79.000 vergoeding detachering
60067 Team Fin./JZ/Ink.: in 2022 € 126.000 Wet Open Overheid
60071 Team KCC: in 2021 inzet COVID-19 middelen Callcenter en Projectoptimalisatie € 50.000 en daarnaast per saldo meer salarissen en inhuur tov 2022 € 50.000
60075 team Bedrijfsbureau: in 2022 minder uren doorbelast naar de producten € 108.000

Belastingen

60008 Waarde Onroerende Zaken: in 2021 € 50.000 Waardering van inhoud naar oppervlakte
60009 Onroerende Zaakbelasting – Woningen: in 2022 nieuwe raming incl prijsindexering en nieuwbouw € 283.000
60011 Belastingen: in 2021 opbrengst precariobelasting € 3.431.000

Gemeentefonds

60013 Gemeentefonds - Algemene uitkering: in 2022 hogere algemene uitkering € 3.580.000 conform circulaires
60019 Gemeentefonds – Sociaal Domein: in 2022 lagere uitkering € 1.329.000 conform circulaires
60012 Reserveringen en stelposten: in 2021 € 1.044.000 budgetoverheveling COVID-19 middelen

Specificatie mutaties reserves

Onttrekkingen:
Teambuildingsactiviteiten ten laste van werknemersbijdrage IZA-gelden € 18.100
Rente Vitens ten gunste van de exploitatie € 100.000

Besluiten met financieel belang na vaststelling begroting 2021

Begrotingswijzigingen 2021
Meicirculaire 2021 € 599.000 Voordeel
Dekking 'Sport in Lingewaard, goed in beweging' € 14.000 Voordeel

Kadernota 2022 Actualisatie bestaand beleid
Automatiseringsplan ICT € 95.000 Nadeel
Dekking Automatiseringsplan bijdrage Overbetuwe 50% systeembeveiliger € 42.800 Voordeel
Inwerkprogramma en faciliteren Raad € 40.000 Nadeel
Dekking inwerkprogramma Raad uit bestand budget griffie € 6.000 Voordeel

Kadernota 2022 Nieuwe ontwikkelingen
Regionale agenda groene metropoolregio € 198.000 Nadeel
Dekking reg. agenda groene metropoolregio uit product samenwerkingsverbanden € 11.000 Voordeel

Programmabegroting 2022 (Financieel overzicht)
Extra middelen jeugdzorg € 3.259.000 Voordeel
Hogere dekking automatiseringsplan ICT € 68.000 Voordeel
Afrekening BTW compensatiefonds € 200.000 Voordeel
Bestedingsvoorstellen Jeugdzorg 404.000 Nadeel

Overzicht personele inzet:

Bedragen x € 1.000

9	Bestuur en ondersteuning	Begroot 2021	Begroot 2022
60001	Basis registratie personen (BRP)	-635	-663
60002	Burgerlijke stand	-104	-110
60003	Verkiezingen	-24	-49
60004	Eigendommen	-159	-161
60005	Overige gebouwen	-1	-1
60006	Gronden algemeen	-209	-209
60007	Treasury	-9	-9
60011	Belastingen	-43	-43
60051	Stafafdeling	22	22
60052	Team Technisch Wijkbeheer	1.581	1.627
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	1.565	1.581
60055	Team Fac.Zaken & BM-Ondersteuning	8	8
60059	Team Informatievoorziening	249	257
60067	Team Fin./JZ/Ink.	51	51

60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	1.332	1.332
60071	Team Klant Contact Centrum	778	825
60072	Team Projectrealisatie	2.122	2.182
60073	Team Ruimtelijk Beleid	1.944	1.906
60074	Team Sociaal Beleid	985	1.112
60075	Team Bedrijfsbureau SD	2.133	2.240
60076	Team Toegang SD	2.069	2.171
60301	Samenwerkingsverbanden	-38	-38
	totaal lasten	**13.617**	**14.031**

Beleidsnota's

- Nota verbonden partijen
- Nota activabeleid 2020
- Nota reserves en voorzieningen 2020
- Treasurystatuut gemeente Lingewaard 2018
- Financiële verordening gemeente Lingewaard 2021

Investeringsplan

Voor het programma Bestuur en ondersteuning zijn er geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2022-2025.

Ontwikkelingen

Effecten COVID-19

Ook in 2022 verwachten dat we te maken te hebben met de effecten van COVID-19. Als dat nodig is dan gaan we door met de huidige crisisstructuren. Wij verwachten dat de fysieke dienstverlening weer normaal plaats kan vinden. Hybride werken zal niet meer verdwijnen.

Risico's

Herverdeling algemene uitkering (▲)

De beheerders van het Gemeentefonds, de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën, stuurden in juli 2021 een aangepast voorstel voor de verdeling van het Gemeentefonds naar de Tweede Kamer. Het aangepaste voorstel komt op basis van de huidige informatie uit op een structureel nadeel van € 3,2 miljoen (cumulatief € 68 per inwoner). De herijking is gemaximeerd op € 15 per inwoner in 2023. Tot juni 2021 is altijd gecommuniceerd en uitgegaan van een nadeel van € 900.000. Voor 2023 bedraagt het verwachte nadeel dan iets meer dan € 700.000. De herijking verdeling Gemeentefonds is nog niet verwerkt in de circulaires van het fonds. Er zijn verder nog veel onduidelijkheden over de herverdeling. De mogelijke effecten verwerken we daarom nog niet in het saldo van de meerjarenbegroting.

Stijging kosten in overspannen markt (►)

Ondanks de gekrompen economie is er nog steeds sprake van prijsstijgingen bij de aanbesteding van opdrachten door gemeenten. We zien nog steeds een tendens dat inschrijvingen op aanbestedingen hoger uitvallen dan het budget dat daarvoor in de begroting is opgenomen. Daarnaast zijn op steeds meer vakgebieden vacatures moeilijker in te vullen, waardoor personeelskosten stijgen door hogere

inhuurtarieven en/of personeelstoelages. Doordat functies moeilijker zijn in te vullen, zijn er langere tijd hogere kosten door externe inhuur.

Schadeclaims (►)

De kans bestaat dat de gemeente in geschillen met derden te maken krijgt met schadeclaims. Ter mogelijke dekking hiervan wordt daarom een bedrag opgenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Gelet op de positie van de gemeente in gerechtelijke procedures, wordt dit niet nader inhoudelijk onderbouwd. Door dekking voor mogelijke claims op te nemen als risico geeft het bewustzijn en de monitoring als beheersmaatregelen weer.

Gevolgen Van Werk Naar Werk budget (►)

Dit risico is onveranderd ten opzichte van de Jaarrekening 2020. Door de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) werken we meer met arbeidscontracten, waardoor het risico op het daadwerkelijk uitbetalen van WW-uitkeringen stijgt. De kosten voor het begeleiden van medewerkers naar nieuw werk of een andere organisatie wordt ook gefinancierd uit dit VWNW-budget. De kosten groeien daarmee harder dan geraamd. Om dit te beheersen bestaan de volgende maatregelen:

- Begeleiding WW-gerechtigden in het vinden van nieuw werk;
- Ontwikkeling, scholing en training bestaand personeel;
- Beschrijven, optimaliseren en digitaliseren van het WW-proces;
- Mobiliteitsbeleid is in ontwikkeling (van curatief naar preventief).

Verbonden partijen

Groene Metropool Regio		
Doelen	Welke doelen, resultaten wil de VP behalen?	Met de vaststelling van een regionale agenda in november 2021 stelt de regio de doelen vast. Deze zijn gestoeld op vijf opgaven: verbonden regio, productieve regio, circulaire regio, ontspannen regio en de groene groeiregio. De opgaven zijn onderverdeeld in speerpunten en acties.
	Welke prestaties worden er van de VP verwacht?	Opstellen en uitvoeren van een regionale (uitvoerings)agenda op deze vijf opgaven. Afstemming op bovenstaande beleidsgebieden. Verwerven van middelen (in de vorm van subsidie en cofinanciering) t.b.v. uitvoering regionale agenda.
	Aan welke prestatiedoelen uit de begroting draagt dit bij?	De verbonden partij draagt bij aan doelen uit de volgende programma's: 2. Verkeer, vervoer en waterstaat (verbonden regio) 3. Economie (productieve regio) 5. Sport, cultuur en recreatie (ontspannen regio) 7. Volksgezondheid en milieu (circulaire regio)

Groene Metropool Regio		
		8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (groene groeiregio)
Ontwikkelingen	Welke relevante ontwikkelingen zullen zich naar verwachting voordoen?	De acties die prioriteit hebben en die we kansrijker en succesvoller kunnen oppakken op regionaal niveau, zijn opgenomen in de regionale agenda 2022. Begin 2022 zullen de verkenningen en visies van de meeste opgaven zijn afgerond. Daarna worden de uitkomsten vertaald in concrete acties voor het jaar 2023.
	Wat heeft dit voor (financiële) gevolgen?	De kosten van de Groene Metropoolregio vallen voor 2022 uiteen in drie onderdelen, uitgedrukt in kosten per inwoner: a) Kosten regio bureau: € 1,73 b) Kosten The Economic Board: € 1,00 c) Kosten opgaven: € 4,22 Posten a en b zijn reeds opgenomen in de begroting 2021 en lopen door in 2022, post c is opgenomen in de kadernota en wordt in 2022 toegevoegd aan de begroting

Hoofdstuk De paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

In de paragraaf Lokale heffingen bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, de soorten heffingen, de tarief- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

In december 2021 stelt de gemeenteraad de tarieven vast met ingang van 1 januari 2022. Naast de voorgestelde prijsindexering van 1,4% (conform prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product in septembercirculaire 2020) worden tevens wijzigingen in wet- en regelgeving in de verordeningen verwerkt.

Overhead
Bij de heffingen worden de overheadkosten extra-comptabel toegerekend. In 2022 is het overheadtarief € 40 per uur.
De overhead berekenen we alleen over het aantal uren dat wordt toegerekend aan de activiteit. Daarom is in de kostenoverzichten van deze paragraaf geen sprake van een vaste verhouding tussen de totale kosten op het taakveld en de overhead.

Perceptiekosten
De lasten van de DVO Belastingsamenwerking worden doorberekend op basis van aantal bezwaren/beroepen en aanslagregels. Voor de berekening wordt het totaalbedrag van de belastingsamenwerking verminderd met de kosten voor bezwaren/beroepen per gemeente. Het restant wordt op basis van het aantal aanslagregels verdeeld.

BTW-Compensatiefonds
De gemeente mag bij bepaling van de kostendekkendheid de geraamde BTW meenemen (op basis van artikel 229b, lid 2b Gemeentewet). De reden hiervan is dat vóór de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) dit ook toegestaan was en de gemeente bij de invoering van het BTW-compensatiefonds anders een niet bedoeld inkomstenverlies zou hebben geleden.
Het BTW-compensatiefonds wordt gevoed vanuit het Gemeentefonds. Vanuit het Gemeentefonds heeft dus al een verlaging van de Algemene Uitkering plaatsgevonden. De in het tarief betrokken compensabele BTW vormt dus een vergoeding van inkomensverlies veroorzaakt door de verlaging van het gemeentefonds door de uitname van de compensabele BTW.

Wat gaan we doen in 2022?

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de tarieven van 2019 tot en met 2022 te zien.

Omschrijving tarief	2019	2020	2021	2022
OZB:				
- woningen (eigenaar)	0,1729%	0,1674%	0,1599%	0,1621%
- niet-woningen (eigenaar)	0,2957%	0,3013%	0,3040%	0,3082%
- niet-woningen (gebruiker)	0,2363%	0,2408%	0,2429%	0,2463%
Afvalstoffenheffing:				
- vast bedrag	€ 115,80	€ 145,80	€ 148,44	€ 194,28
- restafvalcontainer, per lediging	€ 4,00	€ 8,30	€ 8,45	€ 7,80
- ondergrondse container, per klepopening	€ 1,15	€ 2,41	€ 2,45	€ 2,60
- bovengrondse container, 1-persoonshuishouden	€ 141,60	€ 172,08	€ 175,20	€ 229,08
- bovengrondse container, meerpersoonshuishouden	€ 175,20	€ 206,28	€ 210,00	€ 274,92
Rioolheffing	€ 227,00	€ 231,60	€ 235,80	€ 239,04
Hondenbelasting, per hond	€ 56,16	€ 57,24	€ 58,32	€ 59,16
Toeristenbelasting, per overnachting	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
Precariobelasting op kabels, per m¹	€ 4,00	€ 4,00	€ 4,00	-

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft de hoogte van de gemiddelde belastingaanslag. Dit maakt het mogelijk om verschillende gemeentes met elkaar te vergelijken.
In onderstaande tabel is een vergelijking gemaakt tussen de gemiddelde belastingaanslag van 2021 en 2022. De bedragen zijn indicatief. Hierbij is uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 290.000 (gemiddelde over 2020 met een waardeontwikkeling van 6,6%).

Soort belasting	Eigenaar / gebruiker		Huurder / gebruiker	
	2021	2022	2021	2022
OZB-eigenaar	€ 463,71	€ 470,09	€ 0,00	€ 0,00
Afvalstoffenheffing: vast bedrag	€ 148,44	€ 194,28	€ 148,44	€ 194,28
Afvalstoffenheffing: 6 ledigingen / 180 liter container	€ 59,15	€ 46,80	€ 59,15	€ 46,80
Rioolheffing	€ 235,80	€ 239,04	€ 235,80	€ 239,04
Totaal belastingdruk in Lingewaard	**€ 907,10**	**€ 950,21**	**€ 443,39**	**€ 480,12**
Stijging van de lastendruk, absoluut en procentueel.		€ 43,11 4,75%		€ 36,73 8,28%

De stijging van de lastendruk is met name het gevolg van een stijging van de kosten voor verwerking van afval. De stijging van de lastendruk is bij de eigenaar/gebruiker hoger dan bij de huurder/gebruiker.
De procentuele stijging van de lastendruk is bij de huurder/gebruiker echter hoger dan bij de eigenaar/gebruiker. Dat komt omdat de basis waarmee vergeleken wordt, bij de huurder/gebruiker bijna 50% lager is dan bij de eigenaar/gebruiker, de huurder/gebruiker betaalt namelijk geen OZB.

Volgens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) bedragen de woonlasten voor éénpersoonshuishoudens in 2021 gemiddeld € 895 in Lingewaard (Nederland € 758). Voor meerpersoonshuishoudens is dit in 2021 gemiddeld € 934 in Lingewaard (Nederland € 838). Het Coelo hanteert andere uitgangspunten bij de bepaling van de woonlasten dan wij in bovenstaande tabel hebben gedaan. Die afwijking wordt vooral veroorzaakt doordat het Coelo uitgaat van een afwijkend aantal ledigingen bij de afvalstoffenheffing.

OZB

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Deze heffen we over woningen (eigenaren) en niet-woningen (eigenaren en gebruikers).

Beleidskader
Verordening Onroerende-zaakbelastingen 2021.

Algemeen
Jaarlijks worden de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vastgesteld. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Beschikkingen worden zoveel mogelijk met dagtekening 28 februari 2022 (wettelijke termijn) verzonden. Ook de afhandeling van bezwaarschriften vindt tijdig plaats. De termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar, maar wij streven ernaar de bezwaren tegen de WOZ-waarde binnen 5 maanden en de bezwaren tegen de overige belastingen binnen 3 maanden af te handelen.

Tarief
Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het object op 1 januari 2021. Deze waarde wordt vastgesteld op basis van de gemiddelde waardeontwikkeling in de gemeente Lingewaard. Deze gegevens zijn eind november 2021 bekend.
Bij het vaststellen (in december 2021) van het daadwerkelijke tarief voor 2022 wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarden.
Het tarief voor 2021 wordt verhoogd met het prijsindexcijfer van 1,4%.

Herwaardering WOZ-objecten
Bij een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde daalt het tarief voor de OZB. Voor dit moment gaan we uit van een gelijkblijvende WOZ-waardering. Vanaf 1 januari 2022 moeten de woningen getaxeerd worden op basis van de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op bruto inhoud. De Waarderingskamer heeft alle gemeenten daartoe verplicht. Hiermee wordt aangesloten bij wat branche breed bij waardering van objecten de tendens is.
Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waardes geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag OZB. Niet alleen wanneer waardes dalen, maar ook niet als waardes stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt, wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag zal leiden.

Voorlopige tarieven OZB	2021	2022*
Woningen		
- eigenarenheffing	0,1599%	0,1621%
Niet-woningen		
- eigenarenheffing	0,3040%	0,3082%
- gebruikersheffing	0,2429%	0,2463%

* Tarief ná prijsindexering, vóór herwaardering.

Afvalstoffenheffing

Beleidskader
Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer
Verordening Afvalstoffenheffing 2021
Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2020

Algemeen
Het uitgangspunt voor het tarief van de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking.
Voor het dekken van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking heffen we afvalstoffenheffing.

Tarieven
Elk huishouden betaalt een vast bedrag aan vastrecht. Daarnaast wordt per lediging van de restafvalcontainer of opening van de ondergrondse container een tarief in rekening gebracht. Voor gebruikers van bovengrondse containers geldt een vast tarief, gebaseerd op de grootte van het huishouden.

Ontwikkeling 2022
Bij de vaststelling van de Kadernota 2022 is een amendement aangenomen over de bepaling van de tarieven 2022. Het beslispunt luidt:
Het tekort op de afvalinkomsten vanaf 2022 te verwerken in het vastrecht van de afvalstoffenheffing. Het vastrecht dient 100% kostendekkend te zijn voor alle te verwachten vaste kosten welke niet beïnvloed worden door (aanbied)gedrag. Het variabele deel is bedoeld als dekking voor de kosten voor inzameling en verwerking van restafval."
In de voorgestelde tarieven is het amendement uitgevoerd. Daarnaast is de prijsindexering van 1,4% verwerkt in onderstaande tarieven. De definitieve tarieven worden in december 2021 door de raad vastgesteld. Daarnaast volgt bij deze begroting een informatienota waarin wordt ingegaan op de interpretatie van het amendement en de opbouw van de tarieven.

Tarief	2021	2022
Vast bedrag	€ 148,44	€ 194,28
per lediging van de 180-liter restafvalcontainer	€ 8,45	€ 7,80
per klepopening ondergrondse container	€ 2,45	€ 2,60*
Eenpersoonshuishouden bovengrondse container (vast bedrag)	€ 175,20	€ 229,08
Meerpersoonshuishouden bovengrondse container (vast bedrag)	€ 210,00	€ 274,92

* Uitgangspunt is de inhoud van 60 liter-zak. Op basis van de 180 liter-container is dit tarief berekend op 33,3% van dat tarief.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Afvalstoffen algemeen	7.3 Afval	-133
Huishoudafval	7.3 Afval	-2.790
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	-332
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-41
Perceptiekosten afvalstoffenheffing	0.64 Belastingen overig	-194
Overhead	0.4 Overhead	-355
Compensabele BTW	n.v.t.	-786
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	6.3 Inkomensregelingen	- 136
Subtotaal Lasten		- 4.767
BATEN		
Baten afvalstoffenheffing	7.3 Afval	
Subtotaal Baten		4.856
Saldo		
Egalisatie	0.10 Mutatie reserves	-89
Dekkingspercentage		**100%**

(+ = voordeel, - =nadeel)

De investeringen in de jaren 2022-2025 staan hier.

Rioolheffing

Beleidskader
Artikel 228a van de Gemeentewet
Verordening Rioolheffing 2021

Algemeen
De rioolheffing wordt geheven voor de bekostiging van beheer en onderhoud van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Evenals de afvalstoffenheffing is de rioolheffing kostendekkend: we gaan uit van het principe ‘de vervuiler betaalt’. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een pand. Voor het gebruik van het riool brengen we rioolheffing in rekening. Voor het tarief geldt het uitgangspunt 100% kostendekking. Het voordelig saldo wordt toegevoegd aan de voorziening riolering.
Zoals in het GRP 2017-2021 al werd voorzien zijn in 2022 de baten groter dan de lasten. De voorziening zal daardoor oplopen. Vanaf 2023 zijn de baten lager dan de lasten. Vanaf dat jaar wordt de voorziening aangewend om tekorten op te vangen.

Tarieven
Op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2017-2021) bepalen we het tarief om tot een kostendekkende rioleringszorg te komen. Voor de tarieven maken we een onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Voor woningen geldt een vast tarief, ongeacht de hoeveelheid afgevoerd water. Voor niet-woningen geldt een vast bedrag en vermeerdering wanneer meer dan 350 m^3 water wordt afgevoerd. De tarieven van 2021 worden geïndexeerd met de inflatiecorrectie (1,4%).

Tarief	2021	2022
Vast bedrag woningen	€ 235,80	€ 239,04
Vast bedrag niet-woning	€ 235,80	€ 239,04
Vermeerdering niet-woning vanaf 350 m^3 (per volledige 100 m^3)	€ 33,16	€ 33,63

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Rioolheffing	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Algemeen rioolbeheer	7.2 Riolering	-1.958
Onderhoud	7.2 Riolering	-1.072
Straatreiniging	2.1 Verkeer, vervoer	-182
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-197
Overhead	0.4 Overhead	-457
Compensabele BTW	n.v.t.	-600
Kwijtscheldingen rioolheffing	6.3 Inkomensregelingen	-145
Subtotaal Lasten		- 4.611
BATEN		
Baten rioolheffing	7.2 Riolering	4.885
Subtotaal Baten		4.885
SALDO		
Egalisatievoorziening	7.2 Riolering	-274
Dekkingspercentage		**100%**

(+ = voordeel, - =nadeel)

De investeringen in de jaren 2022-2025 staan hier.
De toelichting in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen staat hier.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader
Verordening Lijkbezorgingsrechten 2021

Algemeen
Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven.
In deze gemeente zijn er vijf algemene begraafplaatsen. Twee van deze begraafplaatsen zijn juridisch gesloten, namelijk Huissen-Stad en Huissen-Zand. De drie open begraafplaatsen bevinden zich in Bemmel, Gendt en Huissen-Hoeve.

Baten
Het grootste gedeelte van de heffing bestaat uit vooruitbetalingen van grafrechten. Aangezien dit een verplichting vormt voor latere jaren, wordt dit gedeelte in een voorziening gestort. Elk jaar onttrekken we dat deel uit de voorziening dat voor dat jaar is vooruitbetaald. Doordat we in 2017 met deze methodiek zijn begonnen valt het dekkingspercentage lager uit. In de komende jaren zal dit dekkingspercentage weer op gaan lopen.

Tarieven
De tarieven worden in 2022 niet verhoogd.

Kostendekking (bedragen x €1.000)

Lijkbezorgingsrechten	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Lijkbezorging	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-102
Gemeentelijke uren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-226
Overhead	0.4 Overhead	-153
Subtotaal Lasten		-481
BATEN		
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	200
Subtotaal Baten		200
SALDO		-281
Dekkingspercentage		41,6%

(+ = voordeel, - =nadeel)

De ontwikkeling van het dekkingspercentage over de jaren 2018 t/m 2021 is:

Jaar	Percentage
2018	23,8%
2019	29,0%
2020	30,8%
2021	42,6%

Precariobelasting

Voor het hebben van kabels en leidingen in, op of boven openbare gemeentegrond hebben we t/m 2021 precariobelasting geheven. De opbrengst hiervan is ingezet als algemeen dekkingsmiddel. Vanaf 1 januari 2022 is het wettelijk niet meer toegestaan om deze heffing op te leggen.

Hondenbelasting

Beleidskader
Artikel 226 van de Gemeentewet
Verordening Hondenbelasting 2021

Algemeen
Hondenbelasting heffen we op basis van het aantal honden dat een eigenaar in bezit heeft. De opbrengsten van hondenbelasting geven we uit aan de uitvoer van het hondenbeleid.
Onderdeel hiervan is dat jaarlijks een deel van de gemeente gecontroleerd wordt op hondenbezit.

Tarieven
Dit jaar wordt de hondenbelasting geïndexeerd met 1,4%, waarmee het tarief per hond op € 59,16 uitkomt.

Vrijstellingen (niet limitatief)

- Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechtziende.
- Honden verblijvend in een hondenasiel.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Hondenbelasting	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Aanleg, beheer en reinigen hondentoiletten	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-113
Gemeentelijke uren	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-61
Overhead	0.4 Overhead	-42
Controle hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	- 6
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	- 29
Kwijtscheldingen hondenbelasting	6.3 Inkomensregelingen	-6
Subtotaal Lasten		- 257
BATEN		
Opbrengst hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	243
Subtotaal Baten		243
SALDO		
Dekkingspercentage		94,6%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Toeristenbelasting

Beleidskader
Artikel 224 van de Gemeentewet
Verordening Toeristenbelasting 2021
Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2016 - 2022

Algemeen
Toeristenbelasting heffen we voor elke toeristische overnachting in de gemeente Lingewaard. De opbrengsten worden ingezet voor de ontwikkeling van toerisme binnen de gemeente. Concreet is dit opgenomen in de Nota toerisme & recreatie 2016-2022. De uitvoer hiervan vindt in overleg met ondernemers en overige participanten plaats. Hierbij hebben we in 2012 met de ondernemers afgesproken het tarief de eerste jaren niet te verhogen.

Tarief
Het tarief is vanaf 2012 € 1,00 per persoon per nacht.
In 2021 overleggen we met de betrokken ondernemers over het verhogen van het tarief vanaf 2023, ruim tien jaar na vaststelling van het huidige tarief.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Toeristenbelasting	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Toerisme / Algemene kosten en subsidies	3.4 Economische promotie	- 97
Toeristische bewegwijzering	3.4 Economische promotie	- 4
Controle toeristenbelasting / perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	- 10
Gemeentelijke uren	3.4 Economische promotie	- 92
Overhead	0.4 Overhead	- 42
Subtotaal Lasten		- 245
BATEN		
Opbrengst toeristenbelasting	0.64 Belastingen overig	93
Subtotaal Baten		93
SALDO		- 152
Dekkingspercentage		38,0%
Incidentele lasten 2022:		
Toerisme / Gastvrije Waaldijk	3.4 Economische promotie	- 25
		- 177
Dekkingspercentage		34,4%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Reclamebelasting

Beleidskader
Artikel 227 van de Gemeentewet
Verordening Reclamebelasting 2021 incl. bijlagen

Algemeen
Reclamebelasting heffen we in de dorpscentra van Bemmel, Huissen en Gendt. De opbrengst hiervan wordt, na aftrek van perceptiekosten, beschikbaar gesteld aan het ondernemersfonds.

Tarieven
Het tarief is afhankelijk van de locatie en de WOZ-waarde van de vestiging.
De voorzitters van de ondernemersverenigingen zitten in het bestuur van Centrum Management Lingewaard (CML). De mogelijkheid tot verhoging van de reclamebelasting (eventueel deels ter financiering van CML, maar ook ter compensatie van eventuele leegstand die gaat ontstaan) is gespreksonderwerp in het CML. Dit kan nog leiden tot tariefswijziging bij vaststelling door de gemeenteraad in december 2021. De voorzitters trekken ook samen op in het bepalen van de tarieven voor 2022.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Reclamebelasting	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	- 80,5
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	- 1,5
Subtotaal Lasten		- 82,0
BATEN		
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	82,0
Subtotaal Baten		82,0
SALDO		0
Dekkingspercentage		100%

(+ = voordeel, - =nadeel)

BIZ-bijdrage

Beleidskader

Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025

Algemeen

Met ingang van 2021 kennen we de 'Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025'.
Zowel de eigenaar als de gebruiker van een WOZ-object (gelegen binnen het aangewezen gebied) betalen een belasting.
Deze belasting is vergelijkbaar met de reclamebelasting, waarbij de opbrengst van de belasting, na aftrek van perceptiekosten, aan ‘Stichting Bedrijveninvesteringszone Houtakker’ beschikbaar wordt gesteld. In deze stichting zijn de verschillende ondernemers op de Houtakker verenigd. Het initiatief van de BIZ ligt dan ook bij de ondernemers. De gemeente helpt onder andere met de uitvoering van deze verordening.

Tarieven

De BIZ-bijdrage is ingesteld voor een periode van vijf jaar (2021 t/m 2025).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

BIZ-bijdrage Houtakker	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN		
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-25,4
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-0,6
Subtotaal Lasten		- 26,0
BATEN		
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	
Subtotaal Baten		26,0

SALDO		0
Dekkingspercentage		100%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Marktgelden

Beleidskader

Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
Verordening Marktgelden 2021

Algemeen

Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Tarieven

De tarieven voor de straatmarkten worden geïndexeerd met 1,4%. In tegenstelling tot wat in de programmabegroting 2021 is aangegeven, is het voornemen om energiekosten door te berekenen nog niet uitgewerkt. Het onderzoek hiernaar is nog gaande.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Straatmarkten	**Taakveld**	**Begroting 2022**
LASTEN		
Kosten markt	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 36
Gemeentelijke uren	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 31
Overhead	0.4 Overhead	- 23
Subtotaal Lasten		- 90
BATEN		
Marktgelden	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20
Subtotaal Baten		20
SALDO		- 82
Dekkingspercentage		22,1%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Wat gaan we doen in 2022?

Beleidskader
Legesverordening 2021 incl. bijlagen

Algemeen
We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn. Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Kostendekkingsoverzichten
In onderstaande kostendekkingsoverzichten zijn alle ramingen opgenomen die in onze legesverordening voorkomen. Indien deze niet in onze legesverordening voorkomen, is er een waarde van 0 opgenomen. Hierdoor is per hoofdstuk, titel en totaal de mate van kostendekkendheid te zien.
De tarieven in de Legesverordening worden met ingang van 2022 verhoogd met het prijsindexcijfer 1,4%.
De verhoging geldt niet voor de bouw gerelateerde leges voor omgevingsvergunningen die geheven worden met de bouwkosten als grondslag (Titel 2). Een stijging van de bouwkosten leidt immers al tot een verhoging van de leges.
Het afschaffen van de leges voor de evenementenvergunningen is (conform de besluitvorming bij de Kadernota 2022) verwerkt in onderstaand overzicht.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Titel 1 t/m 3	**Lasten**	**Baten**	**Dekkings-percentage**
Totaal	**- 2.707**	**1.930**	**71%**

Titel 1: Algemene dienstverlening	**Lasten**	**Baten**	**Dekkings-percentage**
Totaal Titel 1	**- 717**	**695**	**97%**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten	- 3	0	n.v.t.
Hoofdstuk 1: Burgerlijke stand	- 56	47	84%
Hoofdstuk 2: Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	- 226	236	104%
Hoofdstuk 3: Rijbewijzen	- 202	250	124%
Hoofdstuk 4: Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	- 5	4	72%
Hoofdstuk 5: Verstrekkingen uit het Kiezersregister	0	0	0
Hoofdstuk 6: Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens (vervallen)	0	0	0
Hoofdstuk 7: Bestuursstukken	0	0	0
Hoofdstuk 8: Vastgoedinformatie	0	0	0
Hoofdstuk 9: Overige publiekszaken	- 92	60	66%

Hoofdstuk 10: Gemeentearchief	0	0	0
Hoofdstuk 11: Huisvestingswet (n.v.t.)	0	0	0
Hoofdstuk 12: Leegstandswet	0	0	0
Hoofdstuk 13: Gemeentegarantie (n.v.t.)	0	0	0
Hoofdstuk 14: Marktstandplaatsen (vervallen)	0	0	0
Hoofdstuk 15: Winkeltijdenwet (vervallen)	0	0	0
Hoofdstuk 16: Kansspelen	- 1	1	78%
Hoofdstuk 17: Kinderopvang (n.v.t.)	0	0	0
Hoofdstuk 18: Telecommunicatie	- 61	44	72%
Hoofdstuk 19: Verkeer en vervoer	- 27	23	74%
Hoofdstuk 20: Diversen	- 43	33	75%

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	**Lasten**	**Baten**	**Dekkings-percentage**
Totaal Titel 2	**- 1.885**	**1.227**	**65%**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten	-76	0	n.v.t.
Hoofdstuk 1: Begripsomschrijvingen	0	0	0
Hoofdstuk 2: Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	- 99	61	62%
Hoofdstuk 3: Omgevingsvergunning	- 1.701	1.179	69%
Hoofdstuk 4: Vermindering	0	- 19	0
Hoofdstuk 5: Teruggaaf	0	0	0
Hoofdstuk 6: Intrekking omgevingsvergunning	0	0	0
Hoofdstuk 7: Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	- 1	0	22%
Hoofdstuk 8: Bestemmingswijzigingen	- 8	7	85%
Hoofdstuk 9: In deze titel niet benoemde beschikkingen of planwijziging	0	0	-

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	**Lasten**	**Baten**	**Dekkings-percentage**
Totaal Titel 3	**- 105**	**€ 8**	**8%**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten	0	0	n.v.t.
Hoofdstuk 1: Horeca	- 41	7	17%
Hoofdstuk 2: Organiseren evenementen	- 63	0	0%
Hoofdstuk 3: Prostitutiebedrijven	0	0	0
Hoofdstuk 4: Huisvestingswet 2014 (n.v.t.)	0	0	0
Hoofdstuk 5: Marktstandplaatsen	- 1	1	86%
Hoofdstuk 6: Winkeltijdenwet	0	0	0
Hoofdstuk 7: In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	0	0

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Beleidskader
Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2021

Algemeen
Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen, bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en voor de eerste hond bij de hondenbelasting. Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is alleen mogelijk voor:

- Het bedrag van het vastrecht.
- Het bedrag van het aantal containerledigingen of stortingen in een ondergrondse container, met een maximum van 11 ledigingen c.q. 33 stortingen.
- Het vaste bedrag van de aanslag voor de gebruikers van percelen, waarbij het huishoudelijk afval wordt aangeboden via een bovengrondse verzamelcontainer of op een andere wijze.

Zelfstandige ondernemers kunnen voor het privégedeelte van de gemeentelijke belastingaanslag kwijtschelding vragen. Verenigingen en stichtingen kunnen per definitie geen kwijtschelding aanvragen.

Kwijtscheldingsaanvragen
Bij de behandeling van kwijtscheldingsaanvragen wordt als kosten van bestaan 100% van de bijstand als norm gehanteerd. Voor personen ouder dan 65 jaar geldt de norm van 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen inclusief een deel van de tegemoetkoming koopkracht oudere belastingplichtigen (KOB). De normbedragen worden ieder jaar op 1 januari en 1 juli vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau.

Ramingen
In de begroting zijn de in de onderstaande tabel genoemde bedragen voor kwijtschelding opgenomen. In de afzonderlijke kostendekkendheidsoverzichten is hier al rekening mee gehouden.

Bedragen x € 1.000

	Programma	Begroting 2022
LASTEN		
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	6.3 Inkomensregelingen	- 136
Kwijtschelding rioolheffing	6.3 Inkomensregelingen	- 145
Kwijtschelding hondenbelasting	6.3 Inkomensregelingen	- 6
Subtotaal Lasten		- 286

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke risico's de gemeente loopt en welke mogelijkheden de gemeente heeft om eventuele risico's op te vangen.

In het voorjaar van 2020 zijn we geconfronteerd met COVID-19. Dat heeft onder andere gevolgen voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente. We communiceren over de gevolgen via de reguliere P&C documenten. Ondanks de versoepelde maatregelen in de maatschappij is COVID-19 nog immer een thema bij het opstellen van de begroting. In subparagraaf 4 van deze paragraaf worden de gevolgen van COVID-19 nader toegelicht. Hierbij wordt uitgegaan van de status per 31 augustus 2021.

1. Inleiding

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten beleid moeten formuleren over de weerstandscapaciteit en de risico's. Tweemaal per jaar geeft de gemeente een oordeel over de toereikendheid van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de gemeentebegroting en in de jaarstukken. De weergave van de risico's betreft altijd een overzicht van de op dat moment aanwezige risico's. Voor de programmabegroting 2022 is dit peilmoment 31 augustus 2021.

2. Risicobeleid

In 2018 heeft de gemeenteraad de nota Risicomanagement & weerstandsvermogen 2018-2022 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat risico's aan de hand van een risicoprofiel (kans x gevolg) worden beoordeeld. Het weerstandsvermogen wordt middels een ratio berekend.

3. Risico's

In deze paragraaf rapporteren we de risico's die de gemeente loopt. Hierin is een verdeling gemaakt in de algemene reguliere risico's en risico's die zijn ontstaan als gevolg van COVID-19. In het onderstaande overzicht met de top 10 reguliere risico's is tevens per risico aangegeven of het een incidenteel of structureel risico (I/S) is en de ontwikkeling van het risico ten opzichte van de Jaarrekening 2020 (peildatum 31 december 2020) is aangegeven met een pijl.

Nr.	Risico	Omschrijving	Type	Kans	Gevolg	Risicoscore	▼/▲
1	Herverdeling algemene uitkering	Het risico dat de effecten van de herverdeling van de algemene uitkering in het gemeentefonds vanaf 2023 negatief zijn.	S	70-90%	≥ €1.000.000	25	▲
2	Stijging kosten door overspannen markt	Het risico dat de kosten voor aanbestedingen en personeel onevenredig stijgen.	S	70-90%	≥ €1.000.000	25	►
3	Schadeclaims	Het risico op financiële claims van derden ten laste van de gemeente.	I	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►

4	Taskforcemaatregelen	Het risico dat de financiële effecten van de getroffen maatregelen uit de Taskforce sociaal domein onvoldoende zijn als gevolg van niet-beïnvloedbare factoren.	I	30-50%	≥ €1.000.000	15	▼
5	Gevolgen Van Werk Naar Werk budget	Het risico dat de kosten voor de gemeente stijgen bij het beëindigen van een (tijdelijk) dienstverband van een medewerker.	S	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	►
6	Bodemverontreiniging brandweerkazerne Gendt	Het risico dat na het saneren van de grond restverontreiniging (PFAS) aanwezig blijft in het gebied met de daarbijbehorende afvoerkosten.	I	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	▲
7	Informatiebeveiliging	Het risico op schendingen van de privacy en datalekken en de mogelijke claims daardoor.	S	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	►
8	Onvoldoende vervangingsreserves	Het risico dat er onvoldoende reserves zijn voor vervangingsinvesteringen.	S	30-50%	€500.000 ≤ €1.000.000	12	►
9	Omgevingsvisie	Het risico op verminderde inkomsten uit leges binnen de omgevingsvisie door minder vergunningaanvragen.	S	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	►
10	Beschermd wonen	Het risico dat meer mensen gebruik maken van beschermd wonen dan waarvoor budget wordt ontvangen van het rijk.	S	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▲

Uit de Monte Carlo simulatie komt een benodigde weerstandscapaciteit voor de reguliere risico's van € 6.047.000.

Toelichting risico's en beheersmaatregelen

De risico's in de rode en oranje gebieden worden hieronder toegelicht: hoe ontwikkelt een risico zich en welke beheersmaatregelen worden genomen.

Herverdeling algemene uitkering (▲)

De beheerders van het Gemeentefonds, de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën, stuurden in juli 2021 een aangepast voorstel voor de verdeling van het Gemeentefonds naar de Tweede Kamer. Het aangepaste voorstel komt op basis van de huidige informatie uit op een structureel nadeel van € 3,2 miljoen (cumulatief € 68 per inwoner). De herijking is gemaximeerd op € 15 per inwoner in 2023. Tot juni 2021 is altijd gecommuniceerd en uitgegaan van een nadeel van € 900.000. Voor 2023 bedraagt het verwachte nadeel dan iets meer dan € 700.000. De herijking verdeling Gemeentefonds is nog niet verwerkt in de circulaires van het fonds. Er zijn verder nog veel

onduidelijkheden over de herverdeling. De mogelijke effecten verwerken we daarom nog niet in het saldo van de meerjarenbegroting.

Stijging kosten in overspannen markt (►)
Ondanks de gekrompen economie is er nog steeds sprake van prijsstijgingen bij de aanbesteding van opdrachten door gemeenten. We zien nog steeds een tendens dat inschrijvingen op aanbestedingen hoger uitvallen dan het budget dat daarvoor in de begroting is opgenomen. Daarnaast zijn op steeds meer vakgebieden vacatures moeilijker in te vullen, waardoor personeelskosten stijgen door hogere inhuurtarieven en/of personeelstoelages. Doordat functies moeilijker zijn in te vullen, zijn er langere tijd hogere kosten door externe inhuur.

Taskforcemaatregelen (▼)
In de afgelopen jaren merkten we hoe weerbarstig de kostenontwikkeling in het sociaal domein kan zijn. Noodzakelijke zorg willen en zullen wij onze inwoners niet onthouden. Om de kostenontwikkeling te beheersen, hebben we maatregelen geformuleerd in de taskforce. Er bestaat een risico dat de in de taskforce geformuleerde maatregelen niet leiden tot de voorgenomen besparing. Belangrijke oorzaken daarvan zijn externe factoren zoals de gevolgen van beleidswijzigingen door het Rijk en het verwijsgedrag van andere verwijzers. Deze zijn niet altijd voorspelbaar en/of beïnvloedbaar. Voor 2022 schatten we het risico lager in. De arbeidsmarkt herstelt sneller dan gedacht. Daarnaast ontvangen we extra jeugdmiddelen (zie informatienota) waardoor de kans dat we de voorgenomen besparingen niet halen verkleind is.

Schadeclaims (►)
De kans bestaat dat de gemeente in geschillen met derden te maken krijgt met schadeclaims. Ter mogelijke dekking hiervan wordt daarom een bedrag opgenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Gelet op de positie van de gemeente in gerechtelijke procedures, wordt dit niet nader inhoudelijk onderbouwd. Door dekking voor mogelijke claims op te nemen als risico geeft het bewustzijn en de monitoring als beheersmaatregelen weer.

Gevolgen Van Werk Naar Werk budget (►)
Dit risico is onveranderd ten opzichte van de Jaarrekening 2020. Door de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) werken we meer met arbeidscontracten, waardoor het risico op het daadwerkelijk uitbetalen van WW-uitkeringen stijgt. De kosten voor het begeleiden van medewerkers naar nieuw werk of een andere organisatie wordt ook gefinancierd uit dit VWNW-budget. De kosten groeien daarmee harder dan geraamd. Om dit te beheersen bestaan de volgende maatregelen:

- Begeleiding WW-gerechtigden in het vinden van nieuw werk;
- Ontwikkeling, scholing en training bestaand personeel;
- Beschrijven, optimaliseren en digitaliseren van het WW-proces;
- Mobiliteitsbeleid is in ontwikkeling (van curatief naar preventief).

Bodemverontreiniging brandweerkazerne Gendt (▲)
Bij het saneren van de grond onder de brandweerkazerne Gendt is PFAS in de grond ontdekt. De afvoer van PFAS is een lastig vraagstuk waarbij de prijs hiervoor tegen dagwaarde schommelt. Op dit moment is zeker dat er PFAS in de grond aanwezig is maar nog onduidelijk wat de afvoerkosten hiervan zullen bedragen.

Positieve reguliere risico's

Opschalingskorting

De opschalingskorting is een in 2015 ingevoerde jaarlijks oplopende korting tot en met het jaar 2025 op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De reden voor deze korting was gelegen in het idee dat gemeenten een fors bedrag kunnen besparen door op te schalen. Door te fuseren ontstaan grotere gemeenten, bij voorkeur met minimaal 100.000 inwoners. Als je fuseert, heb je minder geld nodig. Mogelijk besluit het rijk deze opschalingskorting af te schaffen. Dit zou leiden tot een voordeel voor de gemeente, dat kan oplopen van 1,3 miljoen in 2022 naar 2,1 miljoen in 2025. Deze ontwikkeling is nog erg onzeker. Het is ook mogelijk dat het rijk de opschalingskorting niet volledig, maar gedeeltelijk (of helemaal niet) afschaft.

25% jeugdmiddelen

Op 2 juni 2021 maakten het rijk en de VNG afspraken over een hervormingsagenda voor het jeugdstelsel. Als onderdeel van die afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1.314 miljoen extra beschikbaar, bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen. Het nieuwe kabinet zal een besluit moeten nemen over de structurele bekostiging vanaf 2023. Daarbij wordt ervan uitgegaan, dat er structureel extra middelen worden vrijgemaakt voor jeugdzorg. Vooruitlopend op dit besluit is er door de VNG bij het rijk op aangedrongen om gemeenten in staat te stellen dat zij hier al rekening mee mogen houden in hun meerjarenbegroting. Hierop is tussen rijk, IPO en VNG afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming vanaf 2023 rekening mogen houden met 75% van de bedragen die structureel nodig zijn volgens de Commissie van Wijzen. Wij nemen dit bedrag op als stelpost. Het mogelijk aanvullend ontvangen van de resterende 25% van de extra middelen jeugd zou voor onze gemeente in 2023 € 901.000, in 2024 € 846.000 en in 2025 € 780.000 betekenen.

4. COVID-19

De ambtelijke organisatie heeft sinds de start van de COVID-19 crisis hard gewerkt om de reguliere werkzaamheden, zorgtaken en dienstverlening zoveel als mogelijk door te laten gaan. Doordat COVID-19 inmiddels meer dan een jaar onderdeel van ons leven en werk is, is COVID-19 verweven met onze dagelijkse reguliere taken en is het lastiger om een duidelijke scheiding te maken tussen reguliere werkzaamheden en COVID-19 werkzaamheden. Dit geldt deels ook voor de risico's in relatie tot COVID-19. Deze zijn hieronder weergegeven en hierbij wordt uitgegaan van de situatie per 31 augustus 2021. Op deze datum gelden er nog door de overheid opgelegde beperkende maatregelen. De ontwikkeling van de risico's ten opzichte van de jaarrekening 2020 (peildatum 31 december 2020) is zichtbaar door middel van een pijl.

Nr.	Risico	Omschrijving	Type	Kans	Gevolg	Risicoscore	▼/▲
1	Discontinuïteit ambtelijke organisatie	Het risico op uitval door COVID-19 en/of disbalans tussen werk/privé met verzuim als gevolg. Capaciteitsprobleem door extra uren aan COVID-19 werkzaamheden. Hierdoor lopen reguliere werkzaamheden vertraging op en afspraken kunnen niet nagekomen worden.	I	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▼

2	Niet tijdig realiseren doelstellingen Taskforce	Het risico dat het uitvoeren van de taskforcemaatregelen vertraging oploopt als gevolg van COVID-19.	I	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▼
3	Tekorten op BUIG-middelen door stijging bijstandsuitkeringen	Het risico dat door faillissementen en inkrimping in organisaties meer mensen in de bijstand komen.	S	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▼
4	Armoedebeleid	Het risico dat de beperkende maatregelen en de recessie leidt tot meer schulden en armoede.	I	70-90%	€100.000 ≤ €250.000	10	►
5	Inhaalzorg/doorlopen indicaties	Het risico dat tijdelijke indicaties die zijn afgegeven om de gevolgen van COVID-19-maatregelen te verzachten, blijvend ingezet worden en uitgestelde zorg alsnog in 2021 moet worden ingezet.	I	50-70%	€100.000 ≤ €250.000	8	►

Uit de Monte Carlo simulatie komt een benodigde weerstandscapaciteit voor de COVID-19 risico's van € 954.000.

Toelichting risico's en beheersmaatregelen

Er zijn geen risico's in de oranje en rode gebieden die hieronder moeten worden toegelicht.

Maatschappelijke risico's

De maatschappelijke risico's hebben niet direct een financieel gevolg, maar zijn wel degelijk aanwezig en kunnen ook een grote impact hebben op onze organisatie en/of samenleving. De volgende belangrijke maatschappelijke risico's zien wij momenteel als gevolg van de beperkende maatregelen en de lockdown:

- Fysieke en mentale gevolgen voor de jeugd in de gemeente Lingewaard;
- Onderwijsachterstanden jeugd. Het rijk heeft het Nationaal Programma Onderwijs opgezet om dit risico te verkleinen. Als gemeente ontvangen we hiervoor middelen;
- Toename eenzaamheid onder inwoners met mogelijk nadelige gezondheidsgevolgen. Met een aanjagersgroep wordt onderzocht wat we kunnen ondernemen om de eenzaamheid te doorbreken;
- Minder interne en externe participatie/samenwerking. Dit risico is aan het afnemen doordat men weer graag (ook fysiek) wil overleggen;
- Mogelijke faillissementen en leegstand van winkels en horeca in de kernen met als bijgevolg de extra vraagstelling aan de gemeente voor herontwikkeling en bestemmingsplannen.

5. Ontwikkeling risico's

Wijzigingen risico's t.o.v. Jaarrekening 2020

Ten opzichte van Jaarrekening 2020 zijn er een aantal wijzigingen in de risico's met een risicoscore van 15 of hoger zichtbaar. Zie hiervoor de beschrijving in de vorige paragrafen. De wijzigingen in de overige risico's worden hieronder nader toegelicht.

- Het risico op beschermd wonen is nieuw. Recentelijk is het nieuwe verdeelmodel bekend geworden. Het verdeelmodel laat voor beschermd wonen een behoorlijke afname zien (2022: € 147 per inwoner en 2032 € 88 per inwoner). Het is nog onduidelijk of en hoe het ingevoerd gaat worden. In de Meicirculaire van 2022 volgen hierover vermoedelijk de definitieve uitkomsten.

- Het verkeersrisico van het niet kunnen voldoen aan de wettelijke verkeerstechnische verplichtingen is niet zichtbaar in de top 10 risico's, maar nog onveranderd.

- Het risico op afval is afgenomen als gevolg van de uitvoer van de beheersmaatregelen op diftar en oud papier verzameling. Over de afvalverwerking en verkoop van plastic verplakkingsmateriaal is de eindafrekening tot en met 2020 nog niet ontvangen. Het materiaal is nog niet verkocht en de gemeente draagt het risico voor de opslag en opbrengst hiervan.

- De PFAS en stikstofproblematiek is nog steeds relevant en leidt tot vertraging in projecten voor woningbouw en infrastructuur. Ondanks dat reeds de nodige woningen zijn gerealiseerd, heeft het gevolgen voor de in het CUP opgenomen ambitie van woningbouw.

- Het COVID-19 risico voor de discontinuiteit van de organisatie is afgenomen. De organisatie is gewend geraakt aan de nieuwe manier van werken waardoor de mogelijke negatieve impact is gedaald.

- Het risico op het niet tijdig realiseren doelstellingen Taskforce is afgenomen. De hoge piek van de besmettingen en werkzaamheden is achter de rug en COVID-19 gerelateerde werkzaamheden zijn opgepakt en/of onderdeel van de dagelijkse praktijk geworden.

- Het COVID-19 risico voor de tekorten op BUIG middelen door stijging bijstandsuitkeringen is afgenomen. De tijdelijke ondersteuningsmaatregelen lopen af op 1 oktober 2021. Het kan zijn dat na afloop van deze regeling de bijstandsafhankelijkheid van met name ondernemers zal toenemen. Dit is echter nog erg onzeker.

- Het COVID-19 risico voor dienstverlening is komen te vervallen. De organisatie en burgers zijn bekend en gewend aan de gedwongen wijzigingen in openingstijden en afspraken.

- Ten aanzien van Scalabor lopen per 1 januari 2023 de huidige contractafspraken af. Tot die datum detacheert de MGR namens de gemeenten de SW-medewerkers 'om niet' aan Scalabor. Door de daling van het aantal SW-medewerkers (gemiddeld 6% per jaar) en de vergrijzing van de doelgroep SW voorziet Scalabor oplopende tekorten en ziet zich genoodzaakt om vanaf 2023 een bijdrage te vragen aan gemeenten voor de begeleiding en ontwikkeling van SW-medewerkers. De hoogte van de bijdrage is op dit moment nog niet definitief en derhalve nog niet als gekwantificeerd risico opgenomen.

Uit de Monte Carlo simulatie komt een totaal benodigde weerstandscapaciteit van € 7.001.000. Dit is

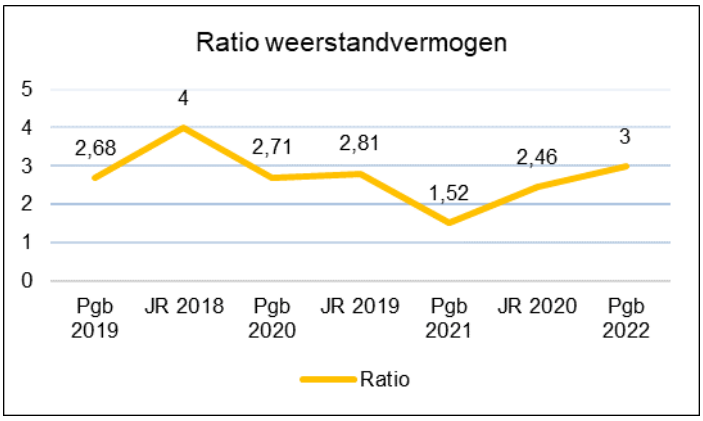
€ 214.000 lager dan in de Jaarrekening 2020. Het reguliere risicobedrag is € 882.000 hoger en het risicobedrag voor COVID-19 is € 1.096.000 lager dan in de Jaarrekening 2020.

6. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de risico's die we lopen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die we hebben om de risico's te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Deze relatie noemen we de ratio van het weerstandsvermogen en bedraagt 3,0. De gemeente streeft naar een minimale ratio van 1,0 (raadsbesluit bij nota Risicomanagement & weerstandsvermogen).

Ratio weerstandsvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 21.153.703
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 7.001.000
Ratio weerstandsvermogen	3,0
Kwalificatie	Uitstekend

In de afgelopen jaren was het verloop van de ratio weerstandsvermogen als volgt:

7. Verbonden partijen

In deze paragraaf beschrijven we de verbonden partijen die zijn ingedeeld in toezichtarrangement 3 'groot belang'. Dit zijn conform de nota verbonden partijen en raadsbesluit van 13 oktober 2020 de onderstaande verbonden partijen.

BVO Doelgroepenvervoer (BVO DRAN)
Hoewel er in het afgelopen jaar sprake was van budgetvoordelen als gevolg van COVID-19 blijft kostenbeheersing een belangrijk aandachtspunt. Vanuit de DRAN wordt zonder aanvullende maatregelen een forse groei van het verbruik en daarmee de kosten voorspeld. Als dit leidt tot een structurele overschrijding van het budget voor het sociaal domein en extra besparingen moeten worden gerealiseerd, worden hiervoor voorstellen gedaan in de taskforce.

VGGM

In 2020 zijn verschillende brandweer verdeelmodellen ontwikkeld, bijvoorbeeld een verdeling op basis van inwoneraantal of op basis van uitkering Gemeentefonds. Dit heeft voor Lingewaard nadelige financiële gevolgen. Over extra kosten van € 250.000 is een raadsbesluit genomen.

Bij de VGGM loopt tevens een functiewaarderingstraject. Het ziet er naar uit dat dit financiële consequenties zal hebben voor de deelnemende gemeenten doordat veel jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen een hoger salaris gaan krijgen.

Groene Metropool Regio

Als nieuwe verbonden partij komt de Groene Metropool Regio in het eerste jaar automatisch in toezichtsarrangement 3 en wordt het daarom in deze paragraaf vermeld. In december 2020 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen besloten de regionale samenwerking aan te gaan. De urgentie hiervoor is tweeledig: slagkracht organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en stevigere samenwerkingsvorm.

8. Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

De gemeenten zijn verplicht om de financiële kengetallen op te nemen in de begroting conform het Besluit Begroting en Verantwoording. De kengetallen geven de financiële positie van onze gemeente weer en maken het mogelijk om deze te vergelijken met die van andere gemeenten. Ook geven ze een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie ten opzichte van de begroting 2021 en de jaarstukken 2020.

Financiële kengetallen	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1.a. Netto schuldquote	50%	69%	59%	69%	71%	78%
1.b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	45%	64%	54%	64%	66%	73%
2. Solvabiliteitsratio	33%	26%	28%	27%	26%	25%
3. Grondexploitatie	7,71%	7,35%	0,63%	0,37%	0,07%	0,21%
4. Structurele exploitatieruimte	-0,37%	-1,76%	1,33%	-0,12%	-0,12%	0,21%
5. Belastingcapaciteit	113,92%	108,25%	113,39%	113,39%	113,39%	113,39%

De provincie hanteert bij de beoordeling 3 categorieën. Deze sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaleringswaarden.

Financiële kengetallen	Gelders gemiddelde	Kengetal Lingewaard	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1.a. Netto schuldquote	67%	59%	<90%	90-130%	>130%
1.b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	59%	54%	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	30%	28%	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	9%	0,63%	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	0,24%	1,33%	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	105%	113,39%	<95%	95-105%	>105%

Het Gelders gemiddelde is berekend op basis van de door de gemeenten in hun begroting 2021 opgenomen kengetallen (de kolom Lingewaard is 2022).

Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol. Alhoewel de provincie onze financiële positie beoordeelt aan de hand van de kengetallen, is voor het behouden van preventief toezicht alleen van belang dat de meerjarenbegroting een positief saldo heeft (art. 203 GW).

1 a. Netto schuldquote

De netto schuldquote = totale schulden / totale baten (excl. reserves)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente.Hoe lager het percentage, hoe beter.

We blijven in categorie A, de minst risicovolle categorie.

1 b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend, omdat er onzekerheid kan bestaan of alle leningen terug worden betaald.

Ook hier blijven we in categorie A, de minst risicovolle categorie.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio = eigen vermogen / totaal balans

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

De solvabiliteitsratio zit in de middelste categorie.

3. Grondexploitatie

Kengetal grondexploitatie = Boekwaarde bouwgrond in exploitatie / totale baten (excl. reserves)

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Of een hoog of laag percentage gunstig is, is afhankelijk van de markt. Bij een gunstige markt zou een hoog percentage meer winstpotentie kunnen hebben.

Het kengetal is kleiner dan 20%. Hierdoor zit Lingewaard in categorie A, de minst risicovolle categorie. Het aandeel van de grondexploitaties in de begroting is vanaf 2022 aanzienlijk lager dan in de jaren daaraan voorafgaand. De boekwaarde van de grondexploitaties bedroeg in 2020 bijna € 9 miljoen. In 2022 is deze boekwaarde nog iets meer dan € 700.000. Door grondverkopen in de afgelopen jaren is het risico met betrekking tot grondexploitaties aanzienlijk kleiner geworden.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte = het saldo van de structurele baten en lasten + het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves / de totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft aan welke structurele financiële ruimte de gemeente heeft. We nemen bij de berekening alleen de structurele baten en lasten mee en dus niet de incidentele. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

We zitten in 2022 en 2025 in de minst risicovolle categorie, in de tussenliggende jaren in de meest risicovolle categorie.

5. Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit = totale woonlasten gemeente Lingewaard / landelijk gemiddelde woonlasten

Dit kengetal vergelijkt de totale woonlasten in Lingewaard met het landelijke gemiddelde. De woonlasten zijn de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Over 2021 bedragen die gemiddeld € 838 in Nederland. We gaan daarbij uit van de woonlasten van meerpersoonshuishoudens. Hoe lager het percentage, hoe beter. De belastingcapaciteit zit in de hoogste categorie. Dat wordt onder andere veroorzaakt door besluiten die in het verleden zijn genomen met betrekking tot verhoging van de OZB.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Evenals in 2021 zitten de netto schuldquote en de grondexploitatie in de minst risicovolle categorie. We hebben een positieve structurele exploitatieruimte in 2022 en 2025. In 2023 en 204 is de exploitatieruimte negatief. Dit is met name het gevolg van de lagere algemene uitkering waarover we in de Meicirculaire 2021 zijn geïnformeerd.
De solvabiliteit loopt in meerjarig perspectief wat terug en tegelijkertijd loopt de schuldquote op. Dit wordt vooral veroorzaakt door geplande investeringen.
De belastingcapaciteit zit nog steeds in de meest risicovolle categorie. De onbenutte belastingcapaciteit kan daardoor niet ingezet worden voor het opvangen van risico's. Echter, we hebben een goed weerstandsvermogen, waarmee we risico's kunnen opvangen. We beoordelen dit daarom per saldo niet als risicovol.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Lingewaard wil een aantrekkelijke gemeente zijn om te wonen, te werken en te recreëren. De openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Het beheer moet voldoen aan het afgesproken kwaliteitsniveau in de beleidsplannen. We investeren in het onderhouden van kapitaalgoederen voor het dagelijks onderhoud, het uitvoeren van (groot)onderhoud en vervangingen.
We gebruiken meerjarenprogramma's voor de uitvoering van groot onderhoud en voor inzicht op de toekomstige uitgaven. Leidt dit niet meer tot het minimaal vereiste kwaliteitsniveau, dan vervangen we de voorzieningen. Op dat moment zijn vervangingsinvesteringen noodzakelijk.

In deze paragraaf geven we de volgende onderdelen per kapitaalgoed weer:

- de kaders die we hanteren voor het onderhoud van de openbare ruimte,
- het actuele onderhoudsniveau,
- welke werkzaamheden we uit gaan voeren,
- de financiële consequenties.

Naast een aantal specifiek genoemde beleidskaders is er een groot aantal wetten dat ook regels stelt aan het onderhoud. Bijvoorbeeld het Burgerlijk Wetboek, de Wegenwet of de Arbowet.
Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap doet dit onder meer op het gebied van fysieke toegankelijkheid. De huidige toegankelijkheidssituatie wegen we vóór onderhoudswerkzaamheden aan bestaande regels en richtlijnen in onder meer het Bouwbesluit en het Handboek voor Toegankelijkheid. Blijkt dat er aanpassingen of verbeteringen noodzakelijk zijn dan brengen we de financiële consequenties hiervan in beeld. Daarmee doen we ook recht aan de bevindingen van de Rekenkamercommissie op dit vlak.

1. Openbaar groen

Programma
5 Sport, cultuur en recreatie

Beleidskader
Groenstructuurplan 2008

- de structuur- en beeldbepalende delen van het openbaar groen binnen de bebouwde kom van de kernen zijn hierin beschreven.

Beeldkwaliteitsplan Openbaar Groen 2009

- beschrijving van de onderhoudsniveaus van openbaar groen.

Onderhoudsniveau
Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B (basis). Voor de centrumgebieden van de kernen is dit hoger. De leeftijd van de beplanting varieert sterk. Verouderde beplanting heeft vaak onvoldoende kwaliteit en is daarmee aanleiding voor selectieve vervanging.

Wat doen we in 2022

- We beoordelen de kwaliteit van het openbaar groen in de kern Huissen.
- We werken de proef met biodivers maaien van de gazons verder uit.
- We voeren aangepast maaibeheer uit om de biodiversiteit in bermen te verhogen en het natuurlijk evenwicht te herstellen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor het behoud van insecten waaronder bijen en vlinders.
- We creëren meer diversiteit in onze plantvakken en bomenareaal.

- We blijven sterk in zetten op de sociale paragraaf in het groenonderhoud. We geven ruim vijftig mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een duurzame werkplek in het groenonderhoud.
- We snoeien knotbomen gefaseerd ter bevordering van voedselvoorraden voor insecten.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor het onderhoud van openbaar groen.
Het reguliere onderhoud aan openbaar groen en bomen bekostigen we uit de exploitatiebudgetten. Voor vervanging van groen en bomen investeren we jaarlijks € 115.000. We activeren deze investering (rente en afschrijving). Daarnaast zijn er voor verbetering en compensatie van openbaar groen middelen uit het Groenfonds beschikbaar.
De budgetten en investeringen zijn ook de komende jaren voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te behouden.

2. Wegen

Programma
2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Beleidskader
Beleidsplan wegverhardingen 2017
- beschrijft de kaders voor onderhoud en vervanging van verhardingen.

Onkruidbestrijdingsplan 2009
- beschrijft de kaders voor niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen en in plantsoenen.

Onderhoudsniveau
Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B. Voor de centrumgebieden van de kernen is dit hoger.

Wat doen we in 2022
- We voeren groot onderhoud van asfaltverhardingen uit aan (delen van):
  - Kommerdijk, Dries en Hogeveld in Gendt,
  - Kerkstraat in Doornenburg,
  - Dikelsestraat, Lingewal, Weteringseweg, Expeditiedreef en Nijverheidstraat in Bemmel,
  - Eversstraat en Begonialaan in Huissen,
  - Lage Zandsestraat en Baalsestraat in Haalderen.
- We brengen een nieuwe oppervlakbehandeling aan op (delen van):
  - Lage Zandsestraat en Zandheuvel in Haalderen,
  - Molenstraat, Hegsestraat en Hemelstraat in Gendt,
  - Fresialaan en Hazekamp in Huissen,
  - Dikelsestraat en Heuvelsestraat in Bemmel,
  - Woerdsestraat in Ressen.
- We voeren groot onderhoud van elementenverhardingen uit aan (delen van):
  - Tuinlaan, Kastanjelaan en de Heister in Bemmel,
  - Karstraat, Eg en Nijverheidsstraat in Huissen.

Vervanging van verharding gaat vaak samen met rioleringsprojecten (zie onder 3.) De revitalisering van de wijk de Zilverkamp, inclusief verhardingen, gaat ook in 2022 nog door.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud wegen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud wegen beschikbaar. Daarmee bekostigen we de uitgaven voor groot onderhoud.

3. Riolering en water

Programma
7 Volksgezondheid en milieu

Beleidskader
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2017-2021 (wordt voor een jaar verlengd)
- bevat de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater in onze gemeente.

Waterwet
- bevat zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van hemelwater;
- richt zich onder andere op voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand;
- bevat bekostigingssysteem (verbrede rioolheffing) voor kosten die voortvloeien uit de zorgplicht.

Wet Milieubeheer
- bevat verplichting tot het inzamelen en transporten van stedelijk afvalwater.

Onderhoudsniveau
De kwaliteit van het onderhoudsniveau van onze riolering is B. Dat wil zeggen dat de (technische) voorzieningen in deugdelijke staat zijn, het afvalwater ongehinderd kan afstromen en de rioolgemalen bedrijfszeker zijn.

Wat doen we in 2022
Bij groot onderhoud beperken we de overlast voor inwoners tot een minimum. Dat doen we door het vervangen van de riolering zo veel mogelijk te combineren met het groot onderhoud aan wegen.
- We vervangen de bestaande riolering en brengen verbeteringen aan tegen wateroverlast in:
  - Woerdsestraat Gendt,
  - Sandershof Bemmel,
  - Hofsteestraat Haalderen,
  - Korte Loostraat Huissen (na afronding nieuwbouw),
  - De wijk Klappenburg in Bemmel (voorbereiding).
- We voeren klein onderhoud uit na kwaliteitsinspecties of meldingen.
- We onderhouden en vervangen pompen en gemalen.
- Een extern gespecialiseerd bedrijf onderhoudt het grondwatermeetnet.

Financieel
In programma 7, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor algemeen rioolbeheer en riolering en waterzuivering (GRP).
Het reguliere onderhoud aan de riolering en de gemalen bekostigen we uit de exploitatiebudgetten.
We activeren vervangingen en verbeteringen van het rioolstelsel (rente en afschrijving).
Het totaal aan kosten in het GRP is in balans met de opbrengst uit de rioolheffing.

4. Gebouwen

Programma
5 Sport, cultuur en recreatie
6 Sociaal Domein
7 Volksgezondheid en milieu
9 Bestuur en ondersteuning

Beleidskader
Beleidsplan Gebouwd Vastgoed 2016

- minimaal kwaliteitsniveau om de gebouwen in stand te houden, voor de functie en/of het gebruik, en het behoud van de bedrijfseconomische (vastgoed)waarde.

Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019

- relatie tussen de strategische doelen die de gemeente heeft en de manier waarop het maatschappelijk vastgoed gebruikt wordt om die doelen te bereiken

Onderhoudsniveau
De huidige onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen, bouwwerken en de technische installaties is redelijk tot goed. Ze voldoen aan het minimale kwaliteitsniveau 3 (basis). Incidenteel kan de conditiescore van een bouwonderdeel onder de norm komen. Oorzaak hiervan is de (plan)ontwikkeling rondom deze gebouwen of locatie. De veiligheid, functionaliteit en de wind- en waterdichtheid blijft gegarandeerd.

Wat doen we in 2022
We voeren regulier en planmatig onderhoud uit op basis van het nader uit te werken OnderhoudJaarPlan (OJP) 2022. Onder andere:

- Renovatie kleedkamers, liftinstallatie en dakbedekking sporthal De Brink Huissen,
- Groot onderhoud plafonds Cultureel Centrum De Kinkel Bemmel,
- Vervanging 'cv-ketels' Ontmoetingscentrum Doornenburg,
- Vervanging 'cv-ketels' sporthal Walburgen Gendt,
- Renovatie sportvloer sporthal De Bongerd Bemmel.

Uitrol Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2022:

- We werken de voorkeursvariant maatschappelijk huisvestingsplan voor Huissen uit naar een uitvoeringsplan.
- We werken aan een richting voor een accommodatieplan in Haalderen.
- We breiden het Ontmoetingscentrum De Leemhof in Gendt uit om ruimte te bieden aan nieuwe maatschappelijke gebruikers en we verkopen Villa Ganita in Gendt.
- We implementeren fasegewijs geharmoniseerde huur- en exploitatietarieven voor de binnen- en buitensport en de maatschappelijke accommodaties.
- We stellen een beleidsplan buitensportvelden op.

Financieel
Onder 'Wat mag het kosten?', in de programma 5, 6, 7 en 9, hebben we de lasten en baten voor onderhoud gebouwen opgenomen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud gebouwen beschikbaar voor planmatig onderhoud.
De voorziening is toereikend om de kosten voor planmatig onderhoud te dekken.

5. Openbare verlichting

Programma
2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Beleidskader
Beleidsplan openbare verlichting 2021

- de wijze waar op we onze openbare verlichting duurzaam in stand houden

Wet informatie-uitwisseling Boven -en Ondergrondse Netten (WIBON)

- registratie van alle ondergrondse voorzieningen bij het kadaster

Onderhoudsniveau
Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B. Door het aanbrengen van LED-armaturen daalt het relatieve energieverbruik. Medio 2021 was het aantal armaturen voorzien van LED ruim 44% van het totaal aantal armaturen.

Wat doen we in 2022
We vervangen onder andere de bestaande verlichtingsarmaturen door LED in:

- het kassengebied Next Garden in Bemmel,
- de wijken Klaverkamp en Klein Rome in Bemmel,
- de omgeving Dullert/Ulkenpad in de wijk Zilverkamp in Huissen.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud openbare verlichting. Uit het jaarlijks exploitatiebudget dekken we de kosten voor onderhoud en energie.
Er zijn geen middelen beschikbaar voor de structurele vervanging van armaturen (door LED) en lichtmasten.

6. Civieltechnische kunstwerken

Programma
2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Beleidskader
Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2021

- kaders voor onderhoud en vervanging van kunstwerken

Onderhoudsniveau
Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B voor de kunstwerken die een leeftijd van maximaal 25 jaar hebben. De oudere kunstwerken hebben het kwaliteitsniveau C. Dit zijn veel constructies uit de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw.

Wat doen we in 2022
We voeren veel klein onderhoud uit waarmee alle kunstwerken tenminste weer op onderhoudskwaliteit B komen. Groot onderhoud voeren we uit aan:

- beschoeiing Kinkelenburglaan in Bemmel,
- voetgangersbrug Kloosterlaan in Huissen,
- betonnen brug Broeksestraat/Lingefietspad in Gendt,
- houten brug en grondkering bij Kolk 77 in Huissen,
- houten brug en grondkering bij Endepoel 34 in Huissen,

- houten brug en grondkering bij Endepoel 31 in Huissen.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud civieltechnische kunstwerken. Naast het exploitatiebudget zijn middelen uit de voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken beschikbaar voor groot onderhoud en uit de bestemmingsreserve voor vervangingsinvesteringen
De voorziening en bestemmingsreserve zijn toereikend om de kosten voor planmatig onderhoud en vervanging te dekken.

7. Speeltoestellen/-tuinen

Programma
5 Sport, cultuur en recreatie

Beleidskader
Beleidsplan spelen (2019)
- kaders om de speelruimte uitnodigend en uitdagend te maken voor alle doelgroepen van jong tot oud

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS)
- veiligheidsvoorschriften voor speeltoestellen op en de inrichting van formele speelplekken

Onderhoudsniveau
De speelplekken en toestellen zijn veilig en voldoen aan het kwaliteitsniveau B.

Wat doen we in 2022
- We voeren de jaarlijkse controle- en onderhoudscyclus uit om te bepalen of onderdelen nog veilig zijn.
- We geven uitvoering aan de uitkomsten van de speeltoestelinspectie (vervangen/vernieuwen toestellen).
- We maken meer schoolpleinen openbaar voor spelen en leggen dit juridisch vast.
- We verbeteren de speelvoorziening aan de Tuinlaan in Bemmel.

Bij alle aanpassingen in de speelruimte hebben we aandacht voor ‘circulaire speelruimte’ en klimaatadaptatie. Ook anticiperen we op de dorps- en wijkontwikkelingsplannen.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud speeltoestellen en speeltuinen.
Het reguliere onderhoud bekostigen we uit het exploitatiebudget. Voor vervanging en verbetering investeren we jaarlijks € 50.000. We activeren (rente en afschrijving) de investering en de kapitaallasten bekostigen we uit het exploitatiebudget.
De budgetten en investeringen zijn ook de komende jaren voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te behouden.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. Hierbij gaat het om regels voor de treasury: het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. De uitvoering van de treasuryfunctie vereist snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Financiering

Financieringspositie
In de Begroting 2021 zijn we ervan uitgegaan dat in de loop van 2021 nog een nieuwe geldlening van € 10 miljoen moet worden aangetrokken. Omdat er in 2021 meer kavels op industrieterreinen zijn of worden verkocht dan verwacht, hoeft de lening van € 10 miljoen in 2021 niet te worden aangetrokken. Wij verwachten in 2022 voor € 10 miljoen aan langlopende geldleningen te moeten aantrekken.
Een belangrijk deel is bestemd voor nieuwe investeringen, zoals het GMP plus en het huisvestingsprogramma onderwijs. Op korte termijn zien wij geen mogelijkheden om de langlopende schuld verder af te bouwen. De inkomsten uit met name de grondexploitaties worden nu ingezet voor de reguliere aflossingen en de investeringen. De schuldpositie van de gemeente Lingewaard zal hierdoor wel iets verslechteren, maar minder dan waar bij de begroting 2021 rekening mee werd gehouden.

Leningenportefeuille
Uit het volgende overzicht blijkt dat door het opnemen van nieuwe langlopende geldleningen en de reguliere aflossingen in 2022 het gemiddeld rentepercentage zal afnemen met 0,62%. Dit is natuurlijk afhankelijk van de werkelijk te betalen rente op de nieuw af te sluiten geldleningen. Voor de begroting 2022 gaan we hier uit van een rentepercentage van 0,3% conform onze rentevisie.

MUTATIES VASTE SCHULD IN 2022
(Bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1 januari 2022	**50.153**	**3,69%**	
Nieuwe leningen	10.000	0,30%	-0,59%
Reguliere aflossingen	-2.636	4,30%	-0,03%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Omzetting vast naar vlottend	0	0,00%	0,00%
Omzetting vlottend naar vast	0	0,00%	0,00%
Eindstand per 31 december 2022	**57.516**	**3,07%**	**-0,62%**

Algemene ontwikkelingen

Intern
Op 13 december 2018 heeft de raad het Treasurystatuut Gemeente Lingewaard 2018 vastgesteld. In dit treasurystatuut zijn de spelregels van de treasuryfuctie vastgelegd. We gaan uit van een laag risicoprofiel.
In 2022 leggen wij u een waar nodig aangepast treasurystatuut ter vaststelling voor.

Extern
Onze rentevisie is als volgt:

	2021	2022	2023
Kapitaalmarktrente (lang)	0,1%	0,3%	1,0%
Geldmarktrente (kort)	-0,5%	-0,3%	0,0%

Bij het bepalen van deze rentevisie richten wij ons op de verwachtingen van een aantal grote banken. Ten opzichte van de begroting 2021 is de rentevisie niet veel gewijzigd. Het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) blijft zeer ruim. De verwachting is dat dit beleid nog zeker 2 jaar zo ruim zal blijven om zo de gevolgen van Covid-19 op de economie te minimaliseren. Met name de geldmarktrente zal hierdoor laag blijven. De kapitaalmarktrente hebben we ten opzichte van de uitgangspunten in de kadernota met 0,1% verhoogd. We zien hier namelijk een licht stijgende tendens. Door de lage korte rente zullen wij onze financiering zoveel als mogelijk afdekken met korte financiering.

Risicobeheer

Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet per 01-01-2022
De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van het lopende jaar naar de stand per 1 januari. De uitgaven in de programma's bedragen afgerond € 114.000.000 (exclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves). De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt dan € 9.690.000.

Renterisiconorm en renterisico's op de vaste schuld per 01-01-2022
De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Het renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Het renterisico op de vaste schuld blijft onder de renterisiconorm, zowel in 2022 als tijdens het hele meerjarenperspectief. Bij het opnemen van nieuw langlopende geldleningen zal in ieder geval met deze norm rekening worden gehouden, zodat deze norm ook in de toekomst niet overschreden zal worden.

Op basis van de huidige inzichten gaan we ervan uit dat er in 2022 één nieuwe geldlening tot maximaal € 10 miljoen moet worden aangetrokken. De lening is nodig om de kortlopende schuld te consolideren en nieuwe investeringen te kunnen betalen. Wanneer we met name in de sfeer van de

grondexploitaties meer inkomsten realiseren, hebben we minder, of lagere geldleningen nodig. Het tegenovergestelde zou zich ook voor kunnen doen, als we meer uitgaven krijgen door bijvoorbeeld onvoorziene nieuwe investeringen.

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2023	2024	2025
Renterisico op vaste schuld	budget	budget	budget	budget
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	10.000	10.000	5.000	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	10.000	10.000	5.000	0
5. Betaalde aflossingen	2.636	2.636	2.636	2.636
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.636	2.636	2.636	0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	**2.636**	**2.636**	**2.636**	**0**

Renterisiconorm

8. Begrotingstotaal per 1 januari	113.622	114.072	115.278	116.378
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	**22.724**	**22.814**	**23.056**	**23.276**

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	22.724	22.814	23.056	23.276
7. Renterisico op vaste schuld	2.636	2.636	2.636	0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	**20.088**	**20.178**	**20.419**	**23.276**

Liquiditeitenplanning

Voor de Begroting 2022 vormt de liquiditeitenplanning van juli 2021 de basis voor de berekening van de verwachte financieringsbehoefte. In deze planning gaan we ervan uit dat er in 2021 geen langlopende geldlening meer opgenomen hoeft te worden. Als de verkoop van gronden erg afwijkt van de raming, kan dit er toe leiden dat meer of minder financiering moet worden aangetrokken. Het mandaat voor het college is voor 2022 maximaal € 10 miljoen. Is meer financiering nodig, dan zullen wij daarvoor een voorstel aan de raad voorleggen. Omdat kort financieren goedkoper is dan lang financieren, blijven we optimaal gebruik maken van kort financieren.

LIQUIDITEITENPLANNING

	2022	2023	2024	2025
Inkomsten				
leningen	10.234	10.231	5.227	224
investeringen	0	0	0	0
grondexploitaties	4.138	1.730	1.560	1.560
overig operationeel	105.764	107.581	109.254	109.254
Totaal inkomsten	**120.136**	**119.542**	**116.041**	**111.038**
Uitgaven				
leningen	4.455	4.343	4.228	4.116
investeringen	21.281	18.077	10.203	14.584
grondexploitaties	1.015	463	320	431
overig operationeel	97.992	98.691	100.099	100.099
Totaal uitgaven	**124.743**	**121.574**	**114.850**	**119.230**
Totale cashflows	-4.607	-2.032	1.191	-8.192
Saldo rekening courant	**-7.085**	**-9.117**	**-7.926**	**-16.118**

Renteschema

In de paragraaf financiering geven we ook inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de rentetoerekening. Dit moeten we doen op basis van het BBV. Met onderstaand schema geven we hieraan invulling.

RENTESCHEMA: -/- = nadeel/lasten + = voordeel/baten				(Bedragen x € 1.000)
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			-/-	1.867
b. De externe rentebaten (idem)			+	44
Saldo rentelasten en rentebaten			-/-	1.823
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	+	153		
c2. De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende taakveld moet worden toegerekend		-		
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		-		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			+	153
d1. Rente over eigen vermogen			-/-	-
d2. Rente over voorzieningen			-/-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (gemiddeld 1,24%)			-/-	1.670
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) (afgerond 1,50%)			+	2.015
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury			+	345

We rekenen meer rente toe aan de verschillende taakvelden dan het totaal aan rentelasten. Bij de toerekening rekenen we met een afgerond percentage. Daardoor ontstaat dit renteresultaat. Dit heeft geen gevolgen voor het saldo van de meerjarenbegroting. De totale rentelasten zijn namelijk verwerkt in het saldo. Dit voordeel op het taakveld Treasury wordt gecompenseerd door de nadelen op de andere taakvelden in de begroting.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Ontwikkeling van de bedrijfsvoering

Inwoners en organisaties staan centraal in onze dienstverlening!
Dat betekent dat we uitgaan van de inwoners, hun leefwereld en hun behoeften. Wij kiezen er daarom voor om bij het opstellen van ons beleid, de toepassing van regels en in de uitvoering van onze taken onze inwoners en hun leefwereld echt centraal te stellen. Wij zorgen ervoor dat 'het mooi leven is in Lingewaard'.

Dit vraagt een bijgestelde mindset van onze organisatie én de medewerkers die hierin werken. Namelijk
van: 'Hoe voeren we onze (wettelijke) taken zo goed mogelijk uit voor onze inwoners?'
naar: 'Wat hebben onze inwoners nodig en wat kunnen wij doen om zo goed mogelijk aan die behoefte te voldoen?'.

Dat betekent dat de rol van situatie tot situatie kan verschillen. Soms voeren we uit, maar vaker zullen we:
- ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving
- verbinden waar mogelijk
- regisseren waar het kan
- en (alleen) regelen waar het moet.

Ontwikkeling van de organisatie
Om deze verandering te bereiken richten we ons op vier verschillende bewegingen:

1. Verbetering dienstverlening
2. Transformatie Sociaal domein
3. Transformatie Ruimtelijk domein
4. Verbetering bedrijfsvoering

Over dienstverlening staat meer vermeld in programma 9. De tweede en derde beweging pakken we op in het Ruimtelijk en het Sociaal Domein, zoals onder meer de acties vanuit het beleidsplan Sociaal domein en bij de implementatie van de Omgevingswet. Hieronder gaan we verder in op de vierde beweging. Bedrijfsvoering ondersteunt de dienstverlening aan de inwoner en moet dus ook deze verandering ondersteunen.

Verbetering van de bedrijfsvoering
Om de inwoner goed van dienst te kunnen zijn is het essentieel om de bedrijfsvoering op orde te hebben. Vandaar verbetering van de bedrijfsvoering.

a. Procesgericht werken
Voor verbetering van de dienstverlening is het nodig dat de organisatie verandert van een taak- en teamgerichte organisatie naar een proces- en resultaatgerichte organisatie. Op verschillende plaatsen werken we aan verbetering/vernieuwing van de processen vanuit het perspectief van de klant. Ook in 2022 verbeteren we een aantal (dienstverlenings)processen.

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De implementatie van deze wet in onze organisatie heeft tot doel de organisatie en de medewerkers hier goed op voor te bereiden. Voordat de wet in

werking treedt zijn onze werkprocessen (en die van de omgevingsdienst) heringericht. Initiatieven worden integraal getoetst en behandeld volgens de 'ja, mits…..' benadering die de wet voorstaat.

b. Integraal en gestructureerd verbeteren.
We managen aan de voorkant verwachtingen en voorspelbaarheid. We maken afspraken over:
Activiteitgericht werken: De afspraken over het werken in ons kantoorgebouw, externe locatie en thuis.
Projectmatig werken: De afspraken over hoe wij in projecten en programma's werken, inrichting, verantwoording, rapportage, rolverdeling, e.d.
Opgavegericht werken: De afspraken over hoe wij opgaven aanpakken, rolverdeling, rapportage, verantwoording, e.d.
Participatief werken: De afspraken over hoe en wanneer we bij de samenleving kunnen aansluiten.

c. Optimaliseren van systemen
Voor een goede bedrijfsvoering is het noodzakelijk dat (de inrichting van) onze systemen op orde zijn. In 2021 zijn we gestart met een nieuw E-HRM systeem. De salarismodule is ingericht. In 2022 gaan we verder met de andere modules. Deze ondersteunen de organisatie bij de sturing en het genereren van managementinformatie.

Mensen

We bereiden ons voor op de toekomst
Om in beeld te brengen wat ontwikkelingen en de (toekomstige) opgaven van ons personeel vragen, maken we gebruik van Strategische personeelsplanning (SPP).

Naast de taakinhoudelijke eisen, brengen we in beeld wat de andere manier van denken en werken vraagt van onze medewerkers en welke competenties daarvoor nodig zijn. Het instrument is geen doel, maar een middel om inzicht te krijgen op de uitdagingen van de toekomst. Het kan ons bovendien helpen inzicht te krijgen in de juiste balans tussen vast personeel en inhuur.

Bij de invoering van dit instrument heeft de nadruk in eerste instantie gelegen op het in kaart brengen van het huidige personeelsbestand met een voorzichtige doorkijk naar de toekomst. In 2022 zal de nadruk liggen op het vertalen van de organisatie brede uitdagingen waarvoor wij staan naar de ontwikkeling die ons personeelsbestand door moet maken en welke instrumenten kunnen helpen bij die ontwikkeling. SPP is een continu proces.

Je doet ertoe in Lingewaard
Een organisatie waarin iedereen kan meedoen, meepraten en meebeslissen; een inclusieve organisatie. Een inclusieve organisatie vraagt iets van de houding en het gedrag van het management en ook van de medewerker zelf.

Komende tijd stimuleren en ondersteunen we iedere medewerker om aan de volgende onderwerpen te gaan werken, zichzelf te ontwikkelen:
Zelfvertrouwen
Zelfverantwoordelijkheid
Zelfreflectie
Zelforganiserend vermogen
Daarnaast hebben we blijvende aandacht voor diversiteit in ons personeelsbestand. Bij de werving denken we aan de voorkant goed na wie (met welke eigenschappen) van toegevoegde waarde is voor het team. Naast inhoudelijk vakkennis is er aandacht voor andere aspecten zoals persoonlijkheid en

talenten als aanvulling op een team. Wij geven mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voorrang in het Werving en Selectie proces (W&S-proces). We denken vanuit mogelijkheden. We dragen inclusie en diversiteit actief uit naar buiten. Het is een belangrijk onderdeel van ons werkgeversmerk.

Zo ontwikkelen wij in Lingewaard
We stimuleren medewerkers om meer eigen regie te pakken. Medewerkers leren te anticiperen op wat het werk nu en in de toekomst van hen vraagt. Werkplezier, werk-privébalans en vitaliteit spelen hierbij een belangrijke rol. Dit zal ook een positieve invloed hebben op het beïnvloedbare ziekteverzuim. In 2022 zetten we in op richting, ruimte en ruggensteun bieden aan medewerkers. We leren medewerkers om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen werkbare leven, te bedenken hoe hun vak zich gaat ontwikkelen en wat dat voor hen persoonlijk betekent.

Inwoners en organisaties staan centraal in onze dienstverlening. Wij vinden het belangrijk dat medewerkers zich hiervan bewust zijn. Communicatie met inwoners is belangrijk, Daarom:

- Stimuleren we nadrukkelijk het communiceren in duidelijke taal. Hiervoor organiseren we onder meer (online) trainingen binnen de organisatie.
- Vinden we het belangrijk dat onze inwoners meepraten over keuzes die in Lingewaard, in hun kern en hun straat worden gemaakt. We versterken participatie door:
    - Tools te ontwikkelen voor participatie: zowel voor medewerkers als extern voor initiatiefnemers die in het kader van de Omgevingswet het initiatief nemen voor participatie
    - Intern trainingen omgevingsgericht werken aan te bieden

Zo werken wij in Lingewaard
Hybride werken is de nieuwe werkelijkheid. Deze manier van werken vraagt van medewerkers meer aan de voorkant na te denken over het soort werk dat ze gaan doen. Meer aandacht voor planmatig werken en manieren van samenwerken. Je kiest de werkplek bij het soort werk dat je gaat doen. Dat kan een werkplek in het gebouw zijn, maar ook een werkplek elders of thuis.
In 2022 blijft er ruim aandacht voor de afspraken over het werken in ons kantoorgebouw, een externe locatie en thuis. Daarbij zal er expliciet aandacht zijn voor sturen (leidinggeven) op afstand en het managen van 'mijn werk' (plannen) voor medewerkers. Daarnaast zal er aandacht voor individuele medewerkers zijn voor werk-privébalans en ter ondersteuning van het hybride werken.
Ook in 2022 blijven we het concept monitoren en verbeteren.

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2020	B2021	B2022
Formatie	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,43	6,52	6,51
Personeelsbezetting	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,29	6,23	6,29
Apparaatskosten	De personele en materiële kosten verbonden aan het functioneren van de organisatie per inwoner	€ 606	€ 623	€ 642
Externe inhuur	Kosten inhuur als percentage van de totale loonsom	11,5%	Max. 10%	Max. 10%
Overhead	Percentage van de totale lasten	12,9%	12%	13,5%
Ziekteverzuim *)	Verzuim als percentage van de totale personele bezetting	5,6%	5,0%	5,0%

*) Dit is geen verplichte indicator.

Toelichting op enkele verplichte indicatoren
Formatie: toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van onze organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Dit is de begrote formatie zoals opgenomen in het vastgestelde formatieplan. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een

vaste of tijdelijke aanstelling of die nog als vacature openstaan.
Personeelsbezetting: het werkelijk aantal fte waarop medewerkers werkzaam zijn op peildatum 1 januari. Het is lastig de werkelijke bezetting voor een toekomstig begrotingsjaar in te schatten. Daarom nemen wij conform de definitiebepaling van de VNG de werkelijk bezetting in fte op 1 januari van het vorige jaar op.
Apparaatskosten: de apparaatskosten stijgen met name als gevolg van budget Wet open overheid (€ 126.000 gedekt door Algemene Uitkering Gemeentefonds), kapitaallasten huisvesting (€ 105.000), systeembeveiliger (€ 43.000 Kadernota 2022) en informatievoorziening en automatisering (€ 28.000). De inzet van de extra middelen jeugdzorg leidt ook tot hogere apparaatskosten.
Externe inhuur: kosten inhuur externen als percentage van de totale loonsom.
Onder externe inhuur vallen onder andere uitzendkrachten, zzp-ers of detacheringsovereenkomsten. Tijdelijke aanstellingen en payroll-medewerkers horen niet bij externe inhuur.
Overhead: toename van de apparaatskosten resulteert ook in een hoger percentage overhead.

Middelen

Goed gebruik van de mogelijke faciliteiten van het gemeentehuis
We verwachten dat we in 2022 daadwerkelijk met een grotere groep medewerkers (hybride) kunnen werken in het gemeentehuis. Op basis van ervaringen bepalen we of er aanpassingen noodzakelijk zijn voor een optimale ondersteuning van de medewerkers bij hun werk.

Stimuleren lokale en duurzame inkoop en aanbesteding in onze organisatie
We stimuleren lokale en regionale ondernemers deel te nemen aan aanbestedingsprocedures. Daarnaast nemen we duurzaamheid mee als wegingsfactor in het inkoopproces/de aanbestedingsprocedure.

We leggen meer de focus op sociale aspecten bij onze inkopen
Daarmee dragen we nog verder bij aan het bereiken van gemeentelijke doelen als meer werkgelegenheid voor mensen die al langer aan de kant staan. In ruil voor de gunning van een opdracht vraagt de gemeente Lingewaard bij 'social return' iets terug van haar opdrachtnemers. Daar waar dat mogelijk is vragen we de opdrachtnemers in elk geval om een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente om met name meer mensen aan het werk te krijgen.

Informatie & gegevens

Onze informatievoorziening is een goede stabiele fundering voor onze dienstverlening.
De kantoorautomatisering is betrouwbaar, veilig en ook uitstekend benaderbaar buiten ons gemeentehuis. Hierdoor kunnen medewerkers plaats onafhankelijk werken. We werken zoveel mogelijk digitaal en zaakgericht. Ons gemeentelijk archief is daar waar dat kan digitaal. Dit ondersteunt onze medewerkers, maar helpt ons ook in het geven van de juiste informatie aan onze klanten.

Verschillende wetten leggen ons verplichtingen op en hebben gevolgen voor onze organisatie
De wet open overheid (Woo)
Deze wet verplicht ons verschillende documenten in verschillende categorieën binnen 14 dagen op internet te publiceren. In 2022 pakken we de implementatie van de Woo projectmatig op.

De Archiefwet schrijft voor dat de overheid haar informatie op een goede manier bewaart.
De nieuwe Archiefwet wordt aangepast aan digitale ontwikkelingen. Daarbij wordt ook de overbrengingstermijn (naar de archiefbewaarplaats die voor iedereen toegankelijk is) verkort naar 10 jaar. Blijvend te bewaren overheidsinformatie is dan eerder toegankelijk voor onze klanten.

Wet digitale overheid
De wet verankert taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden mbt de voorzieningen voor de generieke digitale infrastructuur (GDI), verplichtingen voor bestuursorganen en aanspraken van burgers en bedrijven.
In 2021 analyseerden we in het kader van Wet digitale overheid (Wdo) en Electronic Identities And Trust Services (eIDAS) onze producten en diensten en namen een besluit over de wijze van aansluiten op een landelijke voorziening. In 2022 volgt de implementatie van de aansluiting op deze landelijke voorziening.

Grip op informatie
Juiste informatie zorgt voor een goede dienstverlening. Alle informatie in onze organisatie willen we inzichtelijk hebben en weten waar deze zich bevindt. De kwaliteit van de informatie moet bij de bron bekend zijn en worden bepaald. De bronnen, dat zijn de medewerkers, onze klanten, stakeholders en ketenpartners. De kwaliteit kunnen we bepalen op basis van wettelijke eisen en wensen vanuit de klant/organisatie.

In 2022 zorgen we dat we de gemeentelijke informatie op de juiste manier opslaan, zodat we grip hebben en houden op de gemeentelijk informatie.

Stapsgewijs ontwikkelen we een nieuwe, toekomstbestendige gemeentelijke ICT infrastructuur
Wij zorgen voor goede en veilige ICT voorzieningen.De verwachting is dat in de toekomst de kosten voor de ICT voorzieningen verder zullen stijgen. Er worden hoge eisen gesteld aan de informatiebeveiliging en het monitoren van de systemen, de bedrijfscontinuïteit en veilige apparatuur.

De komende jaren voegen wij met de ICT samenwerking Lingewaard/Overbetuwe onze ICT platformen samen. Dit is efficiënter en zorgt ervoor dat de kosten minder stijgen dan wanneer de beide gemeentes ieder hun eigen ICT platform aanschaffen.

Goede informatievoorziening biedt ondersteuning aan de organisatie bij het informatiegestuurd werken
We brengen gegevens bij elkaar in bruikbare dashboards. Deze dashboards ondersteunen de gemeente om bijvoorbeeld de effectiviteit van investeringen te meten en beter in control te komen over de uitgaven. Het maakt het ook mogelijk om patronen en afwijkingen op normen beter te herkennen. Daardoor versterken we de besturingskracht.

Processen

We nemen jaarlijks veel besluiten en verrichten nog meer handelingen die direct of indirect van invloed zijn op onze inwoners. Naar aanleiding van die besluiten en/of handelingen ontvangen we jaarlijks ongeveer 100 bezwaarschriften en 50 klachten. Afgezet tegen het aantal besluiten en

handelingen zijn dit beperkte aantallen. Ieder bezwaar en iedere klacht beschouwen we als een gratis advies om onze dienstverlening verder te verbeteren. Het komende jaar kijken we wat er nodig is om die dienstverlening nog verder te verbeteren, zodat we uiteindelijk minder bezwaren en klachten ontvangen.

We handelen bezwaren binnen de wettelijke termijnen af
Iemand die het niet eens is met een besluit kan daartegen een bezwaarschrift indienen. Dit bezwaar wordt voorgelegd aan de onafhankelijke commissie van advies voor de bezwaarschriften, nadat we eerst geprobeerd hebben er informeel met de bezwaarmaker uit te komen. De commissie geeft, na beide partijen gehoord te hebben, advies aan het college. Het college neemt daarop een besluit. Voor de afhandeling van dit traject gelden wettelijke termijnen.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2019	W2020	B2021	B2022
Behandelen bezwaarschriften	Afhandeling bezwaren binnen 12 weken	52%	22,5%	70%	60%
	Afhandeling bezwaren binnen 18 weken	90%	52,5%	90%	80%

We handelen klachten zo veel mogelijk in de informele fase af
Er zijn heel veel contactmomenten met burgers en bedrijven. Die verlopen niet altijd naar wens of naar tevredenheid van betrokkenen. Dat kan leiden tot klachten. Deze klachten kunnen onder meer gaan over de persoonlijke behandeling door medewerkers of bestuurders, over het niet nakomen van een afspraak of het geven van onjuiste informatie.

Voor de inwoner en de gemeente is het van belang om de klacht zo snel mogelijk af te handelen. Eerst bespreken we de klacht informeel met de klager. We bekijken hoe de klacht kan worden opgelost. In de praktijk blijkt dit de snelste en beste manier om de klacht op te lossen. Ook in 2022 streven we ernaar om het aantal klachten in meer dan 90% op te lossen in de informele fase.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2019	W2020	B2021	B2022
Klachten	Percentage klachten dat informeel wordt afgehandeld	93,5%	95%	>90%	>90%

Verzoeken om informatie handelen we snel af
Iedereen kan stukken opvragen over zaken waar een gemeente over gaat. Dit wordt meestal in een Wob-verzoek (wet openbaarheid van bestuur) gegoten. Deze Wob-verzoeken dienen volgens de wet worden afgehandeld binnen 4 weken nadat het verzoek is ontvangen. Er is een mogelijkheid voor uitstel met 4 weken. We streven er naar om alle Wob-verzoeken binnen de wettelijke termijnen af te handelen.
In de meeste gevallen lukt het om het verzoek binnen de wettelijke termijn af te handelen.

Als er veel informatie wordt opgevraagd, kost het verzamelen van informatie, het beoordelen en anonimiseren daarvan veel tijd. Ook moeten we rekening houden met belangen van eventuele derden. Deze kunnen bezwaar maken in de vorm van een zienswijze tegen het openbaar maken van de informatie. Deze zienswijze betrekken we dan bij de besluitvorming over het Wob-verzoek. De verzoeken worden afgehandeld binnen de kaders van de wet en de daarin genoemde weigeringsgronden. Daarbij is het uitgangspunt dat we zoveel mogelijk informatie delen.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat	W2019	W2020	B2021	B2022
Wob-verzoeken	Percentage Wob-verzoeken dat binnen de 4-wekentermijn wordt afgehandeld	39%	41%	>65%	>65%

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf geven we een toelichting op de partijen waar de gemeente mee samenwerkt. Als deze samenwerking een bestuurlijk en financieel belang kent, spreken we van een verbonden partij. In uw vergadering van november 2020 heeft u het beleid vastgesteld in de Nota Verbonden Partijen. Deze nota geeft volgens het BBV voldoende kader voor de visie en uitgangspunten. In de diverse programma's van de begroting is beschreven welke bijdrage de verbonden partijen leveren aan het doel of de doelen van de programma's.

Algemeen

Risicomanagement
Per verbonden partij beoordelen we hoeveel bestuurlijk en financieel belang er is en hoeveel risico we lopen. Op basis van deze analyses plaatsen we een verbonden partij in één van de drie toezichtarrangementen. Dit varieert van licht (1) tot zwaar (3). Zie onderstaand overzicht voor de indeling per toezichtarrangement.

Toezichtarrangement 1	Toezichtarrangement 2	Toezichtarrangement 3
Euregio Rijn Waal	Park Lingezegen	BVO DRAN
GO regio Arnhem Nijmegen	Omgevingsdienst Regio Arnhem	VGGM
Recreatieschap Overbetuwe	MGR Sociaal Domein GC	Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen
Stichting Veilig Thuis		
Stichting Economic Board		
Bank Nederlandse Gemeenten		
Vitens		

In de Nota Verbonden Partijen staat beschreven welke maatregelen en instrumenten er bij ieder toezichtarrangement horen. In de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ gaan we verder in op de partijen uit het toezichtarrangement ‘zwaar’.

Wijziging verbonden partij
De Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen is op 1 januari 2021 van start gegaan met de gelijktijdige opheffing van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen.

Beleidsvoornemens 2022
Volgens de Nota Verbonden Partijen evalueren we elk jaar een andere gemeenschappelijke regeling. In 2022 zal dat de VGGM, onderdeel brandweer zijn. Deze stond gepland voor 2021, maar wordt doorgeschoven naar 2022.

Overzicht van de verbonden partijen

Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 april 2016 (Regeling BVO DRAN)
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		Januari 2017
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Het regelen van het vervoer voor doelgroepen uit de deelnemende gemeenten (Wmo, leerlingenvervoer en Jeugd).
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* Wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Er wordt afgerekend tussen de deelnemende gemeenten volgens een verdeelsleutel en naar gebruik van voorzieningen.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 2.170.057
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen per 01-01: € 0 Eigen vermogen per 31-12: € 0 Vreemd vermogen per 01-01: € 8.669.137 Vreemd vermogen per 31-12: € 13.000.867
	Rekeningresultaat 2020	€ 0
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	€ 0. Er wordt afgerekend op basis van werkelijkheid. Derhalve is het saldo altijd € 0
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling AB d.d. 8 juli 2021
	Begroting 2022	Vaststelling AB d.d. 8 juli 2021

Euregio Rijn Waal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		Opgericht in 1971, publiekrechtelijk sinds 1993
Plaats van vestiging		Kleve (D)
Datum meest recente wijziging van de VP		Statuten op 06-06-2019 gewijzigd
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	• 50 Nederlandse en Duitse gemeenten • 3 regionale instanties • 1 kamer van koophandel

Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad:* mw. drs. C.M. Dolmans-Klumper (D66) mw. M.W.L. Peters-Bruger (VVD) *Aangewezen namens het college:* T. Janssen
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	2.51%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 11.750
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen 1-1-2020: € 3.098 miljoen Eigen vermogen 31-12-2020: € 3.150 miljoen Vreemd vermogen 1-1-2020: € 2.166 miljoen Vreemd vermogen 31-12-2020: € 2.007 miljoen
	Rekeningresultaat 2020	€ 112.170
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	2,51% = € 2.815
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling d.d. 10 juni 2021
	Begroting 2022	De begroting wordt in november van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		29-12-2020
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	De gemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Groene Metropool Regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei!

Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad in de regioagendacommissie:* M.J.A. van den Bos en T.B.M. Aaldering *Aangewezen namens het college:* H.W.M. Witjes (AB en DB).
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	5,9% (De gemeente Lingewaard heeft 2 stemmen van de 34)
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 325.649.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Door de oprichting per 1-1-2021 van de Groene Metropool Regio zijn hierover geen gegevens beschikbaar.
	Rekeningresultaat 2020	N.v.t.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	
Rapportages	Jaarverslag 2020	N.v.t.
	Begroting 2022	Vaststelling AB d.d. 7 juli 2021

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 april 2017
Plaats van vestiging		Westervoort
Datum meest recente wijziging van de VP		2018
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	11 gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Regionaal uitvoeren van diverse taken binnen het Sociaal Domein. De GR is modulair opgebouwd. We nemen de modules Inkoop Zorg, onderwijszaken, werkgeversservicepunt en werkgeverschap SW medewerkers af.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* Wethouder H. Witjes (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Zowel voor de MGR als de modules is de kostenverdeling naar rato van het aantal inwoners (en de afname van producten volgens de zgn. sub-modules).
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 4.882.696
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen per 01-01: € 724.000 Eigen vermogen per 31-12: € 656.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 5.233.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 3.406.000

	Rekeningresultaat 2020	€ 0
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	€ 0
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling AB d.d. 24 juni 2021
	Begroting 2022	Vaststelling AB d.d. 24 juni 2021

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 november 2012
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		n.v.t.
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en Provincie Gelderland
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De ODRA verricht (deels voorgeschreven) taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad:* Wethouder T. Janssen (AB) *Aangewezen namens het college:* Wethouder T. Janssen (DB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	16%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 3.185.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen per 01-01: € 1.492.000 Eigen vermogen per 31-12: € 1.755.600 Vreemd vermogen per 01-01: € 3.750.100 Vreemd vermogen per 31-12: € 4.015.300
	Rekeningresultaat 2020	€ 169.735
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	Dit bedrag wordt onttrokken aan de algemene reserve
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling d.d. 15-4-2021
	Begroting 2022	Vaststelling d.d. 15-4-2021

Recreatieschap Overbetuwe

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	3 december 2008, oprichting BV recreatiemaatschappij Rivierenland
Plaats van vestiging	Kerk-Avezaath
Datum meest recente wijziging van de VP	Niet van toepassing

Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeente Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad: S.A.G. Rasing Aangewezen namens het college: Wethouder T. Janssen (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	Geen bijdrage, is in het verleden afgekocht.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen en vreemd vermogen ligt bij de NV Recreatiemaatschappij Rivierenland. GR beschikt derhalve niet over vermogen.
	Rekeningresultaat 2020	Niet van toepassing
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling d.d. 12 mei 2021
	Begroting 2022	Nog niet vastgesteld.

Park Lingezegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 december 2010
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		11 maart 2021
Programma		5. Sport, cultuur en recreatie (openluchtrecreatie e.a.).
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Nijmegen, Overbetuwe en Lingewaard.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Beheer van publiek toegankelijk groen tussen de steden en de financiering van dat beheer.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens college: weth. T. Janssen, weth. Sluiter als tweede bestuurder AB.
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25% in het DB en AB.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	€ 240.000. Dit is de jaarlijkse bijdrage aan het beheerfonds.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het	Eigen vermogen begin 2020: € 12.268.000 Eigen vermogen eind 2020: € 5.176.000

	begin en het einde van het jaar 2020	Vreemd vermogen begin 2020: € 303.000 Vreemd vermogen eind 2020: € 236.000
	Rekeningresultaat 2020	Negatief € 767.000
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	N.v.t.
Rapportages	Jaarverslag 2020	Vaststelling d.d. 1 juli 2021
	Begroting 2022	Vaststelling d.d. 1 juli 2021

VGGM

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		2002: 'Hulpverlening Gelderland Midden'
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		2017: 'Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland – Midden' (i.v.m. Veilig Thuis)
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten: Arnhem, Ede, Wageningen, Renkum, Nijkerk, Zevenaar, Doesburg, Rheden, Overbetuwe, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Scherpenzeel, Barneveld en Lingewaard
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	• Publieke gezondheid • Jeugdgezondheidszorg • Brandweerzorg en rampenbestrijding
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* DB: Burgemeester van Overbetuwe, namens de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard AB: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs, Wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Uit de begroting 2020: • Brandweer 4,9% • Gezondheidszorg 6,7%.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2022 van de VP	• Brandweer € 2.259.000 • Bevolkingszorg € 44.000 • Publieke gezondheid en jeugd-gezondheidszorg 4-18 jr. € 700.000 • Jeugdgezondheidszorg 0-4 jr. € 588.000 • Rijksvaccinatieprogramma € 92.000 • De totale bijdrage is € 3.683.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen 01-01: € 7.367.000 Eigen vermogen 31-12: € 9.884.000 Vreemd vermogen 01-01: € 25.189.000 Vreemd vermogen 31-12: € 26.477.000

	Rekeningresultaat 2020	€ 3.112.000 vóór resultaatbestemming. Ná bestemming € 1.088.000.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2020	Uit te keren aan gemeenten is € 1.088.000. Het aandeel van Lingewaard is ca. 4,9% (€ 50.000 afgerond).
Rapportages	Jaarstukken 2020	Vaststelling door AB d.d. 7 april 2021.
	Begroting 2022	Vaststelling door AB d.d. 23 juni 2021.

Bank Nederlandse Gemeenten

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	26 november 1914
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Het concrete doel is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling: het ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar intergemeentelijk glastuinbouwgebied (art. 4 regeling).
Bestuurlijk belang	Deelname in aandeelhoudersvergadering	*Namens het college* Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als %) t.o.v. totaal	Aantal aandelen 19.305
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	n.v.t.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen per 01-01-2020: € 4.991.000 Eigen vermogen per 31-12-2020: € 4.887.000 Vreemd vermogen per 01-01-2020: € 132.518.000 Vreemd vermogen per 31-12-2020: € 144.802.000
	Rekeningresultaat 2020	Netto winst: € 163.000.000
	Aandeel Lingewaard in het resultaat	Dividend: € 24.517,35 (€ 1,27) per aandeel
	Jaarverslag 2020	Gepubliceerd op 31-03-2021

Vitens

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	2006
	Datum meest recente wijziging van de VP	2 januari 2015

Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders. Zij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder inbegrepen de winning, productie, transport en distributie van water
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen, Dagelijks bestuur	Deelname aan de aandeelhoudersvergadering: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	0,64%; 37.387 aandelen
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	n.v.t.
	Omvang van het eigen vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2020	Eigen vermogen per 01-01-20: € 533 miljoen Eigen vermogen per 31-12-20: € 577 miljoen Vreemd vermogen per 01-01-20: € 1.293 miljoen Vreemd vermogen per 31-12-20: € 1.541 miljoen
	Rekeningresultaat 2020	Netto winst € 23,9 miljoen
	Aandeel Lingewaard in het resultaat	Dividend: € 0. Het hernieuwde financieel beleid stelt dat bij een solvabiliteit lager dan 30 procent Vitens in beginsel geen dividend uitkeert. De solvabiliteit per 31 december 2020 bedraagt 29,4 procent (2019: 29,2 procent). Dit betekent dat Vitens in beginsel geen dividend uitkeert over het resultaat 2020.

Verenigingen en deelnemingen

De gemeente participeert naast de bovenstaande gemeenschappelijke regelingen nog in een aantal verenigingen, stichtingen of andere samenwerkingsverbanden. Het gaat dan om:

- *De Vereniging van Nederlandse Gemeenten*

Lingewaard is, zoals alle andere gemeenten in Nederland, lid van de VNG. Via het college van Burgemeester en Wethouders zijn wij vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering van de VNG. In 2022 bedraagt de bijdrage aan de VNG circa € 70.000. Daarnaast zijn we ook lid van de afdeling Gelderland van de VNG. De contributie hiervoor bedraagt circa € 2.750. Gezien het karakter van het lidmaatschap (vertegenwoordiging en belangenbehartiging) en het ontbreken van enig financieel risico wordt de VNG over het algemeen niet beschouwd als 'verbonden partij'.

- *De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten*

Dit is een overleg platform van gemeenten die aan de grote rivieren in Nederland liggen. Tijdens de digitale Jaarvergadering van de VNR in mei 2021 is N. Kalfs, burgemeester van de gemeente Lingewaard, benoemd als voorzitter van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten. De contributie

in 2022 bedraagt circa € 1.900. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'

.

- *Rijn 6.*

Dit is een samenwerkingsverband met de gemeenten Arnhem, Overbetuwe en Rheden en de waterschappen Rijn en IJssel en Rivierenland. De samenwerking betreft de afvalwaterketen (dus met name riolering). In april 2013 is een samenwerkingsovereenkomst getekend (bestuurlijk). De samenwerkingsagenda maakt deel uit van de overeenkomst. In deze agenda staat concreet beschreven op welke onderdelen samengewerkt gaat worden. Gezien de genoemde criteria kan dit samenwerkingsverband niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'

.

- *Platform NUVAL*

Het platform NUVAL is een samenwerkingsverband van de gemeentelijke aandeelhouders uit Gelderland en Flevoland in Vitens en Alliander. De gemeente Lingewaard is lid van dit platform. Er is geen vaste contributie per jaar vastgesteld. Gemaakte kosten worden naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten en bedraagt voor Lingewaard circa € 450. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'

.

- *Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen*

Deze stichting is door het inmiddels opgeheven GO regio Arnhem Nijmegen (vanaf 1 januari 2021 over gegaan in Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen) opgericht om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren. Naast de lokale overheden nemen bedrijfsleven en kennisinstellingen hier aan deel. Van de deelnemersbijdrage aan de Groene Metropool Regio van € 3,50 per inwoner wordt € 1 per inwoner doorgesluisd naar de stichting Economic Board. Deze stichting is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een rechtstreekse zeggenschap of een rechtstreekse financiële relatie.

- *Stichting Veilig Thuis*

Deze stichting is per 1 april 2017 opgericht door het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Stichting Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en is werkzaam in Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. De bijdrage wordt bepaald o.b.v. inwoneraantallen. De Raad van Toezicht bestaat uit twee wethouders en een burgemeester uit het AB en twee onafhankelijke inhoudelijke deskundigen.
De bijdrage van de gemeente Lingewaard aan de Stichting Veilig Thuis in 2022 bedraagt afgerond €290.000. Er is indirect sprake van bestuurlijke deelname en van een financieel aandeel. Verantwoording hierover wordt afgelegd via de Verbonden Partij VGGM. Deze stichting is ingedeeld in toezichtarrangement 1.

Alle deelnemingen in verenigingen in stichtingen als hierboven beschreven zijn ingedeeld in toezichtarrangement 1.

Voor onderstaande twee verbonden partijen is nog niet formeel een toezichtarrangement bepaald. Vooruitlopende daarop vinden we het toch van belang om hier alvast inzicht te geven in de soort samenwerking.

- *Warmtenetwerk Lingewaard B.V.*

De gemeenteraad heeft op 1 april 2021 ingestemd met de uitgangspunten voor oprichting van een Warmtenetwerkbedrijf Lingewaard. Dit bedrijf start de uitbreiding van het warmtenet binnen NEXTgarden. Op die manier wordt het mogelijk om warmte te leveren aan bestaande en nieuwe

tuinbouwbedrijven en bedrijven op bedrijventerrein Agropark. In de vergadering van 7 juli 2021 heeft de gemeenteraad besloten om af te zien van het geven van wensen en bedenkingen met betrekking tot deelname aan Warmtenetwerk Lingewaard BV.

- *Stichting Centrum Management Lingewaard (CML)*

De gemeente, vastgoedeigenaren en de ondernemersverenigingen Huissen, Bemmel en Gendt werken samen aan het versterken van de centra in de drie kernen. Op 19 juli 2021 zijn de statuten van de hiervoor in het leven geroepen stichting ondertekend. De stichting heeft ten doel het versterken van de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van de winkels, horeca, dienstverlening en de weekmarkten in de centra van de gemeente Lingewaard alsmede het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het gebied.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Visie op grondbeleid

Visie op grondbeleid in relatie tot de doelstellingen, zoals die zijn opgenomen in de begroting

Huidig grondbeleid
De gemeenteraad heeft op 31 oktober 2013 de "Nota Grondbeleid 2013 gemeente Lingewaard" vastgesteld. Hierin zijn de kaders gesteld voor de uitvoering van het grondbeleid. In deze nota is het grondbeleid als volgt beschreven:

"Grondbeleid is een doelgerichte overheidsinterventie in de grondmarkt. Door in de grondmarkt te interveniëren kan de overheid - in de meeste gevallen is dat de gemeente - het bereiken van haar eigen doelstellingen veilig stellen"

Hieruit blijkt dat het karakter van grondbeleid faciliterend van aard is. Het draagt bij aan het behalen van doelen uit andere beleidsvelden en dit op een zo efficiënt mogelijke manier. Deze doelen, waarin het grondbeleid faciliteert, zijn opgenomen in de begroting 2022 in de programma's 2, 3, 5, 7 en 8.

Actualisatie nota grondbeleid
We willen deze nota grondbeleid actualiseren. Een natuurlijk moment om deze nota grondbeleid te actualiseren is na de vaststelling van de Omgevingsvisie, wanneer de programma's zijn uitgewerkt en wanneer de beleidsnota's op het gebied van wonen, economie, duurzaamheid, verkeer, natuur en recreatie geactualiseerd zijn. De actualisatie staat daarom in 2022/2023 gepland.

Wijze uitvoering grondbeleid

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

Om de doelen in deze begroting te realiseren heeft de gemeente Lingewaard de voorkeur voor het voeren van een faciliterend grondbeleid. Als dit in de gegeven omstandigheden wenselijk is, neemt de gemeente een regisserende rol aan. Als dit noodzakelijk is zal de gemeente een actieve rol aannemen.

Actief grondbeleid wil zeggen dat de gemeente zelf (mede-)grondeigenaar of (mede-)ontwikkelaar is. Faciliterend grondbeleid wil zeggen dat de gemeente planologische medewerking verleend aan een initiatief vanuit de markt. In beginsel hanteren we het faciliterend grondbeleid. Daarin nemen we de regie op tempo, kwaliteit en flexibiliteit. In het belang van versnelling staan we 'over-programmering' toe. Vertraging in een project kan dan worden opgevangen door een ander project eerder uit te voeren. In het belang van de realisatie van betaalbare woningen betrekken we corporaties bij plannen. Een plan wordt ontwikkeld via het actief grondbeleid: de Aloysiuslocatie in Huissen.

Afwijken van de genoemde voorkeursroute is mogelijk en zal dan onderbouwd worden aan de hand van inputfactoren: het (maatschappelijk) belang van de ontwikkeling, de mate waarin marktpartijen de ontwikkeling zelfstandig ter hand willen nemen, een eigendomspositie, de inschatting van een risicoprofiel, de winstverwachting, de aanwezige financiële middelen en de beschikbare capaciteit, kennis en kunde.[1]

1 Nota Grondbeleid 2013 gemeente Lingewaard, d.d. 4 september 2013 paragraaf 3.3. p 27 - 28.

Deze voorkeursroute sluit aan op het beeld van de gemeente Lingewaard over de rol van de overheid bij gebiedsontwikkeling. De gemeente kiest er niet voor om vooraf en risicodragend zelfstandig plannen te ontwikkelen waarna zij deze ook uitvoert, maar de gemeente stelt kaders en nodigt marktpartijen uit om goede voorstellen in te dienen die passen binnen deze kaders. Komen marktpartijen als vanzelf met die goede voorstellen, dan is een uitnodiging niet nodig en is een faciliterende rol afdoende. Hiermee wordt duidelijk dat de gemeente Lingewaard de rol van de gemeente niet ziet als die van ondernemer.

Op dit moment hebben we acht complexen waar we een actieve rol hebben aangenomen. We hebben drie actieve complexen voor woningbouw, waarvan de complexen 'Loovelden, Huissen' en 'Fitness Centre/ Rietbaan-Zuid, Huissen' in 2022 worden afgesloten. Verder hebben we een actief complex voor glastuinbouw en drie actieve complexen voor bedrijventerreinen.

De wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert geven wij hieronder per programma in hoofdlijnen weer.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Voor het bereiken van de in dit programma opgenomen doelen kan het noodzakelijk zijn om in 2022 gronden aan te kopen. Het uitgangspunt is minnelijk aankoop. Lukt dit niet dan zetten wij het onteigeningsinstrument in.

Programma 3 Economie

Bedrijfskavels

We zetten de acquisitie via onder andere sociale media, websites van bedrijventerreinen en het inschakelen van verkoopmakelaars voort, met als doel om in 2022 de laatste kavels te verkopen. Daarnaast wordt planeconomische inzet geleverd aan de planontwikkeling voor uitbreidingsruimte van Agropark III binnen het gebied van NEXTgarden.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Park Lingezegen

In 2022 begeleiden we ook nieuwe (particuliere) initiatieven. Als er bij een initiatief sprake is van een bouwplan in de zin van het Besluit Ruimtelijke Ordening, dan verhalen we onze kosten via een anterieure overeenkomst. In deze anterieure overeenkomst leggen we ook de locatie-eisen vast.
Lukt dat niet, dan verhalen we onze kosten via het exploitatieplan.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Versterken biodiversiteit

In de pachtovereenkomsten en gebruiksovereenkomsten voor agrarische grond leggen we vast dat de akkerranden met een bijvriendelijk bloemenmengsel wordt ingezaaid.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Groen en speelruimtes

In wijken, waar nog nieuwbouw plaatsvindt, maken we afspraken in de anterieure overeenkomsten over de aanleg van groen en speelruimte.

Verrommeling buitengebied/binnengebied

Bij functieverandering nemen we een faciliterende rol aan. We verhalen onze kosten via een anterieure overeenkomst. Lukt dit niet, dan verhalen we onze kosten via het exploitatieplan. We maken in de anterieure overeenkomsten afspraken over een bijdrage aan het Landschapsfonds Lingewaard.

Woningbouwlocaties

Bij nieuwe woningbouwontwikkelingen verhalen we onze kosten via een anterieure overeenkomst. Lukt dit niet, dan verhalen we onze kosten via een exploitatieplan.

Meewerken aan particuliere initiatieven

In 2022 begeleiden we ook nieuwe (particuliere) initiatieven. Als er bij een initiatief sprake is van een bouwplan in de zin van het Besluit Ruimtelijke Ordening, dan verhalen we onze kosten via een anterieure overeenkomst. Lukt die niet, dan verhalen we onze kosten via het exploitatieplan.

Beleidsuitgangspunten reserves

De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken

Algemene reserve grondexploitatie

Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Voor het grondbeleid is een algemene reserve grondexploitatie aanwezig. Deze reserve dient ter dekking van onvoorzienbare risico's en als voorziening voor risico's op aangekochte (strategische) gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. De algemene reserve grondexploitatie wordt gevoed uit de (positieve) eindresultaten van alle afgesloten (grond)exploitaties, alle tussentijdse winstnemingen plus de positieve bijstellingen (verlagingen) van getroffen verliesvoorzieningen. Als uit de kostprijsberekening blijkt, dat bij een complex een verlies wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening getroffen (artikel 44 BBV), die ten laste van deze reserve wordt gebracht.

Indien de algemene reserve grondexploitatie volledig is ingezet voor de afdekking van de (verwachte) verliezen van grondexploitaties, dan komen de tekorten, conform de nota Grondbeleid, ten laste van de algemene reserve. Indien de algemene reserve grondexploitaties hoger is dan voor de verevening van de te verwachten tekorten/dekking van de risico's noodzakelijk is, dan kan de gemeenteraad bij de begroting/jaarrekening tot afroming besluiten.

De algemene reserve grondexploitatie bedroeg per 1-1-2021 € 7.366.815 (na resultaatbestemming, na aftrek van de ten laste van de algemene reserve grondexploitaties getroffen verliesvoorzieningen en na aftrek van de voorzieningen van verliezen, die in het verleden in de grondexploitaties zijn ingebracht). Rekening houdend met de winst- en verliesverwachtingen is het verloop van de algemene reserve grondexploitaties naar verwachting als volgt:

	Saldo 1-1-2021	**€ 7.366.815**
Af	Verhoging verliesvoorziening 2021	€ 0
Bij	Verlaging verliesvoorziening 2021	€ 622.600
Af	Afwaardering gronden sportcomplex Polseweg 2021	€ 800.938
Af	Vaststellingsovereenkomst Aloysiuslocatie 2021	€ 300.000
Af	Haalbaarheidsonderzoek bedrijventerreinen	€ 30.000
Af	Voorbereidingsbudget visie Bemmel-Haalderen	€ 50.000
Af	Voorbereidingsbudget onderzoek tijdelijke woningen Lingewaard	€ 50.000
Bij	Tussentijdse winstneming grondexploitatie Houtakker II 2021	€ 774.355
Bij	Verkoop grond woningbouw Bloemstraat / Slingerbos 2022	€ 1.006.700
Af	Verhoging verliesvoorziening 2022	€ 0
Bij	Verlaging verliesvoorziening 2022	€ 0
Bij	Winstneming grondexploitatie Loovelden	€ 120.004
	Saldo 31-12-2022	**€ 8.659.536**

* Van het saldo 31-12-2022 gaat nog 1,4 mln. euro af als er op 30 september 2021 door de gemeenteraad besloten wordt om een verliesvoorziening te treffen van 1,4 mln. euro voor de grondexploitatie om de herontwikkeling Aloysiuslocatie en herinrichting van het Raadhuisplein en omliggende openbare ruimte, mogelijk te maken.

Voorzieningen verliesgevende projecten

Wanneer voor een complex op basis van de jaarlijkse geactualiseerde exploitatieopzet een verlies op eindwaarde (EW) optreedt, dan wordt voor dit verlies een voorziening getroffen.

De verliesvoorziening per 31-12-2020 is gebaseerd op de actualisatie van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2020 die in maart 2021 is uitgevoerd. De bijstelling van de verliesvoorziening is gebaseerd op de huidige prognose van de geactualiseerde grondexploitaties voor de begroting 2022 die in juni 2021 is uitgevoerd.

Complex-nummer	Complexnaam	Getroffen verliesvoorziening per 31-12-2020	Bijstelling op basis van huidige prognose	Verliesvoorziening na bijstelling op basis van huidige prognose
A.042	Fitness-Centre/Rietbaan-Zuid, Huissen	€ 245.700	€ 0	€ 245.700
A.043	Pannenhuis II, Huissen	€ 105.000	€ 53.500	€ 51.500
A.110	Glastuinbouwgebied Bergerden	€ 1.977.900	€ 569.100	€ 1.408.800
	Voorzieningen voor verliezen die ingebracht zijn in de grondexploitaties	€ 647.220		€ 647.220
Totaal		€ 2.975.820	- € 622.600	€ 2.353.220

Risico's van de grondzaken

Zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing onder 4. 4.Risico's.

Prognose resultaten bouwgrondexploitaties

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale bouwgrondexploitaties

Complexen	Einde looptijd	Winstverwachting/ Verliesverwachting
		V=voordeel N=nadeel
Bedrijventerreinen		
A.040 Agropark, Huissen	31-12-2025	€ 1.593.647 V
A.043 Pannenhuis II, Huissen	31-12-2023	€ 51.443 N
A.045 Houtakker II, Bemmel	31-12-2026	€ 2.131.067 V
Woningbouw		
A.032 Markt 20-24, Gendt	31-12-2023	€ 63.098 V
A.042 Fitness-Centre/Rietbaan-Zuid, Huissen	31-12-2022	€ 245.606 N
A.051 Loovelden, Huissen	31-12-2022	€ 120.004 V
Glastuinbouw		
A.110 Glastuinbouwgebied Bergerden	31-12-2029	€ 1.408.794 N

Winst / verlies

Winstverwachting, verliesverwachting en geraamde winstneming bouwgrondexploitaties 2022

In 2022 worden de complexen Loovelden, Huissen verwachte winst € 120.004 en Fitness Centre/Rietbaan-Zuid, Huissen met een verwacht verlies van € 245.606 afgesloten.

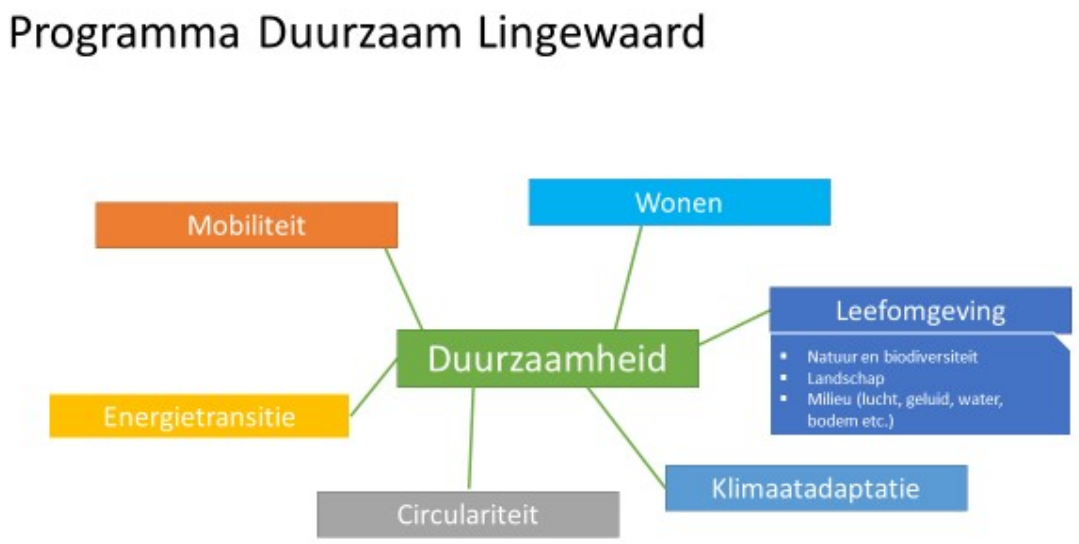
Paragraaf 8 Duurzaamheid

Inleiding

Verduurzamen is hard nodig. Het klimaat verandert, doordat er teveel broeikasgassen in de lucht zijn, ook door menselijk handelen. Hierdoor warmt de aarde op en dit heeft gevolgen voor mens en dier. We vinden het erg belangrijk de wereld te verduurzamen, voor onszelf en volgende generaties. Iedereen draagt zijn of haar steentje bij, 'iedereen doet wat'. De één legt het dak vol zonnepanelen, de ander zaait zijn akker in met een bloemrijk mengsel, weer een ander sluit een abonnement af voor een elektrische deelauto of neemt een warmtepomp in gebruik. Alle beetjes helpen. We pakken duurzaamheid integraal aan in onze gemeente. In deze duurzaamheidsparagraaf geven we een overkoepelend zicht op de thema's die vallen onder duurzaamheid.

Duurzaam Lingewaard

Wij hebben duurzaamheid hoog in het vaandel. We werken samen met inwoners(initiatieven), ondernemers, woningbouwcorporaties, Lingewaard Energie, Lingewaard Natuurlijk, de netbeheerder en uiteraard de partners in de regio. De duurzaamheidsparagraaf bundelt de acties die we uitvoeren op onderstaande duurzaamheidsthema's:

Er staan drie overkoepelende acties gepland voor Duurzaam Lingewaard in 2022, namelijk:
A. We besluiten hoe duurzaamheid wordt verweven in de omgevingsvisie.
B. We continueren ons monitoringsinstrument voor duurzaamheid de Duurzaam Lingewaard Balans.
C. We communiceren wekelijks over duurzaamheid en gebruiken hiervoor één boodschap naar buiten toe.

A. Mobiliteit

Mobiliteit en verkeer hebben invloed op ons milieu. We verwachten een toename van het aantal inwoners en werkenden in onze regio, daardoor komen er meer vervoersbewegingen. Regionaal en landelijk vraagt dit om samenwerking. We trekken samen op om vervoer te verduurzamen.

Regionaal werken we samen aan de speerpunten Gebiedsgerichte corridoraanpak, Regionaal (snel)fietsnetwerk, Mobiliteitshubs en knooppunten, Gedragsaanpak duurzame mobiliteit en Verkeersveiligheid. Als gemeente stimuleren we bewoners om vaker de fiets te pakken en de auto te laten staan. Het doelgroepenvervoer verduurzaamt. Ook faciliteren we laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen.

Voor 2022 staan de volgende acties gepland, deze zijn ook opgenomen in programma twee:
A.1. We pakken de acties op uit het beleid voor laadinfrastructuur

a. Uitvoering geven aan vastgestelde Visie en Plaatsingsbeleid laadinfrastructuur;
b. Opstellen plan- & prognosekaarten voor laadinfrastructuur.
c. Deelname aan Regionale concessie laadinfrastructuur en het blijven plaatsen van oplaadpalen.

A.2. We ondersteunen het project EV-deelauto in Lingewaard.
A.3. We realiseren fietsvoorzieningen op de Plak te Bemmel.
A.4. We gaan samen met de regio een verkenning uitvoeren naar een nieuwe snelfietsroute tussen Huissen-centrum en Arnhem-zuid.
A.5. We zijn betrokken bij de voorbereiding van een nieuwe OV-concessie, waarbij onder andere wordt ingezet op schonere bussen.
A.6. We gaan door met het stimuleren van het fietsgebruik door fietsparkeervoorzieningen en fietsoplaadpunten te realiseren.

B. Wonen

Woningen moeten energiezuiniger. De energie die je nog gebruikt, kan duurzaam worden opgewekt met zonnepanelen of een zonneboiler. Dit geldt voor de gehele woningvoorraad en dat zijn in Lingewaard circa 12.000 woningen. Woningbouwcorporaties, netwerkbeheerders en installateurs zijn cruciale partners.

Duurzaam wonen is meer dan alleen energietransitie. Het gaat ook om voorbereid zijn op een veranderend klimaat, dat heet een 'klimaat-adaptieve' woonomgeving. Het gaat bijvoorbeeld om groen en water in de buurt en minder kwetsbaar worden voor wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Kijk ook naar mogelijkheden om de natuur te versterken in de woonomgeving. En ga verantwoord om met materialen in de bouw, hergebruik sloopafval en bouwmateriaal. We zien dat de markt deze onderwerpen ook al oppakt door bijvoorbeeld conceptueel, circulair en ook natuur inclusief te ontwerpen.

Voor 2022 staan de volgende zaken gepland, welke ook zijn opgenomen in programma acht:
B.1. We verkennen de mogelijkheden om circulair en conceptueel bouwen in nieuwe plannen op te nemen, waarbij we aanhaken bij de ambitie uit de Woondeal om ons in te spannen hiervoor in de toekomst een percentage van 25% circulair te halen.
B.2 Bij nieuwe ontwikkelingen, zoals de realisatie van een woonwijk, kijken we naar mogelijkheden om de natuur te versterken door natuurinclusief te ontwerpen.

B.3. Voor bovenstaande punten haken we aan bij ontwikkelingen die in de Groene Metropool Regio op dit terrein ontwikkeld worden.

C. Circulariteit

Bij 'circulariteit' behouden grondstoffen hun waarde. Energie, water en materialen behouden en hergebruiken. Het restproduct van de één, is de grondstof voor de ander. Daar doen we in Lingewaard aan mee. We willen in 2030 voor 50% afvalloos zijn, waarbij we ons aansluiten bij de ambitie van de provincie om in 2050 volledig afvalloos te zijn. Ook nemen we regionaal deel aan het project om de Grond-, Weg- en Waterbouw sector (GWW) circulair te maken. Ook circulaire bouw en infrastructuur is regionaal een thema waar we in participeren.

Ook ondernemers werken circulair of denken hierover na. Graag stimuleren en faciliteren we ondernemers hiertoe. We kunnen bijvoorbeeld het onderzoeken van nieuwe concepten aanjagen of ondernemers met partners in contact brengen die actief zijn in de regio. Op NEXTgarden onderzoeken we vernieuwende concepten zoals de teelt van waterlinzen. Veel van deze ontwikkelingen verkeren nog in de experimenteerfase. De gemeente faciliteert haalbaarheidsstudies en experimenten.

Voor 2022 staan de volgende acties gepland, zie ook de programma's drie en zeven:
C.1. Uitrollen en optimaliseren van het gemeentelijk Grondstoffenbeleid:
- reductie van restafval blijven stimuleren;
- optimaliseren van het faciliteren van inzamelen van grondstoffen;
- het betrekken van inwoners, onder meer met een open platform voor inwoners met kennisuitwisseling over afval en circulariteit.

C.2. Gesprekken voeren met ondernemers die circulair(der) willen gaan werken.
C.3. Onderzoek naar de potentie van teelt van waterlinzen ter stimulering van de bio-economie.

D. Klimaatadaptatie

We hebben te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Zo zullen zomers heter en winters zachter en natter worden. Het weer verandert en er komt vaker veel regen in korte tijd, extreme hitte en droogte. Dit kan grote gevolgen hebben voor onze gezondheid, veiligheid, leefbaarheid en economie. Daarom willen we ons hier goed op voorbereiden. Dit aanpassen aan het veranderende klimaat noemen we klimaatadaptatie. Hier passen we ook onze inrichting van de ruimte op aan.

We werken hiervoor samen met acht andere gemeenten, Waterschap Rivierenland en Provincie Gelderland samen aan een klimaatbestendige regio. In 2021 is dit vastgelegd in de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) en Samenwerkingsagenda. Ook lokaal hebben we beleid opgesteld, genaamd de Lokale Adaptatie Strategie (LAS). Dit is een plan waarin staat beschreven hoe we onze omgeving zo goed mogelijk aanpassen aan het veranderende klimaat.

Voor 2022 staan de volgende acties gepland, deze zijn ook opgenomen in programma zeven:
D.1. Samen met de regio aan de slag met de maatregelen uit de Samenwerkingsagenda.
D.2. Handelen volgens de inhoud van de Lokale Adaptatiestrategie.

E. Leefomgeving

Lingewaard is een groene gemeente. Inwoners en toeristen kunnen er recreëren, bedrijven kunnen zich op specifieke locaties ontwikkelen en natuur- en landschapswaarden zijn belangrijk en volop aanwezig. Goede luchtkwaliteit, een gezond geluidsniveau en goede bodemkwaliteit zijn belangrijk, de ODRA handhaaft voor ons de geldende milieunormen.

Ook landschap valt onder leefomgeving. We willen de 'leesbaarheid en herkenbaarheid' verbeteren en ook cultuurhistorie is hierbij belangrijk. We versterken de landschappelijke kwaliteit van onze gemeente door groene inrichtingsmaatregelen en -projecten waarbij ook aandacht uitgaat naar stimulering van natuurwaarden en biodiversiteit.
Meer groen is goed voor de biodiversiteit. Hoe meer verschillende soorten planten, dieren, bomen, bloemen, die thuishoren in onze regio, hoe groter de biodiversiteit. Bij aanplant van nieuw groen houden we daar rekening mee. Bomen spelen hierin een beeld- en sfeerbepalende rol. Een grote biodiversiteit is niet alleen van belang voor de natuur, maar ook voor ons leven en welbevinden.

Voor 2022 staan de volgende acties gepland, deze acties zijn tevens opgenomen in de programma's 5, 7 en 8. We continueren het Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2019-2023, om biodiversiteit, natuurwaarde en landschappelijke kwaliteit te verbeteren in combinatie met participatie van bewoners:
E.1. Beplantingsproject Lingewaard in 't Groen (vergroenen en landschappelijk inpassen van erven in buitengebied).
E.2. Cursus aanleg en beheer van landschapselementen.
E.3. Oprichten werkgroep voor het creëren en beheren van aantrekkelijke biotopen (onder meer bijenoases).
E.4. We voeren het project Bloemrijke akkerranden opnieuw uit. Hierin brengen gemeenten Overbetuwe en Lingewaard samen met agrariërs de voor beleving en biodiversiteit waardevolle bloemrijke akkerranden terug in het landschap.
E.5. Wegwerken achterstallig onderhoud bij (een selectie) landschapselementen in particulier eigendom.
E.6. Levend Landschap Gendt-Doornenburg (project ter ondersteuning van bewoners bij het omzetten van ideeën voor het landschap naar concrete uitvoering in de omgeving).
E.7. We brengen in beeld bij welke nieuwbouwwijken waterdoorlatende materialen gebruikt kunnen worden i.p.v. gesloten verharding.
E.8. Minimaal 50% van de herplant zijn bomen die een belangrijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit.

F. Energietransitie

In 2050 willen we de energie die we gebruiken, duurzaam opwekken. Daar is een flinke inspanning voor nodig, die noemen we de 'energietransitie'. Wij werken aan de energietransitie vanuit drie pijlers:

1. het besparen van energie;
2. het opwekken van duurzaam geproduceerde energie;
3. het verduurzamen van de warmtevoorziening ('van het aardgas af gaan').

We werken samen met inwoners(initiatieven), bedrijven, Lingewaard Energie, Stichting Lingewaard Natuurlijk, woningbouwcorporaties, netbeheerder en andere partners. De gemeente heeft een regierol in de energietransitie. Dat betekent bijvoorbeeld dat we inwoners voorlichten over het besparen van energie. Dat we duurzame bedrijven een podium bieden. En dat we actief stappen zetten op het

gebied van warmtetransitie. Zo onderzoeken we de mogelijkheden van het gebruiken van warmte uit zonne-energie en uit het water. We faciliteren duurzame initiatieven vanuit inwoners, wijk- en dorpsontwikkelingsplannen en ondernemers. De energie die ontstaat, brengen we graag verder.

Voor 2022 staan er vooral acties opgenomen in programma 7. Aanvullend zijn de volgende acties gepland, één algemene actie en de overigen genoemd per pijler:
F.1. We herzien waar nodig het beleidskader energietransitie, inclusief de routekaart.

Energiebesparing:
F.2. We geven woningisolatie een 'boost' door extra in te zetten op communicatie, minimaal vijf maal.
F.3. We voeren ten minste 1 project uit waarin minstens tien particulieren meedoen met verduurzaming aan huurwoningen door de woningbouwcorporaties.
F.4. We bieden bedrijven die verduurzamen een podium door een filmpje met hen op te nemen ofwel een artikel te plaatsen in het gemeentenieuws en/ of de nieuwsbrief bedrijven.
F.5. We voorzien bedrijven met een voucher t.w.v. 300 euro, op een natuurlijk (keuze)moment (verhuizing, verbouwing e.d.), om te besteden aan advies betreffende mogelijkheden voor energiebesparing/ energietransitie

Opwekken van duurzame energie:
F.6. We onderzoeken hoe Agropark III een duurzaam bedrijventerrein kan worden. We bepalen hiervoor samen met de betrokken ondernemers een plan van aanpak en zetten de eerste stappen.
F.7. We onderzoeken de potentie van zonnepanelen op Pannenhuis en informeren ondernemers hierover.
F.8. We voeren minimaal tweemaal per jaar overleg met de netbeheerder, zodat we de situatie rondom netbelasting goed blijven monitoren.
F.9. We bekijken in hoeverre we energietransitie gebiedsgerichter kunnen aanvliegen, in lijn met de gedachte van de omgevingsvisie.
F.10. We blijven betrokken bij het onderzoek naar de mogelijkheden voor energie uit waterkracht bij Fort Pannerden.

Warmtetransitie:
F.11. We voeren gezamenlijk met werkgroep Duurzaam Zilverkamp en Waardwonen de wijkaanpak uit voor een 'aardgasvrij ready' wijk. Dit betekent dat de wijk voorbereid is op overstappen naar een alternatief voor aardgas.
F.12. We zetten gezamenlijk met de werkgroep Doornenburg Duurzaam met Energie stappen in de warmtetransitie van het dorp.
F.13. We werken verder aan een energieneutraal NEXTgarden in 2030 (bijbehorende acties staan ook in programma 3).
F.14. We communiceren over de voortgang van het onderzoek Hoge Temperatuur Opslag (HTO) op Bergerden. Dit is een baanbrekend voorbeeld voor Nederland en daarbuiten.
F.15. We zetten het Lingewaards Warmte Infra Bedrijf (LWIB) voort, zodat er projecten ontwikkeld kunnen worden die bijdragen aan de warmtetransitie.

G. Gemeente als goede voorbeeld

We vinden het heel belangrijk om zelf het goede, duurzame voorbeeld te geven als gemeente. Hier doen we ons best voor, door de gehele organisatie heen. In 2021 hebben we de CO_2-prestatieladder in gebruik genomen. Dit geeft inzicht in de manier waarop onze 'ecologische voetafdruk' is opgebouwd.

Er zijn mooie voorbeelden te noemen. Zo recyclen we de werkkleding op de gemeentewerf en hebben we een proef uitgevoerd met het rijden op duurzamere brandstof (HVO-20%) in de 5 gemeentelijke voertuigen. Tevens gebruiken we sinds jaar en dag Aspen als brandstof voor kleine motorgereedschap zoals, bosmaaiers, bladblazers, motorzagen. Tenslotte gebruiken we ook elektrisch handgereedschap op accubasis.

Zes gemeentelijke gebouwen zijn voorzien van zonnepanelen en hebben een gunstig energielabel door maatregelen die zijn getroffen. Het accommodatiebeleid bepaalt per kern hoe we omgaan met het gemeentelijke vastgoed. Wanneer dit bekend is, is het onze ambitie om de betreffende accommodaties die we behouden binnen tien jaar energieneutraal te hebben. Tevens kan gemeentelijk vastgoed als aanjager fungeren voor de warmtetransitie in een kern of dorp. De nieuwbouw voor onderwijs gebouwen willen we bouwen volgens de Energie Neutrale Gebouwen (ENG) normen, voor de renovatie van schoolgebouwen volgen we de Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) normen.

Voor 2022 staan de volgende acties gepland, deze zijn tevens opgenomen in programma 7:
Inkoop
G.1. We organiseren drie interne bijeenkomsten om de bewustwording betreft duurzaam inkopen te vergroten en goede voorbeelden te delen.
G.2. We willen in 2021 ten minste vijf voorbeelden waarbij we tot duurzame inkoop zijn over gegaan i.p.v. de standaard.
Gemeentelijke organisatie
G.3. We voeren de eerste acties uit van de CO2-prestatieladder.
G.4. Alle voertuigen van technisch wijkbeheer rijden op de duurzamere HV0-20% brandstof.
Gemeentelijk vastgoed
G.5. We onderzoeken wat er nodig is om maatschappelijk vastgoed (kernportefeuille) in Gendt, Huissen en Haalderen energieneutraal te maken.

Wat mag het kosten?

De beschikbare budgetten voor Duurzaam Lingewaard zijn onder te verdelen in:
· Budgetten in de programma's in de meerjarenbegroting
· Budget duurzaamheid in de meerjarenbegroting
· Energietransitiefonds

Budgetten in de programma's in de meerjarenbegroting
Duurzaamheid is verweven in de programma's in de meerjarenbegroting. De (deel)budgetten vallen dus binnen de reguliere programma's.

Binnen het project de revitalisering van de Zilverkamp is € 250.000 geoormerkt om specifiek in de wijk te besteden aan duurzaamheid. Dit budget is dus niet gekoppeld aan een begrotingsjaar.

Budget duurzaamheid in de meerjarenbegroting
Jaarlijks is er voor het beleidsterrein duurzaamheid € 245.000 opgenomen in de begroting (exclusief personele lasten). Dit bedrag gebruiken we voor duurzaamheid in het algemeen (Duurzaam Lingewaard) en voor het thema energietransitie. Dit bedrag wordt in 2022 globaal besteed aan:

Indeling	**Verdeling Duurzaamheidsbudget € 245.000**
Duurzaamheid	€ 50.000
Energietransitie, 'over all'	€ 75.000
Pijler 1 Energiebesparing	€ 90.000
Pijler 2 Duurzame opwek	€ 15.000
Pijler 3 Warmtetransitie	€ 15.000

Energietransitiefonds
Het Energietransitiefonds is bedoeld om snel en flexibel in te spelen op kansen die zich voordoen. Het dient ertoe de energietransitie aan te jagen en voor incidentele projecten. We besteden het geld bijvoorbeeld aan het ondersteunen van inwonersinitiatieven die de energietransitie aanjagen en aan onderzoeken naar de haalbaarheid van duurzame bronnen. Personeelskosten vallen hier ook onder, mits deze ten dienste komen van het project of initiatief. Er komt geld in het fonds en er wordt geld uitgegeven.

Voor 2022 hebben we de volgende begroting opgesteld:

Indeling	**Verdeling Energietransitiefonds € 340.000**
Duurzaamheid	nvt
Energietransitie, 'over all'	€ 15.000
Pijler 1 Energiebesparing	€ 75.000
Pijler 2 Duurzame opwek	€ 100.000
Pijler 3 Warmtetransitie	€ 150.000

In 2022 is 1,72 fte beschikbaar voor de vaste formatie voor duurzaamheid. Daarnaast wordt 1,5 tot 2,0 fte ingehuurd op projecten. Deze kosten komen ten laste van projectbudgetten zoals De Zilverkamp, NEXTgarden en duurzame opwek van wind en zon, voor warmtetransitie en het transitiefonds.

Beleidsnota's

- Transitievisie warmte (2021)
- Beleidskader Energietransitie (2020)
- Startnotitie beleidskader energietransitie 2020
- Beleidskader Wind (2019)
- Beleidskader Zon (2019)

Hoofdstuk Financiën

Financiële positie

In dit hoofdstuk informeren wij u over de ontwikkelingen die van invloed zijn op het saldo van de meerjarenbegroting 2022-2025.

Van kadernota naar begroting
Na vaststelling van de kadernota heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de meerjarenbegroting. Deze ontwikkelingen lichten we in dit hoofdstuk toe.
Rekening houdend met deze ontwikkelingen geeft de meerjarenbegroting het volgende eindbeeld:

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Saldo meerjarenbegroting 2022-2025	**1.579**	**1**	**-147**	**193**
	V	V	N	V

N = nadeel, V = voordeel

Om te beoordelen of sprake is van een structureel sluitende meerjarenbegroting corrigeren we de bovenstaande cijfers met de incidentele baten en lasten en de incidentele mutaties in de reserves. Het structurele saldo van de meerjarenbegroting 2022-2025 geven we in onderstaande tabel weer.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Saldo meerjarenbegroting 2022-2025	**1.579**	**1**	**-147**	**193**
Te corrigeren voor:				
Incidentele lasten	-991	-133	-27	50
Incidentele baten	418	245	0	0
Incidentele mutaties in de reserves	638	23	18	0
Structurele saldo meerjarenbegroting 2022-2025	**1.514**	**-134**	**-138**	**243**
	V	N	N	V

N = nadeel, V = voordeel

Er is sprake van een structureel sluitende meerjarenbegroting. Bij ontwikkelingen Gemeentefonds informeren wij u onder andere over de herijking verdeling gemeentefonds. Deze herijking gaat zeer waarschijnlijk fors nadelig voor ons uitvallen. De VNG heeft in de richting van het Rijk aangegeven, dat met een herverdeling van het gemeentefonds alleen dan kan worden ingestemd wanneer het gemeentefonds van voldoende omvang is. Met de extra middelen voor jeugdzorg wordt daarmee een belangrijke eerste stap gezet. Maar dat alleen is niet voldoende. Met name de opschalingskorting, waarover wij u in de Kadernota 2022 informeerden, moet helemaal van tafel. Daarnaast wordt door de VNG ingezet op het aanpassen van het abonnementstarief WMO. Wij verwachten dat besluiten over deze onderwerpen door het huidige demissionaire kabinet worden overgelaten aan het nieuw te vormen kabinet. Onze verwachting is dat we niet eerder dan in de Meicirculaire 2022 wat meer duidelijkheid hierover gaan krijgen.

Leeswijzer
We behandelen de volgende onderdelen:

- Financieel overzicht.
  Het financieel overzicht bestaat uit een tabel waarin we een samenvatting hebben opgenomen van alle financiële ontwikkelingen die het saldo van de Meerjarenbegroting 2022-2025 beïnvloeden.
- Ontwikkelingen gemeentefonds.
  In eerste instantie geven we inzicht in de effecten van de Meicirculaire 2021. Daarnaast staan we stil bij de extra middelen voor jeugdzorg die we via de Septembercirculaire 2021 gaan ontvangen.
  Verder geven we een doorkijk naar de mogelijke effecten van de herijking verdeling gemeentefonds. Omdat er nog veel onduidelijkheden zijn over de herverdeling verwerken we de mogelijke effecten niet in het saldo van de meerjarenbegroting.
- Voorstellen nog niet financieel vertaald in kadernota.
  In de Kadernota 2022 benoemden wij drie onderwerpen die nog niet financieel waren vertaald. Het gaat daarbij om de Lokale Adaptatiestrategie (LAS) en de daarbij behorende Uitvoeringsagenda, de voortzetting van NEXTgarden en om de accommodatieplannen. Voor de LAS reserveren we in deze begroting al middelen. Alle onderwerpen worden nog separaat aan uw raad voorgelegd.
- Positieve effecten op saldo meerjarenbegroting.
  We lichten hier een aantal positieve effecten op het saldo meerjarenbegroting toe.
- Jeugdzorg.
  We staan stil bij de extra middelen voor jeugdzorg die we via de Septembercirculaire 2021 gaan ontvangen. We geven aan waarvoor die middelen worden ingezet. Meer gedetailleerde informatie zullen wij u via een informatienota voorleggen. Bij de behandeling/besprekingen van de Begroting 2022 is deze informatienota voor u beschikbaar.
- Structurele doorwerking 2e tussentijdse rapportage 2021.
  De structurele doorwerking vanuit de 2e tussentijdse rapportage bedraagt € 28.000 voordelig en is verwerkt in deze begroting.

Financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Saldo meerjarenbegroting 2022-2025 uit Kadernota 2022	**-368**	**10**	**240**	**408**
Meicirculaire 2021				
Extra middelen Meicirculaire 2021	369	-691	-990	-959
Te reserveren uit Meicirculaire 2021	230	227	213	201
Totaal Meicirculaire 2021	**599**	**-464**	**-777**	**-758**
Voorstel kadernota nog financieel te vertalen				
Lokale Adaptatiestrategie (LAS) en Uitvoeringsagenda				
Reservering voor uitvoeringskosten	-75	-75	-75	-75
waarvan ten laste van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	25	25	25	25
Totaal voorstel kadernota nog financieel te vertalen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Positieve effecten op saldo meerjarenbegroting				
Hogere dekking automatiseringsplan ICT	68	68	68	68
Hogere dekking gemeentelijk rioleringsplan	115	115	115	115
Btw-compensatiefonds	200	200	200	200
Inzet investeringsreserve tijdelijke huisvesting SGS	78	79	80	81
Totaal positieve effecten op saldo meerjarenbegroting	**461**	**462**	**463**	**464**
Jeugdzorg				
Stelpost extra middelen Jeugdzorg	3.259	2.703	2.537	2.339
Correctie reeds geraamde stelpost Jeugdzorg		-738	-738	-738
Extra middelen Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	200	200	0	0
Bestedingsvoorstellen Jeugdzorg	-2.550	-2.150	-1.850	-1.500
Totaal Jeugdzorg	**909**	**15**	**-51**	**101**
2e tussentijdse rapportage 2021				
Structurele doorwerking 2e turap 2021	28	28	28	28
Totaal 2e tussentijdse rapportage 2021	**28**	**28**	**28**	**28**
Saldo meerjarenbegroting 2022-2025 in Begroting 2022	**1.579**	**1**	**-147**	**193**
N = nadeel, V = voordeel	**V**	**V**	**N**	**V**

Hierna worden de verschillende onderdelen verder toegelicht.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Meicirculaire 2021

In de raadsvergadering van 7 juli 2021 heeft u kennisgenomen van de Meicirculaire 2021. De gevolgen van deze circulaire voor de jaren 2022-2025 waren toen nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting. We wilden aanvullende informatie van het rijk afwachten voordat we tot gehele of gedeeltelijke verwerking zouden overgaan. Eind juli hebben we van de VNG een ledenbrief ontvangen over de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en de nieuwe stelpost jeugd. Volgens het raadsvoorstel van de Meicirculaire 2021, zouden we in deze begroting nog een viertal zaken onderzoeken om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. Dit betroffen de extra middelen jeugdzorg, de btw compensatie, het lagere accres door prijsindexaties en de gereserveerde bedragen voor doelen genoemd in de meicirculaire.

1. Van de extra middelen voor Jeugd gaan we 75% inzetten, zoals in onderstaande tabel bij de Septembercirculaire 2021 te zien is.
2. De afrekening uit het btw-compensatiefonds over 2020 nemen we structureel mee.
3. We doen geen aanpassingen in de stelpost prijsstijgingen in de meerjarenbegroting. Voor 2022 zijn de budgetten geïndexeerd, voor 2023 en verder is rekening gehouden met een jaarlijkse stelpost van € 700.000.
4. Wel gaan we de middelen reserveren voor de doelen en activiteiten zoals gesteld in de Meicirculaire 2021. Dit is de gebruikelijke werkwijze in Lingewaard.

Septembercirculaire 2021

Op 18 mei 2021 heeft de Commissie van Wijzen uitspraak gedaan en advies gegeven over het geschil tussen rijk en gemeenten over de structurele financiering van de jeugdzorg. De extra middelen voor jeugdzorg worden via het gemeentefonds uitgekeerd. In de Septembercirculaire 2021 volgt hierover meer informatie.

Op 2 juni 2021 maakten het rijk en de VNG afspraken over een hervormingsagenda voor het jeugdstelsel. Als onderdeel van die afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1.314 miljoen extra beschikbaar, bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen. Het nieuwe kabinet zal een besluit moeten nemen over de structurele bekostiging vanaf 2023. Daarbij wordt ervan uitgegaan, dat er structureel extra middelen worden vrijgemaakt voor jeugdzorg. Vooruitlopend op dit besluit is er door de VNG bij het rijk op aangedrongen om gemeenten in staat te stellen dat zij hier al rekening mee mogen houden in hun meerjarenbegroting. In de ledenbrief van eind juli van de VNG staan de afspraken tussen Rijk, IPO en VNG, dat gemeenten in hun meerjarenraming vanaf 2023 rekening mogen houden met 75% van de bedragen die structureel nodig zijn volgens de Commissie van Wijzen. Het macrobudget bedraagt voor 2022 zoals hiervoor al aangegeven in totaal € 1.614 miljoen. Voor 2023 verwachten we in het gemeentefonds € 1.454 miljoen te ontvangen, voor 2024 € 1.365 miljoen en voor 2025 € 1.258 miljoen. Voor onze gemeente betekent dit het volgende:

(bedragen x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stelpost extra middelen jeugdzorg Septembercirculaire 2021*)	3.259	2.703	2.537	2.339
Correctie reeds geraamde stelpost vanaf 2023		-738	-738	-738
Totaal extra middelen jeugdzorg	**3.259**	**1.965**	**1.799**	**1.601**
	V	V	V	V

*) Vanaf 2023 dus op basis van 75% van de bedragen die volgens de Commissie van Wijzen structureel nodig zijn.

Herijking verdeling gemeentefonds
Het voornemen is om de verdeling van het Gemeentefonds met ingang van 2023 te wijzigen. In de Kadernota 2022 hebben we bij de financiële risico's aangegeven, dat op basis van een eerste voorlopige berekening bleek dat er een nadeel voor onze gemeente zou ontstaan van ongeveer € 1 miljoen structureel. Naar aanleiding van de eerste globale cijfers bleek sprake te zijn van onevenredig grote herverdeeleffecten. De beheerders van het gemeentefonds, de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën, stuurden in juli 2021 een aangepast voorstel voor de verdeling van het gemeentefonds naar de Tweede Kamer. Het aangepaste voorstel komt op basis van de huidige informatie uit op een structureel nadeel van € 3,2 miljoen. Was in de eerste opzet al sprake van een onevenredig groot herverdeeleffect voor onze gemeente, in het aangepaste voorstel is dit verdrievoudigd.

Aan de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) is om advies gevraagd. VNG en ROB verwachten in november een advies uit te kunnen brengen. Het uitgangspunt, zoals dat door de leden van de VNG op de Algemene Ledenvergadering is geformuleerd, is dat de herijking alleen kan slagen als de financiën van de gemeenten structureel op orde worden gebracht. Dat kan alleen wanneer voldoende middelen voor jeugdzorg beschikbaar komen, de opschalingskorting komt te vervallen én de regelgeving rondom het abonnementstarief in de Wmo worden aangepast.

De herijking verdeling gemeentefonds is nog niet verwerkt in de circulaires van het fonds. Er zijn verder nog veel onduidelijkheden over de herverdeling. De mogelijke effecten verwerken we daarom nog niet in het saldo van de meerjarenbegroting.

Voorstellen Kadernota financieel vertaald

In de Kadernota 2022 benoemden wij 3 onderwerpen die nog niet financieel waren vertaald. Het gaat daarbij om de lokale adaptatiestrategie (LAS) en de daarbij behorende uitvoeringsagenda, de voortzetting van NEXTgarden en de accommodatieplannen.

Lokale Adaptatie Strategie en Uitvoeringsagenda
In de raadsvergadering van 16/17 juni 2021 heeft u de Regionale Adaptatie Strategie 'Rivierengebied Klimaatbestendig, samen aan de slag!' vastgesteld. Daarbij hebben we aangegeven, dat er naast het regionale spoor (RAS) ook een lokaal spoor is, de Lokale Adaptatie Strategie (LAS). Vooruitlopend op de behandeling van de LAS in uw raad, reserveren we in deze begroting € 75.000 voor de uitvoering daarvan. Een deel hiervan (33%) kan ten laste van het gemeentelijk rioleringsplan worden gebracht.

Voortzetting programma NEXTgarden
In de Kadernota 2022 hebben we aangegeven dat het programma NEXTgarden dat gemeente en provincie samen bekostigen dit jaar afloopt. In de raadsvergadering van december 2021 leggen wij u de strategische visie en de gebiedsvisie voor NEXTgarden ter vaststelling voor. Wij zullen u daarbij vragen om incidentele middelen beschikbaar te stellen, waarbij we uitgaan van dekking vanuit één van de beschikbare reserves. Hierdoor zal het meerjarenresultaat niet veranderen.

Accommodatieplannen
Eind dit jaar stelt de raad de hoofdlijnennotitie accommodaties Huissen vast. In 2022 volgen vervolgens de uitvoeringsplannen, met daarbij de plannen voor verduurzaming en toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen en eventuele financiële consequenties.

Positieve effecten op saldo meerjarenbegroting

Hogere dekking automatiseringsplan ICT
In de kadernota hebben we de kosten die voortvloeien uit het automatiseringsplan ICT geactualiseerd. Op basis van de samenwerking op ICT-gebied tussen Overbetuwe en Lingewaard wordt een deel van de kosten door Overbetuwe betaald. Bij de bepaling van die kosten hadden we daar al rekening mee gehouden. Dit aandeel blijkt echter € 68.000 hoger te zijn dan waarvan we in de kadernota zijn uitgegaan.

Hogere dekking gemeentelijk rioleringsplan
We hebben tussen kadernota en begroting nogmaals beoordeeld of de doorbelasting van perceptiekosten en overhead naar de verschillende gemeentelijke belastingen op het juiste niveau plaatsvond. Daarbij bleek dat de doorbelasting van perceptiekosten en overhead aan het gemeentelijk rioleringsplan aangepast moest worden. Dat leidt tot een structureel voordeel van € 115.000 in de meerjarenbegroting. De hogere doorbelasting zorgt voor een lagere toevoeging aan de voorziening riolering, maar heeft geen effect op de hoogte van de rioolheffing.

Btw-compensatiefonds
Jaarlijks ontvangen we een afrekening van het Btw-compensatiefonds. Gemeenten declareren minder Btw bij het fonds. Het geld dat overblijft wordt verdeeld over de gemeenten. In de Meicirculaire 2021 ontvangen we ongeveer € 200.000 als afrekening over 2020. Hoewel er geen absolute zekerheid over deze afrekening naar de toekomst toe is, heeft de provincie aangegeven dat we ook dit bedrag structureel mogen opnemen in de meerjarenbegroting. Vanaf 2022 hebben we daarom € 200.000 opgenomen. Om aansluiting te houden met de cijfers zoals die in het raadsvoorstel van juli 2021 staan, laten we dit hier apart zien.

Inzet investeringsreserve tijdelijke huisvesting SGS
Bij het actualiseren van de cijfers voor de Kadernota 2022 hebben we geen rekening gehouden met de dekking van de kapitaallasten voor de tijdelijke huisvesting SGS vanuit de daarvoor door de raad in december 2019 gevormde investeringsreserve. Dat corrigeren we in deze begroting. Het positieve effect op het saldo meerjarenbegroting bedraagt in alle jaren rond de € 80.000.

Jeugdzorg

Bij ontwikkelingen gemeentefonds hebben wij al kort toegelicht welke extra middelen wij ontvangen voor jeugdzorg. VNG en Rijk hebben daarbij afspraken gemaakt over de (extra) activiteiten die gemeenten oppakken om zo de verdere toename van de kosten jeugdzorg te stabiliseren c.q. terug te dringen. Meer gedetailleerde informatie zullen wij u via een informatienota voorleggen. Bij de behandeling/besprekingen van de Begroting 2022 is deze informatienota voor de raad beschikbaar.

Uit onderstaande tabel blijkt een overschot op de middelen voor jeugdzorg in 2022. Eind 2022 wordt de taskforce geëvalueerd. Dan weten we ook of er nog extra middelen nodig zijn. Daar kan wellicht dit bedrag voor worden gebruikt. Tot die tijd worden deze middelen niet voor andere doeleinden gebruikt.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Stelpost extra middelen jeugdzorg Septembercirculaire 2021*)	3.259	2.703	2.537	2.339
Correctie reeds geraamde stelpost vanaf 2023		-738	-738	-738
Extra middelen Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	200	200	0	0
Bestedingsvoorstellen Jeugdzorg	-2.550	-2.150	-1.850	-1.500
Totaal Jeugdzorg	**909**	**15**	**-51**	**101**

Algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Financieel overzicht

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft met name de OZB en de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen zoals het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

(bedragen x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	**2021 ***	**2022**
OZB (groei + index)	12.404	12.740
Gemeentefonds (Algemene uitkering)	62.705	62.826
Uitkering deelfonds sociaal domein	6.280	4.951
Dividenden	53	24
Precariorechten	3.431	0
Saldo van de financieringsfunctie	60	345
Overige algemene dekkingsmiddelen	322	336
Vennootschapsbelasting	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**85.255**	**81.222**
Reservering precariorechten	- 3.087	0
Vrij besteedbare middelen	**82.168**	**81.222**

** Begroting 2021 na wijzigingen.*

Onroerende zaakbelasting

In de paragraaf Lokale heffingen is een specificatie van de onroerende zaakbelasting opgenomen en zijn de ontwikkelingen toegelicht. Verwezen wordt dan ook naar genoemde paragraaf.

Algemene uitkering

Meicirculaire
De Meicirculaire heeft voor de jaren 2021 en 2022 een positief effect, vanaf 2023 is er een behoorlijk negatief effect. In alle jaren zijn de lagere accressen volgens de circulaire het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkelingen dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres naar beneden bijgesteld als gevolg van lager geraamde rentelasten en lagere EU-afdrachten door het rijk. Verder was de verwachting dat in deze circulaire de effecten van de herijking van het Gemeentefonds bekend zouden worden, maar deze herijking is wederom met een jaar uitgesteld naar 2023.

Julibrief
Op 26 juli heeft de VNG een brief naar de gemeenten gestuurd inzake het aangepast voorstel nieuwe verdeling Gemeentefonds en afspraken over de nieuwe stelpost jeugd.

De beoogde invoeringsdatum van de nieuwe verdeling van het Gemeentefonds is nog steeds 2023. In augustus en september 2021 organiseert de VNG hierover meerdere informatiesessies. Vervolgens start in september de bestuurlijke consultatie. Hierin kan dan het eindadvies van de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) worden betrokken. Tijdens de consultatie bereidt de VNG het advies aan de fondsbeheerders op bestuurlijk niveau voor samen met de gemeenten.

De VNG heeft in juli gesprekken gevoerd met IPO en BZK over de wijze waarop gemeenten meerjarig rekening mogen houden in hun begroting met de extra middelen voor Jeugdhulp. Nadere afspraken waren nodig omdat er alleen voor het jaar 2022 extra middelen beschikbaar zijn gesteld (€ 1,3 miljard bovenop de eerde toegezegde € 300 miljoen). Nu is tussen rijk, IPO en VNG afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenbegroting rekening mogen houden met 75% van de bedragen die structureel nodig zijn volgens de Commissie van Wijzen (arbitragecommissie). Deze werkwijze komt in de plaats van de 'oude' stelpost waarbij met structureel € 300 miljoen rekening mocht worden gehouden.

Voor de gemeente Lingewaard is dit	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
	x € 1.000	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**
reeds toegezegd in 2020	738			
Extra middelen 2022	3.259			
75% arbitragecommissie totaal vanaf 2023		2.703	2.537	2.339
Reeds geraamde stelpost		-738	-738	-738
Extra middelen Jeugd	**3.997**	**1.965**	**1.799**	**1.601**

In de Septembercirculaire 2021 volgt daadwerkelijke verwerking van het bedrage voor 2022 in de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Een nieuw kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën.
Bij de Financiële positie hebben wij de ontwikkelingen van het Gemeentefonds beschreven en hebben wij ook aangegeven hoe we de extra middelen jeugdzorg zouden willen inzetten.

Dividend

De gemeente Lingewaard ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit Vitens en BNG.

Aandelenbezit	2021	2022
Vitens	29.000	-
BNG	24.000	24.000

De solvabiliteit van Vitens (eind 2020 29,4%) (2019: 29,2%) voldoet niet aan de continuïteitsdoelstelling van een solvabiliteit van minimaal 30% en op termijn groeien naar 35%. Conform het financieel beleid van Vitens wordt daarom geen dividend uitgekeerd. De financiële ratio's van de onderneming staan onder druk. Ook voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend uit zal kunnen keren.

Bespaarde rente reserves en voorzieningen

Vanaf 2017 verantwoorden wij alleen de werkelijke rentelasten in de begroting. Er wordt, conform het advies van de commissie BBV, geen rentevergoeding meer berekend over het eigen vermogen en de voorzieningen.

Precariobelasting

Voor het hebben van kabels en leidingen in, op of boven openbare gemeentegrond hebben we tot en met 2021 precariobelasting geheven. De opbrengst hiervan is ingezet als algemeen dekkingsmiddel. Vanaf 1 januari 2022 is het niet meer toegestaan om deze heffing hiervoor op te leggen.
De reservering van de ontvangen precariobelasting is daarmee ook komen te vervallen.

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de producten en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Dit wordt ook wel het renteresultaat genoemd.
Bij de bepaling van het renteresultaat voor de Begroting 2022 is gerekend met een renteomslagpercentage van 1,5%.

Het resultaat over 2022 bedraagt € 345.000 voordelig. Een specificatie van dit resultaat vindt u in de paragraaf Financiering.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de opbrengsten van de hondenbelasting € 243.000 en de toeristenbelasting € 92.800.
De reclamebelasting (raming € 81.700) wordt niet meegenomen als algemeen dekkingsmiddel omdat bij de instelling van het ondernemersfonds is afgesproken dat de netto-opbrengst van de reclamebelasting rechtstreeks beschikbaar wordt gesteld aan het ondernemersfonds.

Overigens heeft de raad aangegeven de hondenbelasting en toeristenbelasting te beschouwen als doelbelasting.

Vennootschapsbelasting

Gemeente Lingewaard doet op basis van de uitgevoerde inventarisatie jaarlijks aangifte vennootschapsbelasting voor reclame en voor afvalgrondstoffen. De verwachte vpb-last die hieruit volgt is ca. € 5.000. Voor de grondexploitaties is na afstemming met de Belastingdienst definitief bevestigd dat geen sprake is van een vennootschapsbelastingplichtige activiteit voor de jaren 2016 tot en met 2018. De omstandigheden van het grondbedrijf zijn niet zodanig gewijzigd dat een risico ontstaat dat de fiscale positie van het grondbedrijf muteert. Jaarlijks wordt getoetst of nog eventuele andere activiteiten vennootschapsbelastingplichtig zijn. Hiervan is tot op heden geen sprake.

Onvoorzien

We hebben in de begroting geen specifieke post onvoorzien opgenomen. Voor onvoorziene zaken hebben we de algemene reserve tot onze beschikking.

Overhead

OVERHEAD	**2022**	
	x € 1.000	
Salarissen	24.459	
Algemene en advieskosten	122	
Overige personeelslasten	100	
Opleidingen	466	
Directe uren naar producten	-15.313	
Totaal personeelslasten		9.834
Huisvesting	1.543	
Informatievoorziening & automatisering	2.590	
Facilitaire dienstverlening	447	
Organisatieontwikkeling	75	
Personeelsbeleid & -beheer	404	
Totaal indirecte lasten		5.059
Begroting & verantwoording	81	
Communicatie	50	
Juridische kwaliteitszorg*	395	
Documentaire informatievoorziening	193	
Representatie	84	
Totaal overhead werkzaamheden		803
Totaal overhead		**15.695**

* inclusief € 126.000 reservering voor Wet Open Overheid (Woo)

Investeringsplan 2022 - 2025

	Investeringsplan 2022-2025 Investeringen en prioriteiten	Bedrag Investering 2022-2025	Dekking dmv subs ov. budg.	Dekking dmv invest.res	Te dekken Middels afschrijv.	Looptijd	Afsch Ter- mijn	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024	Lasten 2025
	2 Verkeer, vervoer en waterstaat										
2.01	GMP 2022 (inclusief werkbudget infrastructuur)	847			847	2022	40		28	28	28
	GMP 2022 - fietsvoorzieningen De Plak	2.814	1.000	1.814		2022	40		61	61	61
	GMP 2023 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910			910	2022-2023	40			30	30
	GMP 2024 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910			910	2023-2024	40				30
	GMP 2025 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910			910	2024-2025	40				
2.02	Hoogwatervrij maken Looveerweg	1.185			1.185	2023-2029	25				
2.03	Gereserveerd bedrag voor bochten Karstraat	5.726	968	3.741	1.017	2022	40		159	159	159
2.04	Fietsvoorzieningen snelfietsroute (SFR15)	355		355		2022-2025	40				
2.05	Gochsestraat Huissen	78		78		2022	40		3	3	3
2.06	Hofsteestraat Haalderen	25		25		2022-2023	45			1	1
2.07	Klappenburgstraat e.o. Bemmel	245		245		2022-2023	45			8	8
	4 Onderwijs										
4.01	Uitvoering integr. huisvestingsplan onderwijs	11.034			11.034	2022-2023	40			369	369
	Uitvoering integr. huisvestingsplan onderwijs	13.661			13.661	2022-2024	40				457
4.02	Uitbreiding IKC binnenstebuiten	665			665	2022	40		22	22	22
	5 Sport, cultuur en recreatie										
5.01	Vervanging groen en bomen 2022	123			123	2022	20		7	7	7
	Vervanging groen en bomen 2023	123			123	2023	20			7	7
	Vervanging groen en bomen 2024	123			123	2024	20				7
	Vervanging groen en bomen 2025	123			123	2025	20				
5.02	Gastvrije Waaldijk (KN 2022 Nieuwe ontwikkeling)	100			100	2024-2025	40				

5.03	Investeringen de Brink Huissen	224			224	2022	8-20		19	19	19
5.04	Fietspad Zomerdijk	88			88	2022	40	3	3	3	3
	7 Volksgezondheid en milieu										
7.01	Investeringen vervangingen Riolering 2022	1.998	1.998			2022-2024	15-60				
	Investeringen vervangingen Riolering 2023	2.047	2.047			2023-2025	15-60				
	Investeringen vervangingen Riolering 2024	1.998	1.998			2024-2026	15-60				
	Investeringen vervangingen Riolering 2025	2.358	2.358			2025-2027	15-60				
	Maatregelen / Projecten Riolering 2022	839	839			2022-2024	15-60				
	Maatregelen / Projecten Riolering 2023	839	839			2023-2025	15-60				
	Maatregelen / Projecten Riolering 2024	839	839			2024-2026	15-60				
	Maatregelen / Projecten Riolering 2025	839	839			2025-2027	15-60				
7.02	Vervanging GFT-verzamelcontainers	252	252			2022-2025					
7.03	Vervangen prullenbakken	240			240	2022	15		18	18	18
	8 Volkshuisv., RO en Sted. vernieuwing										
8.01	Reservering Aloysiuslocatie infrastructuur	106			106	2022-2023	div			5	5
	Reservering Aloysiuslocatie Multifunctionele zaal	1.398			1.398	2022-2023	div			66	66
	Totaal uitvoering 2022-2025	54.022	13.977	6.258	33.787			3	320	806	1.301
	Ten tijde van het opstellen van de begroting was de verwachting dat de volgende posten in 2021 worden uitgevoerd: eventueel na evaluatie Ontsluiting de Heister via terrein OBC, Uitvoering huisvestingsprogr. onderwijs 1e fase, geplande projecten Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2021, Fietspad A325 Kattenleger, Vervanging groen en bomen (2021), grond Park Lingezegen, ondergrondse containers 2020, rehabilitatie wegen Kamervoort Angeren, aanleg standplaatsen woonwagens, 50 GFT-zuilen en vervangen 23 datasystemen.							133	139	174	174
	Totaal reservering nieuwe lasten 2022 e.v.							**136**	**459**	**981**	**1.475**
	Gedekt door investeringsreserves							-1	-120	-130	-132
	Totaal nieuwe lasten investeringen in de exploitatie							135	339	850	1.343

(+) = voordelig saldo (-) = nadelig saldo

Totalen Meerjarenbegroting 2022- 2025

Nr.	Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1	**Veiligheid**	**-3.553**	**-3.668**	**-3.668**	**-3.668**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.462	-2.577	-2.577	-2.577
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.091	-1.091	-1.091	-1.091
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**-5.648**	**-5.581**	**-5.581**	**-5.587**
2.1	Verkeer en vervoer	-5.573	-5.512	-5.512	-5.518
2.2	Parkeren	-75	-69	-69	-69
3	**Economie**	**-569**	**-544**	**-544**	**-544**
3.1	Economische ontwikkeling	-291	-291	-291	-291
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	61	61	61	61
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-179	-179	-179	-179
3.4	Economische promotie	-160	-135	-135	-135
4	**Onderwijs**	**-3.629**	**-3.629**	**-3.829**	**-3.829**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-44	-44	-44	-44
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.069	-2.069	-2.069	-2.069
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.516	-1.516	-1.716	-1.716
5	**Sport, cultuur en recreatie**	**-8.575**	**-8.510**	**-8.604**	**-8.633**
5.1	Sportbeleid en activering	-583	-569	-569	-569
5.2	Sportaccommodaties	-2.647	-2.627	-2.627	-2.627
5.3	Cult.-presentatie, -productie en -partic	-406	-406	-406	-406
5.5	Cultureel erfgoed	-95	-95	-95	-95
5.6	Media	-842	-842	-842	-842
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.002	-3.971	-4.065	-4.094
6	**Sociaal domein**	**-38.288**	**-37.361**	**-36.844**	**-36.487**
	Wijkteams		-	-	-
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-5.756	-5.657	-5.658	-5.658
6.3	Inkomensregelingen	-1.943	-1.894	-1.894	-1.894
6.4	Begeleide participatie	-5.341	-5.116	-4.903	-4.903
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.155	-1.146	-1.141	-1.134
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.273	-3.272	-3.272	-3.272
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.012	-8.012	-8.012	-8.012
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-11.255	-10.761	-10.461	-10.111
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.553	-1.503	-1.503	-1.503
7	**Volksgezondheid en milieu**	**-971**	**-650**	**-658**	**-679**

7.1	Volksgezondheid	-1.763	-1.747	-1.747	-1.748
7.2	Riolering	1.531	1.531	1.531	1.531
7.3	Afval	1.591	1.569	1.551	1.531
7.4	Milieubeheer	-2.185	-1.849	-1.853	-1.853
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-145	-154	-140	-140
8	**Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing**	**-1.636**	**-1.636**	**-1.636**	**-1.636**
8.1	Ruimtelijke ordening	-505	-505	-505	-505
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-1	-1	-1	-1
8.3	Wonen en bouwen	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130
9	**Bestuur en ondersteuning**	**63.405**	**61.384**	**60.996**	**61.025**
9.1	Bestuur	-2.726	-2.769	-2.792	-2.766
9.2	Burgerzaken	-659	-655	-655	-578
9.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-785	-785	-785	-785
9.4	Overhead	-15.695	-16.112	-16.437	-16.927
9.5	Treasury	215	246	250	254
9.61	OZB woningen	9.331	9.620	9.913	10.171
9.62	OZB niet-woningen	3.229	3.453	3.508	3.571
9.64	Belastingen overig	-563	-563	-563	-563
9.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	71.236	70.174	71.128	72.235
9.8	Overige baten en lasten	-178	-1.225	-2.571	-3.587
9.9	Vennootschapsbelasting		-	-	-
	Totaal Saldo van lasten en baten	**536**	**-195**	**-368**	**-38**
	Mutaties reserves programma 1 t/m 9	1.045	199	223	234
	Saldo MJB 2022-2025	**1.581**	**4**	**-145**	**196**

De totalen wijken licht af van de totalen in de financiële positie. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Baten en lasten meerjarenbegroting 2022 - 2025

In onderstaande tabel zijn de **lasten (+)** en **baten (-)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Baten en lasten meerjarenbegroting 2022 - 2025									
Nr.	**Bedragen x € 1.000**	**Lasten 2022**	**Baten 2022**	**Lasten 2023**	**Baten 2023**	**Lasten 2024**	**Baten 2024**	**Lasten 2025**	**Baten 2025**
1	**Totaal Veiligheid**	**-3.660**	**107**	**-3.775**	**107**	**-2.644**	**107**	**-3.775**	**107**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.529	67	-2.644	67	-2.644	67	-2.644	67
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.131	40	-1.131	40	-1.131	40	-1.131	40
2	**Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat**	**-5.812**	**163**	**-5.745**	**163**	**-5.676**	**163**	**-5.750**	**163**
2.1	Verkeer en vervoer	-5.737	163	-5.676	163	-5.676	163	-5.681	163
2.2	Parkeren	-75	-	-69	-	-69	-	-69	-
3	**Totaal Economie**	**-3.628**	**3.059**	**-3.603**	**3.059**	**-291**	**3.059**	**-3.603**	**3.059**
3.1	Economische ontwikkeling	-291	-	-291	-	-291	-	-291	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.764	2.825	-2.764	2.825	-2.764	2.825	-2.764	2.825
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-199	20	-199	20	-199	20	-199	20
3.4	Economische promotie	-374	214	-349	214	-349	214	-349	214
4	**Totaal Onderwijs**	**-4.185**	**555**	**-4.079**	**449**	**-44**	**249**	**-4.079**	**249**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-44	-	-44	-	-44	-	-44	-
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.072	3	-2.072	3	-2.072	3	-2.072	3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.069	552	-1.963	446	-1.963	246	-1.963	246
5	**Totaal Sport, cultuur en recreatie**	**-9.628**	**1.054**	**-9.596**	**1.087**	**-569**	**992**	**-9.625**	**992**
5.1	Sportbeleid en activering	-583	-	-569	-	-569	-	-569	-
5.2	Sportaccommodaties	-3.559	912	-3.539	912	-3.539	912	-3.539	912
5.3	Cult.-presentatie, -productie en -partic	-407	2	-407	2	-407	2	-407	2
5.5	Cultureel erfgoed	-95	-	-95	-	-95	-	-95	-
5.6	Media	-848	6	-848	6	-848	6	-848	6
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.136	134	-4.138	167	-4.137	72	-4.167	72
6	**Totaal Sociaal domein**	**-47.545**	**9.258**	**-46.618**	**9.258**	**-**	**9.258**	**-45.744**	**9.258**
	Wijkteams	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.330	574	-6.231	574	-6.232	574	-6.232	574
6.3	Inkomensregelingen	-10.529	8.586	-10.480	8.586	-10.480	8.586	-10.480	8.586
6.4	Begeleide participatie	-5.341	-	-5.116	-	-4.903	-	-4.903	-
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.175	20	-1.166	20	-1.161	20	-1.154	20
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.350	78	-3.349	78	-3.349	78	-3.349	78
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.012	-	-8.012	-	-8.012	-	-8.012	-
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-11.255	-	-10.761	-	-10.461	-	-10.111	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.553	-	-1.503	-	-1.503	-	-1.503	-

7	**Totaal Volksgezondheid en milieu**	**-11.682**	**10.710**	**-11.361**	**10.710**	**-1.747**	**10.710**	**-11.366**	**10.687**
7.1	Volksgezondheid	-1.763	-	-1.747	-	-1.747	-	-1.748	-
7.2	Riolering	-3.373	4.904	-3.373	4.904	-3.373	4.904	-3.373	4.904
7.3	Afval	-3.913	5.503	-3.935	5.503	-3.952	5.503	-3.973	5.503
7.4	Milieubeheer	-2.288	103	-1.952	103	-1.956	103	-1.932	80
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-345	200	-354	200	-340	200	-340	200
8	**Totaal Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing**	**-4.290**	**2.653**	**-4.290**	**2.653**	**-1.381**	**2.653**	**-4.290**	**2.653**
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.381	875	-1.381	875	-1.381	875	-1.381	875
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-447	446	-447	446	-447	446	-447	446
8.3	Wonen en bouwen	-2.462	1.332	-2.462	1.332	-2.462	1.332	-2.462	1.332
9	**Totaal Bestuur en ondersteuning**	**-23.192**	**86.596**	**-25.005**	**86.389**	**-2.792**	**87.717**	**-28.146**	**89.170**
9.1	Bestuur	-2.726	-	-2.769	-	-2.792	-	-2.766	-
9.2	Burgerzaken	-1.229	570	-1.225	570	-1.225	570	-1.148	570
9.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-864	79	-864	79	-864	79	-864	79
9.4	Overhead	-17.187	1.492	-17.946	1.834	-18.297	1.860	-18.813	1.885
9.5	Treasury	146	68	178	68	181	68	186	68
9.61	OZB woningen	-180	9.511	-180	9.800	-180	10.093	-180	10.351
9.62	OZB niet-woningen	-	3.229	-	3.453	-	3.508	-	3.571
9.64	Belastingen overig	-974	411	-974	411	-974	411	-974	411
9.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-	71.236	-	70.174	-	71.128	-	72.235
9.8	Overige baten en lasten	-178	-	-1.225	-	-2.571	-	-3.587	-
9.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal Lasten en totaal Baten	**-113.622**	**114.155**	**-114.072**	**113.875**	**-115.278**	**114.908**	**-116.378**	**116.338**
	Mutaties reserves progr. 1 t/m 9	308	736	-227	426	-210	433	-185	419
	Baten en lasten meerjarenbegroting	**-113.313**	**114.892**	**-114.299**	**114.300**	**-115.489**	**115.341**	**-116.564**	**116.758**

Taakveldenbegroting 2022				
Nr.	**Bedragen x € 1.000**	**Lasten 2022**	**Baten 2022**	**Saldo 2022**
0	**Bestuur en ondersteuning**	**-22.883**	**87.333**	**64.450**
0.1	Bestuur	-2.726	-	-2.726
0.10	Mutaties reserves	309	737	1.045
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	-	-	-
0.2	Burgerzaken	-1.229	570	-659
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-864	79	-785
0.4	Overhead	-17.187	1.492	-15.695
0.5	Treasury	146	68	215
0.61	OZB woningen	-180	9.511	9.331
0.62	OZB niet-woningen	-	3.229	3.229
0.64	Belastingen overig	-974	411	-563
0.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-	71.236	71.236
0.8	Overige baten en lasten	-178	-	-178
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
1	**Veiligheid**	**-3.660**	**107**	**-3.553**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.529	67	-2.462
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.131	40	-1.091
2	**Verkeer,vervoer en waterstaat**	**-5.812**	**163**	**-5.648**
2.1	Verkeer en vervoer	-5.737	163	-5.573
2.2	Parkeren	-75	-	-75
3	**Economie**	**-3.628**	**3.059**	**-569**
3.1	Economische ontwikkeling	-291	-	-291
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.764	2.825	61
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-199	20	-179
3.4	Economische promotie	-374	214	-160
4	**Onderwijs**	**-4.185**	**555**	**-3.629**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-44	-	-44
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.072	3	-2.069
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.069	552	-1.516
5	**Sport, cultuur en recreatie**	**-9.628**	**1.054**	**-8.575**
5.1	Sportbeleid en activering	-583	-	-583
5.2	Sportaccommodaties	-3.559	912	-2.647
5.3	Cult.-presentatie, -productie en -partic	-407	2	-406
5.5	Cultureel erfgoed	-95	-	-95

5.6	Media	-848	6	-842
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.136	134	-4.002
6	**Sociaal domein**	**-47.545**	**9.258**	**-38.288**
	Wijkteams	-	-	-
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.330	574	-5.756
6.3	Inkomensregelingen	-10.529	8.586	-1.943
6.4	Begeleide participatie	-5.341	-	-5.341
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.175	20	-1.155
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.350	78	-3.273
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.012	-	-8.012
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-11.255	-	-11.255
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.553	-	-1.553
7	**Volksgezondheid en milieu**	**-11.682**	**10.710**	**-971**
7.1	Volksgezondheid	-1.763	-	-1.763
7.2	Riolering	-3.373	4.904	1.531
7.3	Afval	-3.913	5.503	1.591
7.4	Milieubeheer	-2.288	103	-2.185
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-345	200	-145
8	**Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing**	**-4.290**	**2.653**	**-1.636**
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.381	875	-505
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-447	446	-1
8.3	Wonen en bouwen	-2.462	1.332	-1.130
	Saldo	**-113.313**	**114.892**	**1.581**

Reserves en voorzieningen

Verloop Algemene reserve	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Saldo per 1 januari	17.783	20.386	21.582	21.438	21.146
Resultaat 2020	79				
Toevoeg./onttrekk. resultaatbestemming 2020	-1.506				
Saldo 1-1-2021 ná resultaatbestemming	16.356				
Dekking saldi meerjarenbegroting 2022-2025	-	1.579	1	-147	193
Dekking saldo 2021 conform 2e turap	-768	-	-	-	-
Saldo 2021 (inclusief tussentijdse rapportages)	15.588				
Vrijval reserve precario	4.259	-	-	-	-
Afbouw precario gas- en bovengrondse leidingen	1.047	-	-	-	-
Dekking exploitatie(omzetten aandelen Vitens)	-100	-100	-100	-100	-100
Invoering Omgevingswet	-375	-	-	-	-
Kwartiermaker dijkversterking	-22	-22	-	-	-
Tijdelijke lokalen jonge kracht	-11	-	-	-	-
Dekking prijsindexering investeringsplan	-	-155	-	-	-
Amendementen Kadernota 2022:					
GMP-plus verkeersonderzoeken 2022-2025	-	-45	-45	-45	-45
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	-	-61	-	-	-
Saldo per 31-12	**20.386**	**21.582**	**21.438**	**21.146**	**21.194**
Waarvan beschikbaar voor het risico COVID-19	954				
Waarvan beschikbaar voor de overige risico's	6.047				

Overzicht reserves en voorzieningen	Stand 31-12-2020	Resultaat-bestemming	2021	2022	2023	2024	2025	Stand 31-12-2025
Overzicht reserves								
Algemene reserve	17.783	-1.427	4.030	1.196	-144	-292	48	**21.194**
Bestemmingsreserves								
Reserves t.b.v. dekking van afschrijvingslasten								
Aanpassing kruising Valom	325	0	-6	-7	-7	-7	-7	**291**
Sociaal Culturele Centra	475	0	-41	-41	-41	-42	-42	**268**
Gereserveerd bedrag bochten Karstraat	0	0	3.591	0	-69	-70	-71	**3.381**
Fietsvoorzieningen	0	0	2.100	0	-33	-34	-34	**1.998**
Tijdelijke huisvesting SGS	394	0	-76	-78	-79	-80	-81	**0**
Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven en/of investeringen								
Fonds bovenwijkse voorzieningen	3.166	0	-2.850	0	0	0	0	**316**
Reserve inzet woningbouw	1.805	0	-142	0	0	0	0	**1.663**
Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's								
Bedrijfsvoering en personele verplichtingen	76	0	-18	-18	-18	-18	0	**5**
Reserve grondexploitaties								
Reserve grondexploitatie	7.367	0	1.173	120	0	0	0	**8.660**
Reserves overige bestemmingen								
Bestemmingsreserve budgetoverhevelingen	1.559	242	-1.801	0	0	0	0	**0**
Grondsanering gemeentewerf Gendt	7	0	-7	0	0	0	0	**0**
Wijkplatforms tbv fiets- en voetveer Bemmel-Ooij	30	0	0	-30	0	0	0	**0**

Opsporing en ruiming niet gesprongen explosieven	9	0	-9	0	0	0	0	**0**
Civieltechnische kunstwerken	96	0	-4	18	18	18	18	**163**
Revitalisering Zilverkamp	24	0	0	0	0	0	0	**24**
Inzet combinatiefunctionarissen	28	0	-14	-14	0	0	0	**0**
Kunst	65	0	8	8	8	8	8	**106**
Landschapsfonds	137	0	-39	14	-5	0	0	**107**
Stimuleren vraag naar huishoudelijke hulp	213	0	-100	0	0	0	0	**113**
Sociaal domein	1.678	375	-1.391	-550	0	0	0	**112**
WMO-hulpmiddelen	0	491	-193	0	0	0	0	**299**
Afvalstoffenheffing	0	0	0	79	52	31	17	**179**
Fonds ruimtelijke ontwikkeling	384	0	0	0	0	0	0	**384**
Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria Huissen	135	0	0	0	0	0	0	**135**
Startersleningen	404	0	0	0	0	0	0	**404**
Precariobelasting*	10.060	0	-10.060	0	0	0	0	**0**
Vervanging straatmeubilair	75	0	20	20	6	5	5	**132**
NEXTgarden	98	0	0	0	0	0	0	**98**
Activiteiten regio Arnhem-Nijmegen	60	0	-60	0	0	0	0	**0**
Rehabilitatie wegen	172	0	59	58	81	77	76	**523**
Groenfonds Lingewaard	99	0	0	0	0	0	0	**99**
Transitiefonds energie	986	51	-640	-340	0	0	0	**57**
Parkeren	0	0	5	0	0	0	0	**5**
Totaal bestemmingsreserves	**29.928**	**1.159**	**-10.495**	**-761**	**-88**	**-112**	**-112**	**19.519**
Totaal reserves	**47.711**	**-268**	**-6.466**	**435**	**-232**	**-404**	**-64**	**40.712**

Overzicht voorzieningen

Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's								
Wethouderspensioenen	6.246		-35	-38	-38	-38	-38	**6.059**
Voorziening ruilverkaveling	46		0	-38	0	0	0	**8**
Bijdrage De Bongerd - Langstraat/Kruisstraat Gendt	363		0	0	0	0	0	**363**
	6.655	**0**	**-35**	**-76**	**-38**	**-38**	**-38**	**6.430**
Egalisatievoorzieningen								
Onderhoud wegverhardingen*	1.567		5.583	96	-904	296	-1.914	**4.726**
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	169		21	0	0	0	0	**190**
Onderhoud buitensport accommodaties	336		79	212	287	262	262	**1.437**
Onderhoud gebouwen	1.971		607	-57	-57	-57	-57	**2.350**
	4.043	**0**	**6.290**	**252**	**-674**	**501**	**-1.709**	**8.704**
Voorzieningen van derden verkregen middelen met specifieke besteding								
Voorziening planschade	395		0	0	0	0	0	**395**
Voorziening riolering	5.026		-826	389	389	404	404	**5.788**
Voorziening grafrechten	1.004		0	0	0	0	0	**1.004**
Voorziening vooruit ontvangen leges	524		0	0	0	0	0	**524**
	6.950	**0**	**-826**	**389**	**389**	**404**	**404**	**7.711**
Totaal voorzieningen	**17.648**	**0**	**5.429**	**565**	**-322**	**868**	**-1.342**	**22.845**
Totaal reserves en voorzieningen	**65.359**	**-268**	**-1.037**	**1.000**	**-554**	**463**	**-1.406**	**63.557**

*De mutatie in de bestemmingsreserve Precario in 2022 van € 10.060.000 bestaat enerzijds uit de storting van de geraamde opbrengst precario water en elektra € 2.040.000 en anderzijds uit de onttrekkingen voor: toevoeging voorziening onderhoud wegen € 5.000.000, projecten in het kader van bereikbaarheid en mobiliteit € 2.841.000 en toevoeging aan de Algemene reserve (het restant) € 4.259.000.

Uitvoeringsinformatie

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Uitvoeringsinformatie 2022						
Nr.	**Bedragen x € 1.000**	**Lasten 2022**	**Baten 2022**	**Saldo 2022**	**Begroting 2021**	**Werkelijk 2020**
1	**Totaal Veiligheid**	**-3.660**	**107**	**-3.553**	**-3.306**	**-3.683**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.529	67	-2.462	-2.240	-2.632
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.131	40	-1.091	-1.066	-1.051
2	**Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat**	**-5.812**	**163**	**-5.648**	**-10.735**	**-5.247**
2.1	Verkeer en vervoer	-5.737	163	-5.573	-10.675	-5.206
2.2	Parkeren	-75	-	-75	-60	-41
3	**Totaal Economie**	**-3.628**	**3.059**	**-569**	**-713**	**4.317**
3.1	Economische ontwikkeling	-291	-	-291	-419	-238
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.764	2.825	61	25	4.869
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-199	20	-179	-198	-152
3.4	Economische promotie	-374	214	-160	-121	-162
4	**Totaal Onderwijs**	**-4.185**	**555**	**-3.629**	**-3.898**	**-3.807**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-44	-	-44	-49	-50
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.072	3	-2.069	-2.078	-2.433
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.069	552	-1.516	-1.771	-1.324
5	**Totaal Sport, cultuur en recreatie**	**-9.628**	**1.054**	**-8.575**	**-8.072**	**-7.601**
5.1	Sportbeleid en activering	-583	-	-583	-587	-605
5.2	Sportaccommodaties	-3.559	912	-2.647	-2.266	-1.946
5.3	Cult.-presentatie, -productie en -partic	-407	2	-406	-378	-308
5.5	Cultureel erfgoed	-95	-	-95	-94	-104
5.6	Media	-848	6	-842	-848	-813
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.136	134	-4.002	-3.899	-3.825
6	**Totaal Sociaal domein**	**-47.545**	**9.258**	**-38.288**	**-38.817**	**-35.855**
	Wijkteams	-	-	-	-	-
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.330	574	-5.756	-5.016	-4.362
6.3	Inkomensregelingen	-10.529	8.586	-1.943	-2.077	-1.862
6.4	Begeleide participatie	-5.341	-	-5.341	-5.548	-5.713
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.175	20	-1.155	-1.429	-914
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.350	78	-3.273	-3.446	-3.142
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.012	-	-8.012	-7.854	-7.178
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-11.255	-	-11.255	-11.886	-11.061
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.553	-	-1.553	-1.561	-1.623
7	**Totaal Volksgezondheid en milieu**	**-11.682**	**10.710**	**-971**	**-1.883**	**-1.322**

7.1	Volksgezondheid	-1.763	-	-1.763	-1.723	-1.629
7.2	Riolering	-3.373	4.904	1.531	1.582	1.567
7.3	Afval	-3.913	5.503	1.591	874	649
7.4	Milieubeheer	-2.288	103	-2.185	-2.484	-1.736
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-345	200	-145	-132	-173
8	**Totaal Volkshuisv.,RO en Stedelijke vernieuwing**	**-4.290**	**2.653**	**-1.636**	**-3.411**	**-1.838**
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.381	875	-505	-2.210	-651
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-447	446	-1	-	77
8.3	Wonen en bouwen	-2.462	1.332	-1.130	-1.201	-1.264
9	**Totaal Bestuur en ondersteuning**	**-23.192**	**86.596**	**63.405**	**62.913**	**60.542**
9.1	Bestuur	-2.726	-	-2.726	-2.411	-2.224
9.2	Burgerzaken	-1.229	570	-659	-680	-420
9.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-864	79	-785	-1.408	-886
9.4	Overhead	-17.187	1.492	-15.695	-15.579	-15.928
9.5	Treasury	146	68	215	192	-160
9.61	OZB woningen	-180	9.511	9.331	8.963	8.787
9.62	OZB niet-woningen	-	3.229	3.229	3.176	2.962
9.64	Belastingen overig	-974	411	-563	2.854	2.886
9.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-	71.236	71.236	68.985	65.397
9.8	Overige baten en lasten	-178	-	-178	-1.179	132
9.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-4
	Totaal Saldo van lasten en baten	**-113.622**	**114.155**	**536**	**-7.922**	**5.506**
	Mutaties reserves programma 1 t/m 9	308	736	1.045	7.127	-5.426
	Saldo MJB 2022 - 2025	**-113.313**	**114.892**	**1.580**	**-793**	**80**

Incidentele baten en lasten

Uitgangspunten:
Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor de raad van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo. Ook bij het nemen van besluiten met grotere financiële gevolgen is het van belang dat raadsleden kunnen zien wat de gevolgen daarvan zijn op langere termijn.
Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel.

Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend.
Van structurele baten en lasten is ook sprake indien de ramingen bijvoorbeeld om het jaar opgenomen zijn. Zolang deze posten maar periodiek terug blijven komen en er geen eindtijd bepaald is. Deze fluctuaties blijken uit de meerjarenraming. Denk hierbij aan de lasten van verkiezingen. Ook door nieuw beleid of door bezuinigingen kunnen de hoogte van structurele lasten en baten worden beïnvloed. Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om éénmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Een begroting, meerjarenraming of jaarrekening kan ieder jaar dergelijke eenmalige zaken bevatten. Ook kan het voorkomen dat een eenmalige subsidie voor een bepaalde activiteit wordt verkregen, maar dat de lasten van de uitvoering van die activiteit zich over meerdere jaren uitspreidt. Gezien de koppeling met de subsidie hebben deze lasten dan een incidenteel karakter.
Een incidentele baat of last, die vier jaar of langer geraamd wordt, blijft gezien de soort of de eigenschap van een begrotingspost altijd incidenteel en wordt niet opeens structureel door deze langer dan drie jaar te ramen.

	2022				2023				2024				2025			
Incidentele lasten en baten	**Lasten**	**Baten**	**Reserve**	**Effect**	**Lasten**	**Baten**	**Reserve**	**Effect**	**Lasten**	**Baten**	**Reserve**	**Effect**	**Lasten**	**Baten**	**Reserve**	**Effect**
Programma 1 "Veiligheid"																
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Totaal Programma 1 "Veiligheid"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 2 "Verkeer, vervoer en waterstaat"																
Voorziening Civieltechnische kunstwerken	-61	-	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartiermaker dijkversterking	-22	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 2 "Verkeer, vervoer en waterstaat"	*-83*	-	*83*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 3 "Economie"																
Gastvrije Waaldijk (planvorming en promotie)	-25	-	-	-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 3 "Economie"	*-25*	-	-	*-25*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 4 "Onderwijs"																
Onderwijsachterstanden	-106	106	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Extra middelen Nationaal Programma Onderwijs		200	-	200	-	200	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 4 "Onderwijs"	*-106*	*306*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 5 "Sport, cultuur en recreatie"																
Subsidie evenement ‘Het geluk van Lingewaard’ (3-jaarlijks)	-15	-	-	-15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	15

Uitvoeringsprogramma Landschap en biodiversiteit 2019-2023	-14	12	-14	-16	-49	45	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maatregelen Zwanenbad Huissen	-30	-	-	-30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen materieel																
Technisch Wijkbeheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-9	-	-	-9	-35	-	-	-35
Totaal Programma 5 "Sport, cultuur en recreatie"	*-59*	*12*	*-14*	*-61*	*-49*	*45*	*5*	*-*	*-9*	*-*	*-*	*-9*	*-50*	*-*	*-*	*-50*
Programma 6 "Sociaal Domein"																
Taskforce Sociaal Domein; Aansluiting op zorgstructuur onderwijs	-100	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Taskforce Sociaal Domein; Jeugdhulp ZIN	-300	-	300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Taskforce Sociaal Domein; Beleidsadviseurs, kwaliteitsmedewerker, job-hunter	-250	-	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 6 "Sociaal Domein"	*-650*	*100*	*550*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
Programma 7 "Volksgezondheid en milïeu"																
Vervanging materieel algemene begraafplaatsen	-5	-	-	-5	-14	-	-	-14	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 7 "Volksgezondheid en milïeu"	*-5*	*-*	*-*	*-5*	*-14*	*-*	*-*	*-14*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
Programma 8 "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing"																

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 8 "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 9 "Bestuur en ondersteuning"																
Vervangingsinvesteringen materieel Technisch Wijkbeheer	-11	-	-	-11	-51	-	-	-51	-	-	-	-	-	-	-	-
Teamontwikkeling t.l.v. IZA-gelden	-18	-	18	-	-18	-	18	-	-18	-	18	-	-	-	-	-
Gemeenteraad - Inwerkprogramma en faciliteren	-34	-	-	-34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 9 "Bestuur en ondersteuning"	*-63*	-	*18*	*-45*	*-69*	-	*18*	*-51*	*-18*	-	*18*	-	-	-	-	-
Totaal incidentele baten en lasten	**-991**	**418**	**638**	**64**	**-133**	**245**	**23**	**135**	**-27**	**-**	**18**	**-9**	**-50**	**-**	**-**	**-50**

Structurele mutaties reserves

Structurele mutaties in de reserves x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
PROGRAMMA 2				
toevoegingen:				
Dotatie bestemmingsreserve CT-kunstwerken	-28	-28	-28	-28
Dotatie straatmeubilair	-20	-20	-20	-20
Dotatie Reserve Rehabilitatie wegen	-70	-95	-99	-99
onttrekkingen:				
Dekking afschrijving rehabilitatie wegen	12	14	23	23
Dekking Valom uit investeringsreserve	7	7	7	7
Dekking fietsvoorzieningen uit investeringsreserve	0	33	34	34
Dekking gereserv. bedrag bochten Karstraat uit inv.res	0	69	70	71
Dekking vervangen prullenbakken openbare ruimte		14	15	15
Dekking GMP+ verkeersonderzoeken	45	45	45	45
TOTAAL PROGRAMMA 2	-54	40	46	48
PROGRAMMA 5				
toevoegingen:				
Dotatie reserve kunst	-8	-8	-8	-8
onttrekkingen:				
Dekking afschrijving de Kinkel uit investeringsreserve	41	41	42	42
TOTAAL PROGRAMMA 5	33	33	34	34
PROGRAMMA 7				
toevoegingen:				
Egalisatiereserve afval	-89	-62	-41	-17
TOTAAL PROGRAMMA 7	-89	-62	-41	-17
PROGRAMMA 9				
onttrekkingen:				
Rente Vitens ten gunste van de exploitatie	100	100	100	100
TOTAAL PROGRAMMA 9	100	100	100	100
Totaal structurele mutaties in de reserves	-10	111	139	166

Prognose balans

Activa (bedragen x € 1.000)	**Balans 31-12-2021**	**Balans 31-12-2022**	**Balans 31-12-2023**	**Balans 31-12-2024**	**Balans 31-12-2025**
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	174	174	174	174	174
Materiële vaste activa	111.377	125.399	137.013	140.604	148.546
Financiële vaste activa	5.946	5.872	5.798	5.724	5.650
Totaal vaste activa	**117.497**	**131.445**	**142.985**	**146.502**	**154.370**
Vlottende activa					
Voorraden	1.497	715	424	81	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	13.247	13.247	9.247	8.247	8.247
Liquide middelen	756	545	545	545	545
Overlopende activa	4.500	4.500	2.000	2.000	2.000
Totaal vlottende activa	**20.001**	**19.007**	**12.216**	**10.873**	**10.792**
Totaal generaal	**137.497**	**150.452**	**155.201**	**157.375**	**165.162**

Passiva (bedragen x € 1.000)	**Balans 31-12-2021**	**Balans 31-12-2022**	**Balans 31-12-2023**	**Balans 31-12-2024**	**Balans 31-12-2025**
Vaste passiva					
Eigen vermogen	40.977	41.396	41.148	40.728	40.647
Voorzieningen	23.077	23.642	23.320	24.188	22.845
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	50.153	57.517	54.881	52.245	57.763
Totaal vaste passiva	**114.207**	**122.555**	**119.349**	**117.161**	**121.256**
Vlottende passiva					
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	2.478	7.085	9.117	12.426	16.118
Overlopende passiva	20.812	20.812	26.734	27.788	27.788
Totaal vlottende passiva	**23.290**	**27.897**	**35.851**	**40.214**	**43.906**
Totaal generaal	**137.497**	**150.452**	**155.200**	**157.375**	**165.162**

EMU-saldo

(Bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)*	486	(245)	(419)	(88)
+2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.991	5.625	5.853	5.740
+3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.023	4.023	4.038	4.038
-4 Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	21.281	18.077	10.203	14.584
+5 De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen	-	-	-	-
+6a Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	-	-	-	-
-6b Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-	-	-	-
-7 Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	1.015	463	320	431
+8a Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	4.138	1.730	1.560	1.560
-8b Boekwinst op grondverkopen	-	-	-	-
-9 Betalingen ten laste van de voorzieningen	3.598	4.485	3.310	5.520
-10 Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-
-11 Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo				
	-12.256	**-11.892**	**-2.801**	**-9.285**

* Een exploitatietekort heeft een minteken

De posten met een plus verkleinen het EMU-tekort, die met een min vergroten het EMU-tekort.

Autorisatie investeringsbudgetten

De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de nieuwe investeringen voor het begrotingsjaar 2022. Bij de begrotingsbehandeling kan de raad aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De kapitaallasten van onderstaande investeringen zijn allen in de meerjarenbegroting 2022-2025 opgenomen.

Programma 1	
Overname brandweerpost Karstraat 10, Bemmel 2022	1.647.100
Programma 2	
GMP 2022 (inclusief werkbudget infrastructuur)	847.000
GMP 2022 - fietsvoorzieningen De Plak	2.814.000
GMP 2023 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910.000
Gereserveerd bedrag bochten Karstraat	5.726.000
Fietsvoorzieningen snelfietsroute (SFR15)	355.000
Gochsestraat Huissen	78.000
Hofsteestraat Haalderen	25.000
Klappenburgstraat e.o. Bemmel	245.000
Programma 4	
Uitvoering integr. huisvestingsplan onderwijs	11.034.000
Uitvoering integr. huisvestingsplan onderwijs	13.661.000
Uitbreiding IKC binnenstebuiten	665.000
Programma 5	
Vervanging groen en bomen 2022	123.000
Investeringen de Brink Huissen	223.800
Fietspad Zomerdijk	88.000
Programma 7	
Investeringen vervangingen Riolering 2022	1.998.000
Maatregelen / Projecten Riolering 2022	839.000
Vervanging GFT-verzamelcontainers	252.000
Vervangen prullenbakken	240.000
Programma 8	
Reservering Aloysiuslocatie infrastructuur	106.000
Reservering Aloysiuslocatie Multifunctionele zaal	1.398.000
Programma 9	
Informatiseringsplan 2021-2024 – investeringen 2022	71.000
Automatiseringsplan 2021-2024 – investeringen 2022	1.522.000
Automatiseringsplan 2021-2024 Overbetuwe – investeringen 2022	1.685.000
Totaal informatisering en automatisering	3.278.000
Diverse programma's	
Vervangingsinvesteringen 2022 Bedrijfsvoering	254.300

Gevoteerde investeringsbudgetten

Het overzicht gevoteerde investeringsbudgetten laat de investeringen zien die in voorgaande jaren door de raad zijn gevoteerd maar nog niet zijn geleverd of gerealiseerd. Bij die investeringen waarbij de levering of realisatie langer gaat duren dan verwacht, is het jaar van levering of de periode van realisatie aangepast. Dit vergroot het inzicht in de voortgang van de lopende investeringen.
Door de begroting vast te stellen stemt de raad in met de nieuwe startdatum. Daarmee wordt voorkomen dat onrechtmatigheden ontstaan omdat investeringen langer open staan dan op basis van de gemeentelijke nota activabeleid is toegestaan.

Investering	**Budget**	**Oorspronkelijke startdatum afschrijving**	**Nieuwe startdatum afschrijving**
Programma 2			
Dorpensingel	€ 2.200.000	2023	2024
Revitalisering Zilverkamp fase II, III en IV	€ 7.500.000	2023	2024

Bijlagen

Samenstelling gemeentebestuur

Gemeenteraad

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier**
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard (fractievoorzitter)
Mw. M.J. Bouwmeister-Bremer	Lokaal Belang Lingewaard
Dhr. J.A.W. Joosten	Lokaal Belang Lingewaard
Dhr. S.A.G. Rasing	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. C.B.P. Claassen	SP (fractievoorzitter)
Dhr. B.J.A. Claassen	SP
Mw. M.A.C. Janssen	SP
Dhr. H.A. van 't Hullenaar	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA (fractievoorzitter)
Dhr. T.W.M. Peren	CDA
Dhr. J.G.J. Giesen	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06 (fractievoorzitter)
Mw. M.C.J.H. Roelofs	B06
Dhr. F.H. den Houting	lingewaard.NU (fractievoorzitter)
Mw. M.J.A. van Aalten-Janssen	lingewaard.NU
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD (fractievoorzitter)
Dhr. T.B.M. Aaldering	VVD
Dhr. N.T.P. Hubers	VVD
Dhr. A.R.J. Rensen	VVD
Mw. M.W.L. Peters-Bruger	VVD
Dhr. H.G.H. Wilkens	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66 (fractievoorzitter)
Mw. C.M. Dolmans-Klumper	D66
Dhr. M.J.A. van den Bos	PvdA (fractievoorzitter)
Mw. I. Sloot	GroenLinks (fractievoorzitter)

Mw. J.E.M. Brûens	GroenLinks
Mw. L.G. Duiven	GroenLinks
Dhr. F.M. Schut	Lijst Frans Schut (fractievoorzitter)
Mw. T. Zonnenberg	Lijst Zonnenberg

Fractievoorzittersoverleg

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier en secretaris commissie**
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. C.B.P. Claassen	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06
Dhr. F.H. den Houting	lingewaard.NU
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66
Dhr. M.J.A. van den Bos	PvdA
Mw. I. Sloot	GroenLinks
Dhr. F.M. Schut	Lijst Frans Schut

Agendacommissie

Mw. M.J. Bouwmeister	**Voorzitter (plv. voorzitter van de raad)**
Dhr. P.J. Peters	**Secretaris agendacommissie/adviseur**
Mw. P.T.A.M. Kalfs	Adviseur (voorzitter raad)
Mw. L.G. Duiven	Lid
Dhr. M.J.A. van den Bos	Lid
Mw. B.H.L. Raes	Lid
Dhr. N.T.P. Hubers	Lid

College van burgemeester en wethouders

Mw. P.T.A.M. Kalfs	Burgemeester/voorzitter
Dhr. J.H.A.P. Sluiter	Wethouder
Dhr. A. Slob	Wethouder
Mw. H.W.M. Witjes	Wethouder
Dhr. Th. Janssen	Wethouder
Dhr. I.P. van der Valk	Gemeentesecretaris

Kerngegevens

In deze tabel staan de cijfers per 1 januari van het betreffende jaar. In de kolommen 2019 en 2020 staan de werkelijke cijfers. In de kolommen 2021 tot en met 2025 zijn de begrote cijfers opgenomen.

SOCIALE STRUCTUUR	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal inwoners per 1 januari	46.475	46.601	46.836	**47.025**	47.275	47.725	47.850
Aantal inwoners naar leeftijd							
Inwoners < 20 jaar	10.700	10.589	10.448	**10.295**	10.154	10.010	9.880
Inwoners > 64 jaar	9.752	10.137	10.462	**10.779**	11.113	11.450	11.808
Aantal personen met uitkering							
PW-IOAW-IOAZ	494	490	499	**480**	460	440	420
Loonkosten subsidie	23	33	70	**85**	95	105	110
Leerlingen per 1 oktober							
- basisonderwijs	4.060	3.952	3.878	**3.790**	3.744	3.661	3.622
- speciaal basisonderwijs	231	247	244	**239**	235	230	227
- voortgezet onderwijs	2.439	2.343	2.249	**2.185**	2.166	2.141	2.126
- speciaal voortgezet onderwijs	88	83	82	**83**	86	90	93

FYSIEKE STRUCTUUR	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oppervlakte gemeente in ha.	6.914	6.914	6.914	**6.914**	6.914	6.914	6.914
Waarvan							
-binnenwater	721	725	725	**725**	725	725	725
-historische stads- en dorpskern	5	5	5	**5**	5	5	5
Openbaar groen in ha * (excl. water en bermen)	257	259	318	**320**	321	321	322
Lengte van riolering in km	413	440	445	**447**	449	453	454
Lengte van wegen in km	345	345	345	**345**	345	345	345
Woonruimten per 1 januari	19.877	19.906	20.049	**20.175**	20.329	20.494	20.700
Gem. aantal inwoners per woning	2,34	2,34	2,34	**2,33**	2,32	2,31	2,31

** De verhoging van het aantal ha openbaar groen in 2021 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de overdracht van 57,5 ha van Park Lingezegen.*